

FAMILJEBASERAT OCH
KBT FUNGERAR BÄST

FUNKTIONSHINDRADE
SOM BROTTSOFFER

ATTENDO CARE
STÅR PÅ TRE BEN

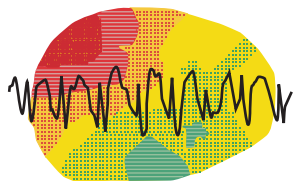

EN ELDSJÄL
I DET TYSTA

PROBLEMBETEENDE

Kan minska med Positive Behavior Support

HEMLÖS
OCH UNG

Neuropsyk i Bollnäs AB

Erfarenhet, Kompetens, Kvalitet och Långsiktighet

Utrednings- och Behandlingsenheten

Neuropsyk i Bollnäs AB erbjuder 20 st utredningsplatser för personer med medfödda eller förvärvade hjärnskador som har psykiska problem. Vi kännetecknas av stor kompetens, lång erfarenhet och hög personaltäthet

Våra behandling lyckas ofta där de flesta andra misslyckats. När boendepersonal och anhöriga är slutkörda kan vi erbjuda hög kvalitativa behandlingsinsatser

Specialiserade boenden

Boheden

Målgruppen är män från 18 år och uppåt. Boheden tar även emot LPT och LRV-permissioner, här finns plats för 8 personer

Rengsjö Vårdcenter

Rengsjö Vårdcenter med plats för 20 personer erbjuder boende, omvårdnad och rehabilitering för vuxna med psykiska funktionshinder

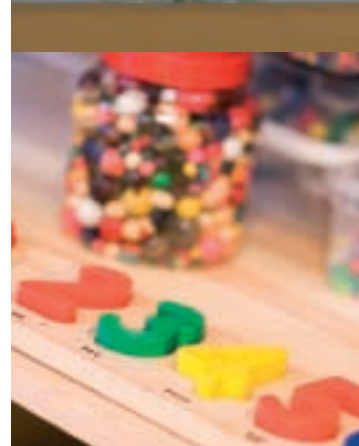
Öjebo Gruppbostad

Öjebo gruppbostad är ett LSS-boende som är beläget i naturskön miljö i Järvsö, här finns plats för 9 personer fördelat på två boende enheter

Stenbacka gård

På Stenbacka gård erbjuder vi daglig verksamhet som utgår från individens förutsättningar allt från musik- och sysselsättningsterapi till bilmek och trädgårdsarbete

Neuropsyk i Bollnäs AB , Box 226,821 22 Bollnäs
VD Ingrid Andersson Telefon 0278-177 56 Fax 0278-177 94
e-post ingrid.andersson@neuropsyk.com www.neuropsyk.com

QMC AB är ett snart 20 år gammalt konsultföretag som arbetar nationellt och internationellt med ledarskaps-, medarbetar- och organisationsutveckling enligt teorierna om "En lärande organisation" utifrån principerna i "Total Quality Management" (TQM).

Vi är specialister på att vara våra kunder behjälpliga med att skapa ledningssystem för bland annat kvalitet, miljö, arbetsmiljö, informationssäkerhet och kompetensförsörjning.

VI VÄXER MED DIG

Vi ser till att din verksamhet kan utvecklas i takt med samhällets förändrade krav. Vi har koll på förändringarna för att tillgodose dina behov.

Besök vår hemsida för att se aktuella utbildningar

www.qmc.se

e-post: info@qmc.se

tel: 036 13 50 00

fax: 036 16 24 74

mobil: 070 491 22 50

Ekängens HVB & Halvvägshus 570 80 Virserum

Ett koncept för patienter med Psykisk ohälsa och med komplexa vård- och tillsynsbehov, vi har en unik miljö och egen psykolog & läkare för Neuropsykiatriska störningar.

Vi tar män & kvinnor samt par i åldern 18 år och uppåt, med livsproblem av sådan art att de ej klarar av att lösa det själva. Oftast har de någon form av psykisk störning ADHD, Damp, Asperger, borderline problematik, schizofreni, man kan också ha relationsstörningar, eller sociala problem kombinerat med någon form av missbruk eller kriminalitet så kallade dubbel- eller trippeldiagnoser.

Ett övergripande mål är att de skall få egna redskap att fungera i ett eget eller i ett grupp- boende.

Upptäck även Du att vi har många möjligheter!

Vår uppgift är att så långt som möjligt arbeta för att våra klienter skall kunna återvända hem till ett eget boende eller grupp boende med olika stöd o hjälp. Målsättningen skall vara ett eget arbete eller praktikplats.

Vi tar klienter enligt SoL – LRV – LPT samt nu också LVM klienter på permission.

Ekängens Halvvägshus, Ekängsvägen 1, 570 80 Virserum
Tel: 0495-497 80, info@ekangen.nu

Inga familjer planerar för kris men det gör våra

Både kompetens och empati är viktigt inom all vård och behandling. Vi har ett stort kontaktnät med jour- och familjehem över hela landet som innehar sådana kvaliteter. De tar emot placeringar enligt SoL, LVU samt LSS och för att kunna erbjuda bästa möjliga matchning vid varje placeringstillfälle, har de olika konstellationer.

Familjehemsvården vänder sig till barn, ungdomar, vuxna och föräldrar med barn med skiftande problematik inom områdena psykosociala svårigheter, skolproblem, lättare utvecklingsstörning, hedersrelaterat våld, misstankar om omsorgssvikt hos föräldrar, kriminalitet, skyddat boende etcetera.

Förfrågningar ställs till våra familjemskonsulenter, vilka ständigt finns tillgängliga för stöd, vägledning och handledning åt familjehemmen.

Ett samtal räcker, ring 08 – 505 372 00, dygnet runt.
www.attendo.se/iof

Tidningen
**Skandinavisk
Sjukvårdsinformation**
Tingsgatan 2, 827 32 LJUSDAL
Tel 0651-150 50, Fax 0651-133 33

Redaktionen

Mikael Sagström, Chefredaktör/Ansvarig utgivare
0651-76 04 12 • 0706-35 50 50
mikael.sagstrom@sjukvardsinformation.com

Kerstin Karell, Redaktör
0651-76 04 96
kerstin.karell@sjukvardsinformation.com

Angelica Nilsson, Journalist
0651-76 04 31
angelica.nilsson@sjukvardsinformation.com

Nathalie Häll, Journalist & Layout
0651-76 04 05
nathalie.hall@sjukvardsinformation.com

Anders Andersson, Layout
0651-76 04 93
anders.andersson@sjukvardsinformation.com

Christian Johnsson, Layout
0651-76 04 39
christian.johnsson@sjukvardsinformation.com

Ylwa Stake, Annonstraffik
0651-150 50
ylwa.stake@sjukvardsinformation.com

Christer Jönsson, Analyser och statistik
0651-160 41
christer@sjukvardsinformation.com

Annonser

Stefan Jonsson, 0651-150 66
stefan.jonsson@sjukvardsinformation.com

Carola Persson, 0651-76 04 34
carola.persson@sjukvardsinformation.com

Johan Olsson, 0651-76 04 04
johan.olsson@sjukvardsinformation.com

Prenumerationsärenden

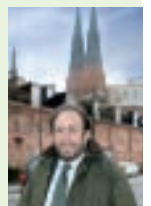
Helene Pettersson
0651-76 04 38
helene.p@sjukvardsinformation.com

Teknisk information

Upplösning: 300 dpi. Tidningens format: 210x280 mm. Satsyta 182x262 mm.

Utges av:
Skandinavisk Sjukvårdsinformation,
Marknadsdata AB
Box 79, 827 22 Ljusdal
www.sjukvardsinformation.com

Omslagsbild
Foto: Kerstin Karell

Ett händelserikt år närmar sig slutet

LEDARE. När ansökningstiden för stimulansbidrag har gått ut visar det sig att hela 177 kommuner ansökt. Regeringens förslag till valfrihet, LOV, har definitivt satt fart på konkurrensutsättningen av kommunal verksamhet. Några kommuner har redan infört kundval, men många ligger i startgroparna och inför valfrihet i början av 2009. Om ett år ska det bli intressant att följa upp och se vad som har hänt.

Inom primärvården går regeringen ett steg längre med valfrihet genom att

föreslå fri etableringsrätt i hela landet.

LSS-kommitténs slutbetänkande innebär också förändringar med nya LSS-insatser.

Regeringens forskningsproposition spänner över många områden och branscher. Vård och omsorg får en släng med slevan genom ytterligare satsningar på forskning och utvecklingsarbete kring bland annat behandlingsmetoder.

God jul och ett gott nytt spännande år!

Christer Jönsson

TBK Education
byter namn till
Avenira Center
från januari 2008.
Namnet Avenira
är taget från
franskans ord
för framtid och
framsteg; vår
ledstjärna.

Avenira Center erbjuder stöd och utveckling enligt LSS/SoL till ungdomar och vuxna med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar.

Vår metodik syftar till utveckling mot en positiv framtid för våra klienter. Vår kunskapsgrund vilar på kognitiv beteendepedagogik och fördjupad kunskap om olika funktionsnedsättningar.

Avenira Center erbjuder även utbildning och handledning för olika personalkategorier inom området neuropsykiatriska funktionsnedsättningar och KBT med inriktning Positive Behavior Support.

Adress Salagatan 18A, 753 30 Uppsala
Telefon 018-15 18 22, 15 18 42
Fax 018-14 42 30

www.avenira.se

**Avenira Center Positive Behavior Support
för unga och vuxna med funktionsnedsättning**

Vi har brytt oss om äldre sedan 1921

Blomsterfonden är en ideell förening som genom valfrihet erbjuder

- ✓ Lägenheter för 60+
- ✓ Hemtjänst
- ✓ Sjukhem & Gästhem
- ✓ Utbildningar

Telefon 08-555 94 500
info@blomsterfonden.se
www.blomsterfonden.se

Murars Gård

TILLIT - FÖRTROENDE - OMHÄNDERTAGANDE

Murars Gård är ett privatägt HVB som vänder sig mot föräldrar och barn, 0-16 år med psykosocial problemgrund, flykting asyl och invandrarsproblematik.

Vidare bedriver Murars Gård en akut/jourverksamhet för barn, 0-12 år som en separat verksamhet.

Tel: 0278-456 22
E-post: info@murarsgard.se
Hemsida: **www.murarsgard.se**

Monternr: **VH 01:21**
Vi finns på "Psykisk Hälsa" 28-29/1-2009.

BEHANDLINGSCHEMMET KÄLLTORP

Ett litet HVB-hem med stora möjligheter.

Källtorp startade 1989 och har med tiden jobbat fram en egen modell av behandlingsarbete, byggt på kognitivt förändringsarbete och en stark tro på nätverket som resurs. Vi arbetar med en evidensbaserad pedagogik som bygger på tre faser. Efter en omfattande utredning upprättas en individuell behandlingsplan som innefattar alla berörda livsområden och engagerar alla instanser som är viktiga i klientens utveckling. Redan från början tittar vi på slutet vilket möjliggör en effektiv behandling och en förkortad behandlingstid.

Vår målgrupp är pojkar och flickor i åldern 13-18 år, placerade enligt SOL eller LVU, med psykosociala och/eller neuropsykiatriska problem.

Vi har också extern utbildning i ADAD och ART.

Behandlingshemmet Källtorp

Källtorp Box 89, 548 22 Hova . Tel: 0506-351 90

6 2008

SKANDINAVISK

SJUKVÅRDSINFORMATION

08 SÄRSKILT BOENDE

Furuvikens sjukhem har en avdelning för personer med Huntingtons sjukdom.

14 DOLDA BROTTSOFFER

Det behövs större kunskap för att på rätt sätt bemöta personer med funktionshinder som utsatts för brott.

18 PÅ NY POST

Lotta Persson, Botkyrka, är ny ordförande i Föreningen Sveriges Socialchefer.

20 PRODUKTNYHETER

Ett urval av höstens produktnyheter.

22 INTERVJU

Inger Pålsson har blivit pensionär men fortsätter sitt sociala arbete och finns för dem som behöver henne.

26 UNGA HEMLÖSA

Antalet unga i hemlöshet ökar. Enter Mötesplats träffar en del av dem.

30 KORTNYHETER

Nyheter och notiser från branschen.

34 GÄSTKRÖNIKA

Susanne Frode är vd för SRK Konsultation AB och skriver om LSS-lagstiftningen.

36 ATTENDO VÄXER

Attendo Care har breddat sin verksamhet mot individ och familj.

38 UPPKÖPT AV ATTENDO

Broarp Utredning & Behandlingshem har fått nya ägare. Känslorna är blandade.

39 ATTENDO TOG ÖVER

Oron som fanns innan Attendo Care tog över driften av Norrgården i Sollentuna var obefogad.

44 INSATSER FÖR UNGA

Ny forskning visar vilka insatser inom ungdomsvård som är mest effektiva.

46 TVÅ FRÅGOR

Tidningen SiL ställde två frågor till deltagare på Privo och Sveriges behandlingshems första gemensamma konferens.

48 ELDSJÄL

Lillian Lindbland har haft fosterbarn och hjälper kriminella tillbaka till ett vanligt liv.

52 BÖCKER

Ett urval av nyligen utgivna böcker.

54 PROBLEMBETEENDE

Gary LaVigna har utvecklat metoden Positive Behavior Support. En metod som vill ge klienterna en hög livskvalitet.

60 PLOCKSIDA

Var med i annons pusslet och vinn böcker.

62 KALENDARIUM

En presentation av vinterns och vårens seminarier och konferenser.

KURSSTARTER VÅREN 2009

Ettårig utbildning i kognitiv beteendeterapi (KBT)

Malmö 23/3, Stockholm 23/3, Göteborg 15/4,
Kalmar 21/4, Umeå 21/4, Växjö 22/4, Örebro 27/4

Utbildningen ger tillämpningsbara kunskaper inom kognitiv beteendeterapi för användning i mötet med klienter, patienter, elever eller medarbetare.

ÖVRIGA KURSSTARTER:

- Baskurs och Instruktörskurs i mindfulness
- Basutbildning i psykoterapi (steg-1, psykodynamisk)
- Kostrådgivare med kognitiv inriktning

Kvalificerad kompetensutveckling för dig som möter människor i samtal. Information och ansökningshandlingar hittar du på www.sverigehalsan.se.

0200-89 77 89 www.sverigehalsan.se

LISA SKÄR SIG TONY MOBBAR SANNA SNIFFAR PETER SLÅSS.

Vi är ett familjeliknande behandlingsalternativ och har många års erfarenhet av behandling av barn och ungdomar.

Vill du veta hur vi arbetar ring 0241-79 20 90 eller 070-601 56 27, fråga efter Tomas.

Integration genom Familjehemsvård

- MKF är en unik verksamhet genom att vi kan matcha klienter och familjehem med hänsyn till kultur, språk samt religion.
- Missförstånd (kulturkrockar) kan då minimeras, integrationen i det svenska samhället ökar och ett samarbete med klientens nätverk kan lättare utföras.
- Språk/kultur/religionsproblem kan lättare undvikas. Ett positivt nätverk är en viktig faktor i framgångsrik behandling och utveckling.

Vi erbjuder:

- Kultur/religion/språk kompetens
En mångfald av väl integrerade familjehem från bl.a. Irak, Iran, Kurdistan, Turkiet, Somalia, kulturkompetenta svenska familjehem, samt stöd- och kontaktpersoner.
- Akut & Skyddsplaceringar
Kvinnor och män med eller utan barn och barn i behov av stöd och skydd.
Asylplaceringar.
- Konsulentstöd
Handledning till familjehemmen utförs regelbundet och behovsanpassas efter ärendets svårighetsgrad.

- Psykiatriteam
Vi har tillgång till ett psykiatriteam med kompetens att utföra utrednings- och behandlingsuppdrag.
Teamet kan utföra följande för både barn och vuxna:
  - * Neuropsykiatrisk utredning.
  - * Neuropsykologisk utredning
  - * Medicinsk behandling
  - * Psykosociala behandlingar t.ex. ART, återfallsprevention, ESL samt färdighetsträning.

Kontakt:

Lotta Joborn Tel. 021-188030
info@multikulturell.se www.multikulturell.se

FURUVIKENS SJUK

Rätt personal är viktigt

På Furuvikens sjukhem bor personer med ett stort omvårdnadsbehov. De har bland annat förvärvade hjärnskador och det finns en speciell avdelning för personer med Huntingtons sjukdom.

Text och Foto: Kerstin Karell

MARKARYD. Furuvikens sjukhem ligger några kilometer utanför Markaryd i Småland och har funnits i 40 år. Innan Eken Care tog över verksamheten hösten 2003 drevs hemmet av Ingrid Rudesjö och Ulf Ranstorp. Övergången till att ingå i en koncern har gått bra.

– Vi har ISO-certifierat oss och hemmet har renoverats vilket betytt mycket. Ågarna har visioner och är lyhörda mot personalen, säger Agneta Widnér, verksamhetschef med 18 år på Furuviken.

Hon är inte ensam om att ha jobbat länge på hemmet. Personalomsättningen är i det närmaste obefintlig och ändå krävs det mycket av dem med anledning av den problematik som de boende har.

– De av våra patienter som inte har

HEM

Huntingtons sjukdom är övervägande män som har levt ett mycket hårt liv. En del av våra boende har även sekundära skador relaterade till sitt missbruk, säger Marie-Louise Karlsson, sjuksköterska och biträdande föreståndare.

TAPPAR DEN SOCIALA KONTROLLEN

Totalt finns 52 platser på hemmet varav åtta är för personer med Huntington.

– Många har en framlobsdemens vilket gör att de tappat den sociala kontrollen. En del är mycket grova i munnen. Men det hör till deras sjukdom och som personal måste man låta det rinna av och inte ta till sig, säger Agneta.

Många av de boende passar inte in i ett vanligt äldreboende på grund av att de har ett avvikande beteende. På Furuviken är toleransen hos personalen hög, bland an-

nat tack vare att de har kunskap om varför patienterna är som de är. Personalen får regelbunden handledning och utbildning.

– Vi har en go och glad stämning här. Om de här personerna får ett gott bemötande och blir sedda så visar det sig när man lärt känna dem att de är mycket stora personligheter, säger Agneta.

Förutom följer av ett hårt leverne och sekundära skador till följd av missbruk har många av patienterna olika psykiska funktionshinder.

KLIENTGRUPPEN BLIR ALLT SÄMRE

Klientgruppen som kommer till Furuviken har blivit allt sämre med åren.

– Det är fler som sitter i rullstol och de är i sämre skick. Tidigare fick vi, i större utsträckning, patienter direkt från psykiatri. Nu är det fler som faller mellan sto-

larna. De kommer väldigt sent in i vården, säger Agneta.

Att låta den här gruppen ta eget ansvar och att ta hänsyn till deras integritet fungerar inte.

– Samhället fångar inte upp de här personerna på samma sätt längre, det är lättare för dem att försvinna. Då det fanns torkar var den här patientgruppen mer synlig och dom fanns i systemet. De hade en chans att äta upp sig och vila kroppen och få en social samvaro.

Även om Furuviken har en relativt tung klientgrupp så tar de inte emot alla.

– Vi kan inte ta emot missbrukare i aktivt skede eller dem med en bakgrund av mycket kriminalitet och aggressivitet. Vi måste veta att personalen kan hantera de boende, att de kan jobba med gruppen, säger Agneta.

Marie-Louise Karlsson, sjuksköterska och biträdande föreståndare och Agneta Widnér, verksamhetschef.

- Precis som med klienterna med förvärvade hjärnskador så passar personer med Huntingtons sjukdom inte in på ett ordinarie äldreboende. Precis som Furuvikens stora klientgrupp har de ett stort omvårdnadsbehov och har ofta levt ett svårt liv.

ÅNGESTEN LEDER TILL MISSBRUK

– De har inte varit medvetna om sin sjukdom och har på grund av den haft stor ångest vilket lett till att en del börjat missbruka. De kan inte koordinera sina rörelser och många tror att personer med Huntington är berusade, säger Marie-Louise

som är ansvarig sjuksköterska för gruppen med Huntington.

Sjukdomen benämndes tidigare Chorea Huntington där chorea kommer från att patienterna får ofrivilliga ryckiga eller slingrande, koreatiska, rörelser. Deras personlighet förändras och depressioner och utåtagerande beteende är inte ovanligt.

– Huntingtonsjuka kan vara distanslösa. Personalen måste vara mycket lyhörda säger Marie-Louise men konstaterar samtidigt att de har en bra personal och att nästan ingen slutat på avdelningen sedan den öppnade 1994.

– Det är många gånger påfrestande att se

en människa bli allt sämre. De som jobbar med den här gruppen människor tycker om att vårda och gläds mycket åt de små framstegen och reaktionerna.

STIMULERAR SINNENA

Totalt i Sverige finns cirka 600 personer med sjukdomen och alla kommuner har inte ett boende som passar. De med Huntington är oroliga och kan inte ha för stökigt runt omkring. De behöver en lugn miljö. Deras omvårdnadsbehov ökar successivt och personalen på Furuviken gör så mycket de kan för dem.

– Vi arbetar mycket med att stimulera ►

HUNTINGTONS SJUKDOM

Huntingtons sjukdom är en ärftlig neuropsykiatrisk sjukdom med fortskridande nedbrytning och undergång av hjärnceller i vissa områden av hjärnan. Insjuknandet sker vanligen i vuxen ålder.

Sjukdomen är ovanlig och förekommer hos cirka 7-12 individer på 100 000. Man beräknar att det finns mellan 500 och 800 personer med sjukdomen i Sverige.

Sjukdomsbilden kännetecknas av både neurologiska och psykiatriska förändringar och det kan vara svårt att avgöra vilka symtom som sjukdomen börjar med. Ofrivilliga ryckiga eller slingrande rörelser är ofta, liksom lättirritabilitet, tidiga symtom.

Personlighetsförändringar som aggressiva utbrott och depressiva besvär är inte heller ovanligt. Förmågan att förstå, lära in, plan-

era och föra resonemang samt att fatta beslut försämras gradvis. Glömska, koncentrationssvårigheter och nedsatt initiativförmåga är andra vanliga symtom. Talstörningar och svälj-svårigheter utvecklas gradvis.

Ännu finns ingen effektiv behandling som innebär att sjukdomsprocessen bromsas eller förhindras. Vanliga antipsykotiska läkemedel kan ge lindring av symtomen.

Ett telefonnummer:

020-80 10 00

En webb:

www.scientum.se

**Dygnet-runt
tillgång till 160
målgruppsanpassade
vårdplatser**

Ungdomar med:

- missbruk
- kriminalitet
- beteendestörningar
- neuropsykiatriska funktionshinder

Mamma & barn placeringar

Vi erbjuder:

- HVB-platser
- Akut-/utredningsplatser
- Förstärkta familjehem
- Utbildningar och föreläsningar inom KBT och strukturerad fasbehandling

 Hillegården

HASELAKOLLEKTIVET

StaffansboGRUPPEN
VÅRD OCH UTBILDNING

”Det är många gånger svårt för anhöriga. Skalet på personen är detsamma men innanmätet är inte det.

► deras sinnen vilket de mår bra av. De är ofta spända och oroliga men slappnar av när sinnen stimuleras.

Att stimulera sinnena kan innebära att en person får lyssna på musik som anhöriga berättat att de alltid tyckt om, att stryka dem på armen, låta dem känna på löv och snö och försöka hitta det som de tycker om.

– Många njuter av att duschas i duschvagnen. Vi upptäckte att en av våra boende verkligen slappnade av när vi ökade temperaturen på vattnet mer än vanligt. Så nu duschar den personen alltid extra varmt.

Nästan alla som kommer till Furuviiken, oavsett diagnos och problematik, är ofta i dåligt fysiskt skick. En del har aldrig varit i vårdapparaten tidigare.

SOMATISK PROBLEMATIK

Många har en somatisk problematik. En allmänläkare besöker Furuviiken var fjortonde dag och två legitimerade sjuksköterskor är anställda på heltid. Vid behov tas smärtspecialist till hemmet och psykiatriker kommer en dag i månaden.

Arbeterapeut kommer var fjortonde dag.

En del av dem som kommer till Furuviiken stannar resten av livet medan andra bor några månader. Under 2007 skrevs 23 klienter in på hemmet. Under året avled nio personer, lika många flyttade till eget boende och två kom till behandlingshem för utredning.

MÅNGA ÄR BOSTADSLÖSA

Många av klienterna är bostadslösa. De har tappat kontakten med anhöriga och övrigt socialt nätverk. Att åter få kontakt med sina anhöriga är något som personalen på Furuviiken hjälper till med. Ofta börjar det med att klienten med assistans skriver ett brev och berättar att de bor på Furuviiken. Om anhöriga vill ha kontakt är telefon nästa steg.

– Det är många gånger svårt för anhöriga. Skalet på personen är detsamma men innanmätet är det inte, säger Agneta.

De anhöriga tycker det är skönt att veta att när de träffar sin anhörig så kan personalen vara delaktiga.

Furuviiken är ett öppet hem. En del av de boende tar en promenad in till centrum några gånger i veckan. De som inte klarar sig själv åker tillsammans med personalen

För att de boende ska få lite variation i vardagen åker klienterna en dag i veckan till en aktiveringslokal inne i samhället; här läser man dagens tidning, tränar minnet, bakar, lagar mat, får social träning och spelar en hel del spel. Det finns möjlighet att åka och bada i badhuset, spela bowling och en dag i veckan åker en del av de boende på utflykt och besöker olika platser. Personaltätheten är hög på Furuviiken. Det finns 57 fast anställda och sjuksköterskorna fungerar både som omvårdnadsansvariga och arbetsledare på sina enheter. ■

EKEN CARE

Eken Care är en privat vårdkoncern som grundades 1996 och ägs av Mikael Sjö-dahl och Patrik Kinnbom. Eken Care finns på sex orter i landet från Markaryd i Söder till Uppsala i norr.

Kommunens tillsyn

Markaryds kommun, socialförvaltningen, handikappheten har de 13 september 2008 genomfört tillsyn på Furuviiken.

Syfte med tillsynsbesöket

Årets tillsyn har ägnats åt en uppföljning av föregående års tillsyn. Följande rutiner

har valts ut för en djupare granskning: Introduktion av nyanställda, Information till anställda, Vårdhygien.

Tillsynen har genomförts i form av samtal med verksamhetsansvariga och omvårdnadspersonal, underlag i diskussionen har

varit gällande rutiner.

Socialnämndens bedömning
Socialnämndens bedömning är att Furuvikens rutiner är väl kända ute i verksamheten och att omvårdnadspersonalen följer fastlagda rutiner.

Familjebehandlingsalternativ i Nätverk

VERKSAMHETSIDÉ

FAMN finns då skola, socialtjänst och psykiatri inte lyckas på hemmaplan. FAMN arbetar med små system, så normaliserande som möjligt utifrån varje människas funktioner och behov. Ungdomen har ett eget professionellt team med tät kontakt. En egen resursperson att vända sig till. Förstärkta familjehem. Forskningsbaserat dokumentationssystem. FAMN har funnits som aktiebolag sedan 2001. Verksamheten finns på Österlen. Samarbete med grundskola och gymnasieutbildning för personer med högfungerande autism/Aspergers syndrom. Uppagningsområde över hela landet. Medverkar i SILs kvalitetsindex.

MÅLGRUPP

Barn/ungdomar 11-18 år vid inskrivning. Neuropsykiatrisk funktionsnedsättning, ADHD, Skolproblematik Asperger syndrom Autismspektrastörning, ADD, Relationsproblematik NPU-utredningar, Trotsyndrom

KOMPETENS

Socionomer, behandlingspedagoger, speciallärare, läkare, psykolog och psykiater. Vidareutbildning i Kognitiv terapi steg 1, Lösningfokuserad terapi steg 1, MarteMeoterapeut, ART, MI.

TEORI , METOD OCH HANDLEDNING

Systemteori, Funktionell Familjeterapi, Kognitiv terapi, MarteMeo, ART, MI, TEEACH, ROBOMEMO

KONTAKTA OSS

FAMN AB Kontor och verksamhetslokaler:
Viks Stora väg 33 272 95 Simrishamn Tel. 0414-243 67
Föreståndare Karolina Lidgren 0709-225 270 | www.famn.se

KBT Mälardalen

Målgrupp

Ungdomar och vuxna med social och/eller psykiatrisk problematik som inte kan utredas och vårdas i hemmiljö. Även akutplaceringar.

Utredning före behandling

Vår erfarenhet visar att det är mycket vanligt med oupptäckta och obehandlade svårigheter (t ex ADHD) inom vår målgrupp. Vi inleder därför med neuropsykiatrisk utredning om sådan saknas.

Förstärkta familjehem istället för institution

Vår erfarenhet är att familjehem med dess normala miljö utgör en mycket bättre miljö för positiv inlärning.

KBT i familjehem

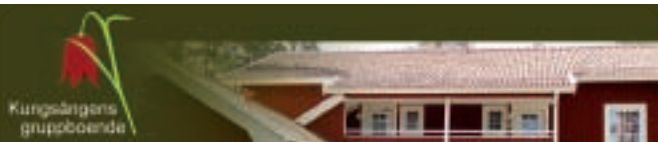
Vi utgår ifrån KBT-baserade metoder och inlärningspsykologi som är vetenskapligt förankrad.

Kvalitetsssäkrad verksamhet

Vi mäter löpande behandlingsresultaten kvantitativt med normerade instrument och deltar i SILs kvalitetsindex.

Telefon: 070-508 22 99
Fax: 019-18 83 05
E-post: info@kbtmalardalen.se

Postadress: Klostergatan 15, 703 61 ÖREBRO
Organisationsnummer: 556718-7025
URL: www.kbtmalardalen.se

Kungsängen i Nora AB är ett företag som bedriver verksamhet inom området: bostad med särskild service LSS § 9:9 samt daglig verksamhet LSS § 9:10. Verksamheten har funnits sedan 1992.

Målgruppen är vuxna personer tillhörande personkrets 1, ofta med flera tilläggshandikapp, en mer krävande målgrupp och som ofta inte har fungerat bra i det kommunala boendet. Vi har idag 5 gruppboendestäder. 3 st. i Nora, 1 st. i Kopparberg samt 1 st. strax utanför Sälen. Kopparberg är nystartat 24 april och har nu lediga platser.

Har du några andra frågor är du välkommen att ringa eller maila oss!

www.kungsangensgruppboende.se

Föreståndare

Gruppboendestäder, Nora
Maléne Smedberg 0587-921 39
Mobil: 070 - 665 56 71

Kommunala avtal

Roger Hjul 0587-921 39
Mobil: 073 - 024 86 31

Mail:

malene@kungsangensgruppboende.se
roger@kungsangensgruppboende.se

västgotakollektivet

BEHOV AV AKUTPLATS?

0733-901 999

VI NÅS DYGNET RUNT

www.vastgotakollektivet.se

DOLDA BROTTSOFFER

Vad gör polis och socialtjänst när personer med funktionshinder är, eller misstänkts vara, utsatta för brott och övergrepp? Hur blir de bemötta? Denise Malmberg och Kerstin Färm är två forskare som tagit reda på sanningen. Det visade sig finnas många regler om hur sådana fall ska hanteras, men verkligheten såg helt annorlunda ut.

Text: Angelica Nilsson Foto: Kerstin Karell

LSS. Denise Malmberg är universitetslektor och forskare vid Centrum för genusvetenskap vid Uppsala universitet och Kerstin Färm är verksam som forskningsledare vid FoU Valfärd hos Regionförbundet Örebro.

De har arbetat nära varandra i ett stort forskningsprojekt om Dolda brottsoffer – polismyndighetens och socialtjänstens hantering av brott och övergrepp mot personer med funktionshinder.

Undersökningarna ägde rum under åren 2004–2005 och resulterade till slut i en bok som givits ut i år.

– Tanken är personer med ledarfunktioner inom handikappomsorgen och

myndigheter ska läsa denna bok och öppna dialoger om ämnet. Jag hoppas vi kan få dem att tänka efter om de själva har problem, om de kan förbättra verksamheten och kanske fundera på hur de kan öka kunskaperna och medvetenheten hos alla, säger Denise Malmberg.

REGLER INTE BEFÄSTA

För det var det resultatet forskarna fick fram, att kunskapen och medvetenheten är låg i detta ämne. Det är få som vet hur man ska hantera och bemöta funktionshindrade brottsoffer, och att dessa funktionshindrade brottsoffers bemötande ofta handlar om vem som just arbetar för

dagen. Det visade sig finnas många regler inom socialtjänsten men de var ofta inte befästa i verksamheten.

– Personalen visste inte när de skulle anmäla, var de skulle anmäla eller hur de skulle göra en anmälan. Gränserna är visserligen jättesvåra för ibland kan ett funktionshinder ta uttryck i våldsamheter men ibland är det som sagt var rena övergrepp och då måste det anmälas. Personalen visste att det förekom både ekonomiska övergrepp, våldsövergrepp och sexuella övergrepp. Medvetenheten var stor om att dessa brott förekom och man pratade ofta om det.

– Men på något vis så försvann med-

vetenheten om dessa brott ju längre upp i hierarkin man kom. Om man pratade med socialcheferna så var de inte alls lika medvetna och tyckte inte att detta var något problem, säger Denise.

Men attityderna ändrades snabbt ju längre forskarnas arbete gick. Denise upplevde det som att de blev positivt bemötta redan från första början men att många tänkte "Nä det här är inget problem" men många tyckte att det var en bra undersökning. Undersökningen har baserats på intervjuer med människor inom socialtjänst och polismyndighet i tre kommuner i Sverige. Under undersökningens gång så började det hända saker.

– Diskussionerna tog verkligen fart och idag är det en helt annan medvetenhet, säger Denise.

Inom polismyndigheten stötte de på lite patrull. Forskarna hade hoppats på att kunna gå igenom en mängd register för att få reda på hur läget såg ut, men något sådant fanns inte.

VIKTIGT VEM DE TRÄFFAR

– Det finns ingen kod för funktionshindrade brottsoffer och att gå igenom alla utredningar skulle krävas en hel stab så där gick vi lite bet. Vi kunde helt enkelt inte se i vilka fall som offret hade varit funktionshindrat. Vi fick förlita oss på minnen och

Denise Malmberg

Ålder: 61 år

Bor: i Uppsala

Intressen: musik, läsning, sport och mat

Aktuellt inom forskningen: att fortsätta arbeta med frågor kring brott och övergrepp mot personer med funktionshinder.

personliga reflektioner. Även där märktes det att det beror alldeles på vem den funktionshindrade får träffa, en del har mer kunskap än andra helt enkelt.

Polisen har i uppgift att behandla alla målsägande lika och objektivt. Så har även skett med funktionshindrade brottsoffer ▶

”Många verkar tycka att bara för att man är funktionshindrad så behöver man inte veta om att det är ett brott att bli sexuellt utnyttjad

- ▶ vilket lett till att en hel del förundersökningar lagts ned eftersom poliserna inte fått veta vad som egentligen hänt.

– Visst, det är bra att alla brottsoffer ska behandlas lika, jag förstår tänket. Men funktionshindrade måste särbehandlas i många fall. Ett funktionshinder kan ta uttryck på så många olika sätt så det gäller att polisen vet vem det är de har framför sig. En del kanske förstår perfekt, men har svårt att uttrycka sig, en del kanske inte förstår alls, andra är kanske psykiskt svaga, då gäller det att kunna anpassa förhören.

SAMARBETE SKULLE UNDERLÄTTA

Denise kräver inte att alla poliser ska kunna allt om alla funktionshinder, men att ett samarbete med bland annat socialtjänsten skulle underlätta mycket.

Så när polisen kommer i kontakt med en funktionshindrad så kan de ringa till socialtjänsten och få upplysningar och hjälp med hur de ska bete sig.

– Lika åt andra hållet. Personalen inom socialtjänsten bör kunna ha någon kontaktperson inom polisväsendet att ringa om de misstänker ett brott, någon att rådfråga, för de kan inte heller veta allt om alla brott och vad som ska göras, säger Denise.

Inom socialtjänsten upptäckte även

forskarna att om personalen blivit utsatta för exempelvis våld så blev det anmält direkt.

Men om brukaren var utsatt för samma sak så löstes situationen oftast internt, att personalen som ofredat brukaren fick byta avdelning eller liknande.

SVÅRT ANMÅLA ARBETSKAMRAT

– Personalens attityd spelar stor roll. Många verkar tycka att bara för att man är funktionshindrad så behöver man inte veta om att det är ett brott att bli sexuellt utnyttjad, men den funktionshindrade känner ju att något är fel. Plus att det är otroligt svårt att anmäla sin arbetskamrat, man håller varandra ofta om ryggen. Det är en känslig situation.

Det är även svårt att avgöra om det är ett brott eller inte. Är det en normal sexuell relation eller är det utnyttjande? Är det en naturlig våldsreaktion hos den funktionshindrade som gjort att personalen behövt vara mer brutal eller är det övergrepp?

– Man kan inte bara trampa omkring och anmäla allt och alla, men när den personal som följer en brukare märker minsta förändring så kan det tyda på ett sådant problem, att ett övergrepp begåtts eller fortgår. Det är där polisen ska kom-

ma in som goda rådgivare.

Denise vill öka medvetenheten hos alla – att dessa brott förekommer och det är allvarligt, att tydliga regler och rutiner arbetas in ordentligt hos all personal så att när situationen kanske väl dyker upp så ska alla veta exakt hur de ska reagera. ■

Bergåsa HVB-hem

Bergåsa HVB-hem tar emot flickor i åldrarna 13-21 år för längre tids boende. Hemmet är avsett för flickor från hela landet, dock företrädesvis från närregionerna. Bergåsa är beläget i Drängsered - ett litet samhälle i Hylte kommun i Hallands län. Via E6:an når man Drängsered inom två timmar från såväl Malmö som Göteborg.

Bergåsa fokuserar på familjerelaterad problematik och har heltidsanställd behandlingspersonal med familjeterapeutisk kompetens. Med en manlig familjeterapeut och en kvinnlig psykolog kan vi erbjuda familjer och föräldrar såväl stödsamtal som längre tids terapeutiska insatser.

Bergåsa har plats för sex boende flickor och dessutom finns en sk utslussningsplats. För att få en god och verksam behandling rekommenderar vi att en intern utredning genomförs initialt vid placeringen. I denna ingår följande moment: psykologisk utredning, familjeutredning samt pedagogisk och allmänmedicinsk bedömning.

Bergåsa Behandlingshem AB
Tornåsvägen 11, 314 98 TORUP
Tel: 0345-311 37 • www.bergasahvb.se

"En hel vårdkedja"

Utredning
Behandling
Skola
Utsluss

Verksamheten inom Järvsö Ungdomshem består av fyra enheter med möjlighet till en sammanhållen vårdkedja: utredning, behandling, skola och utslussningsverksamhet. Vår målgrupp är ungdomar 13-18 år som uppvisar problem med social anpassning, utagerande beteende, tidiga tecken på missbruk, inlärningsproblem och relationssvårigheter. Vi är angelägna om att så långt det är möjligt göra föräldrar och socialtjänst delaktiga i utredning och behandling.

Järvsö Ungdomshem AB

För kontakt och vidare information vänligen besök vårans hemsida:
www.jarvsoungdomshem.se
Verksamhetschef, Anna-Lena Schelin Tfn 0651-15852

Villa Björkudden

ASPERGERBOENDE
Enligt LSS

Villa Björkudden bedriver en positiv och upplevelsebaserad verksamhet.

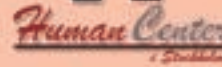
www.villabjorkudden.se

Kunskaper och empati

Var öppen för förändringar, men kompromissa med dina inre värderingar. "D. Lama".

Vi har bred kompetens i:

- Neuropsykiatriska diagnoser
–Handledning och coaching för personal
- Kulturkrocker – Coachsamtal, handlingsplan
- Skräddasyr workshops efter behov, med konkreta verktyg

www.humancenter.se
info@humancenter.se
Cristina Olsson 073-986 88 37

Vi vänder oss till den offentliga och privata sektorn, LSS verksamheter, särskolor, arbetsplatser med mångkulturella bakgrunder, kvalificerade kontaktpersoner för ungdomar med mera.

Rätt Spår

Rätt Spår

Rätt Spår utvecklas och marknadsförs av FUUB AB.

Säkerhet | Effektivitet | Tillgänglighet

En effektiv och säker webbaserad lösning för dokumentation, uppföljning och kvalitetssäkring inom vård och omsorg.

Med Rätt Spår kan man följa upp vårdtagarnas utveckling och åskådliggöra resultaten av behandlingsinsatser.

Därmed ökar effektiviteten och vårdens kvalitet säkras.

FUUB AB
Villa Isola
Torsgatan 18
753 13 Uppsala

www.fuub.se
info@fuub.se

MÅNGA ÅR I SOCIAL TJÄNST

– Lotta ny ordförande i FSS

Lotta Persson blev nyligen vald till ordförande i Föreningen Sveriges Socialchefer. Hon jobbar som socialchef i Botkyrka och har alltid varit djupt engagerad i sitt arbete. Intresset för människan och att hjälpa dem som har det svårt lockade henne in på denna bana och genom åren har hon blivit många erfarenheter rikare.

Text: Angelica Nilsson Foto: Kerstin Öhman

PÅ NY POST. År 1969 avslutade Lotta Persson sina studier på Socialhögskolan. Hon var ung och engagerad och ville förändra och förbättra för utsatta människor i samhället. Hennes första jobb var som kurator på en skyddad verkstad för människor med epilepsi. Efter två år valde hon en annan inriktning och det var som fältassistent på Lidingö. Där stannade hon i ett år innan hon fick jobb som socialsekreterare i Solna.

– När vi gick ur skolan så ville vi absolut inte jobba på ett socialkontor. Vi trodde att det var ett tråkigt jobb där man delade ut pengar. Vi ville arbeta för människors rättigheter, göra något meningsfullt, inte sitta vid ett skrivbord. Men mer fel än så kunde vi ju inte ha, säger Lotta Persson.

MÄNSKLIGA RÄTTIGHETER

I tio år blev Lotta kvar som socialsekreterare i Solna. 1985 gick hon över till en anställning som chef på samma kontor. 1995 blev hon socialchef i Botkyrka. De senaste sex åren har hon dessutom suttit som vice ordförande i Föreningen Sveriges Socialchefer och sommaren 2008 blev hon vald till ny ordförande.

– När jag började jobba så var det mycket prat om mänskliga rättigheter och mycket

socialpolitik. Idag handlar arbetet mer om att individanpassa verksamheten och bedriva en kvalitativ verksamhet som ska hjälpa människor på alla bästa sätt utifrån individens behov.

Lotta tycker att yrket är roligt och intressant ”annars hade jag aldrig hållit på så här länge” säger hon och skrattar. Hon har alltid intresserat sig för människor och läst vid sidan av jobbet för att lära mer.

SKILLNAD MOT FÖRR

– Det är också stor skillnad mot förr. Idag har vi mer kunskap om metoder inom socialtjänsten och börjar intressera oss för resultatet av arbetet tidigare som vi inte gjorde då när jag började i slutet på 60-talet, säger Lotta.

Och det är bland annat det som FSS också arbetar för.

– Jag tycker att den kunskapsbaserade socialtjänsten är en stor, nödvändig och viktig förändring och då tänker jag på vilka resultat socialtjänsten kan uppnå. Att utveckla kvaliteten på det vi gör, att människor vet vad de kan räkna med i mötet med oss är angeläget för de människor verksamheten är till för.

Lotta gillar att arbetet hela tiden är föränderligt och hoppas att socialtjänsten

ska bli en stark röst i den allmänna debatten nu när det diskuteras mycket om missbruksvård och psykiatri. ”Det gäller att hålla sig ajour så att man kan vara med i debatten”, säger Lotta.

ALLA HAR RÄTT TILL ETT BOENDE

En annan fråga som hon brinner för är boendefrågan.

– Den är jätteviktig. Det är svårt för alla att få boenden idag med de förutsättningar en del människor har och det måste vi jobba hårt med. Alla har rätt till ett boende.

FSS bedriver även internationellt arbete inom EU. Det tycker Lotta är intressant och givande då det finns chans att påverka och att kanske hjälpa till inte bara inom Sveriges gränser.

– Och man får verkligen perspektiv på saker och ting och inser hur bra vi har det egentligen.

Att jobba som ordförande för FSS tycker Lotta ska bli otroligt roligt, även om det inte är helt nytt för henne som suttit som vice ordförande i sex år.

– Det är en enorm känsla att få vara en del av arbetet med att göra livet bättre för människor. Vi kan inte vända upp och ned på deras värld, men vi kanske kan förbättra en del och se små skillnader. Det är stort. ■

Arbetsstolen Embody ger nära **kroppsvård**

Herman Millers Embody arbetsstol visades för första gången upp i samband med Or-gatec i Köln den 21-26 oktober. Embody håller samma höga standard som den tidigare designikonen Aeron. Designers Jeff Weber och Bill Stumpf har fokuserat mycket på komfort och hälsa med en form inspirerad från människans ryggrad. Sätet utjämnar din vikt och följer dina rörelser.

www.hermanmiller.com

Snyggt ställ

Case heter det här broschyrstället från Inno. I produktfamiljen finns även ett tidningsställ som lanserades tidigare i år. Likheterna i formspråk och design är lätt att känna igen men det är en stor skillnad i funktion. Största fokus för broschyrstället har varit att hålla så mycket av broschyrerna som möjligt synligt. För tidningsstället handlar det i stället om att dölja det röriga intrycket av tidningarnas framsidor. Stället är snyggt ensamt eller i grupp och finns i färgerna svart, silver och blankvitt. Design: Mikko Laakonen.

www.inno.fi

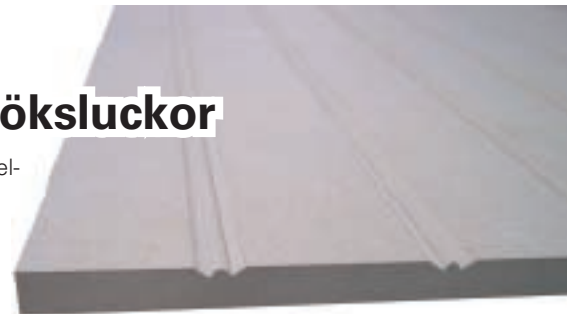

Snickra egna köksluckor

Brandéns, upphovsmän till Panel-skivan, lanserar nu ytterligare en produkt, Hobbyskivan, som gör att även hemmasnickaren lätt kan tillverka exempelvis sina egna köksluckor.

Hobbyskivan som tillverkas av högkvalitativ mdf finns i pärlspont och levereras omålad. Skivorna är lämpliga för tillverkning av till exempel köksluckor, garderobsdörrar eller skåp.

Brandéns, www.panelskivan.se

Effektiva lågenergilampor

Uträkningar visar att om samtliga användare byter från traditionella glödlampor till energisnåla lampor kan man uppnå en global energibesparing på upp till 40 procent. Likväl är det bara 15 procent av samtliga lampor i EU som är energisnåla.

Philips introducerar en ny serie lågenergilampor, Tornado, som enligt tillverkaren ger en energibesparing på över 80 procent och upp till 15 procent mer ljus än vanliga lågenergilampor. Med lågenergibelysning hemma kan konsumenterna medverka till att minska energikostnaderna och de globala koldioxidutsläppen. Den nya lampan har en mer kompakt utformning, jämfört med den vanliga stavformade lågenergilampan. Den passar därför även till lampor med mindre skärmar och ger dessutom ett effektivt och behagligt ljus.

Lågenergiserien Tornado har en livslängd på 8 000 timmar eller ungefär åtta år, ungefär åtta gånger längre än en vanlig glödlampa. Den finns i flera watt-styrkor, som motsvarar vanliga glödlampor på mellan 25 W och 125 W, samt med både stor och liten sockel.

Philips, www.philips.se

Villa Lindö Gruppen

som driver Villa Lindö behandlingshem och Utredningsenhet i Kalmar där målgruppen är kvinnor och deras barn eller gravida kvinnor med psykiatriska, psykosociala och/eller missbruksproblem. På utrednings och akut-enheten kan vi även ta emot pappor med barn

Har nu utökats med

Där vi har HVB platser för företrädesvis medicinskt färdigbehandlade personer med psykiska funktionshinder. Vi har även platser för särskilt boende i form av bostad med särskild service för personer med psykiskt funktionshinder.

www.villalindo.se **www.sorgarden.nu**
Kenneth Thorén tel. 070-349 07 50

Dormsjöskolan

Vi har lediga platser!

Dormsjöskolan är ett läkepedagogiskt hvb-hem med integrerad skola. Målgrupp: pojkar, 7 till 18 år med neuropsykiatriska funktionshinder samt psykosociala svårigheter. Vi tar emot barn och ungdomar från hela landet med placeringar enligt SoL, LVU och LSS.

I augusti 2009 startar vi ett särskolgymsnasium.

För ytterligare information, se vår hemsida. Planering av sommaren och hösten har påbörjat. Kontakta oss om du är intresserad av en placering.

Dormsjöskolan, Dormsjö 214, 776 98 Garpenberg,
Tel 0225-230 55, Fax 0225-230 22, info@dormsjoskolan.com

www.peltitegna.se

www.dormsjoskolan.com

GINNUNGA
BEHANDLING OCH BOENDE

Ginnunga startade 1994 och vår behandlingsmodell bygger på en holistisk människosyn, där vi ser till hela människans behov och möjligheter. Vi erbjuder behandling, boende med tillsyn med tillgång till arbetsträning, utsluss, eftervård och lågtröskelboende.

Tillsammans med placerande myndighet och elev skräddarsyr vi sysselsättning, utredningar, terapi, arbetsträning samt studier utifrån elevernas behov, förutsättningar, intressen och målsättning.

Boendeträningen startar samma dag som man kommer till oss och även motivationsarbetet börjar samma dag, för att hela tiden motivera eleven till en fortsättning mellan olika milstolpar.

Ginnunga AB

Växel: 031-550813
Telefax: 031-555765

Besöksadress

Knipplebergsvägen 15
422 50 HISINGS BACKA

Postadress

Box 2084
42202 HISINGS BACKA

mats@ginnunga.se
yonda@ginnunga.se

www.ginnunga.se

MED TID FÖR ALLA

– pensionerad men fortsätter med sitt kall

Det finns ett bra ord att beskriva Inger Pålsson från Sundsvall: Eldsjäl. I över 40 år har hon arbetat med narkomaner och mammor till missbrukande barn. Hon har forskat i ämnet, startat verksamheter men framförallt tagit emot människor med öppna armar och erbjudit dem tid och stöd. Nu är hon pensionär men brinner fortfarande för sitt arbete.

Text och Foto: Angelica Nilsson

INTERVJU. Inger Paulsson från Kvissleby strax utanför Sundsvall har forskat om vad som händer med mammor till missbrukande barn, hon är egentligen pensionär idag men hon fortsätter sin kamp för mammorna och mot droger. Hon säger själv att hon är en obotlig optimist och engagemanget sviker henne inte. I snart 40 år har hon arbetat med missbrukare och anhöriga på ett eller annat sätt och kommer antagligen att fortsätta med det länge till.

– Det hela började egentligen när jag var ung och jobbade som kontorist på Försäkringskassan. Jag ville egentligen bli sjuksköterska men jag hade diabetes och på den tiden fick man inte bli sjuksköterska om man hade diabetes. Valet stod då mellan journaliststudier eller socialhögskolan. Journalister fick inga jobb och hade dåligt betalt så jag sökte socialhögskolan, säger Inger Pålsson.

Men Inger kom inte in. Året var 1971 och hon var så olidligt trött på sitt jobb hos Försäkringskassan så hon sade upp sig. I tre dagar hann hon vara arbetslös in-

nan hon fick jobb som kriminalvårdare på Hinseberg.

– Jag ringde land och rike runt och sökte jobb och fick två napp. Ett som kriminalvårdare på hinsan, ett vik på några veckor, eller ett fast jobb på ett privat äldreboende för kvinnor i Stockholm med utsikt över Mälaren. Jag valde hinsan.

Inger blev kvar i ett år på Hinseberg. Hon kom att göra många reflektioner och fick mycket med sig i bagaget när hon slutade.

INTE BARA UTSLAGNA

– 80 procent av kvinnorna som satt där var narkomaner. Hur kunde de hamna där? Det var inte bara utslagna kvinnor eller med missbrukande föräldrar utan en del var intelligenta kvinnor med bra jobb.

Inger blev nyfiken på dessa kvinnor och pratade ofta med dem. Hon lärde sig mycket om droger och att det var mycket tufft att sitta i fängelse som mamma och ha sitt barn på utsidan.

– De frågade efter posten långt innan

den kommit. I samma veva läste jag Birgitta Stenbergs rapport som handlade om att trots att hon var framgångsrik författare så kunde hon inte slita sig från drogerna. Då förstod jag drogernas kraft.

1972 kom Inger in på socialhögskolan. Hon blev samtidigt värvad till RFHL och gjorde senare sin praktik på kriminalvårdens frivårdsanstalt. Där träffade hon många förtvivlade mammor. Efter skolan vikarierade hon där.

PANIKSLAGEN MAMMA

– Man var ny och grön socialarbetare och ville göra något. Jag minns så väl en mamma som ringde till mig och var livrädd. Hennes son kom hem med vänner och de hade sprit och narkotika med sig. När det tog slut krävde de pengar av mamman. Hon hade inga pengar och gömde sig sedan under ett bord som hade en stor duk som hängde ned till golvet. Där satt hon tills festdeltagarna slocknat. Mamman var panikslagen och ville att jag skulle göra något.

Inger försökte förmå mamman att ringa

polisen men det kunde hon inte ”det var ju hennes son ju”. Inger insåg att det är extremt tufft att vara mamma till ett missbrukande barn.

– Kvinnor har en evig omsorgsmoral medan männen har mer rättvisemoral. Det vill säga kvinnan vill hjälpa sitt barn som missbrukar men lider också av stor skuld och skam. De vet inte hur de ska göra och resonerar ofta så som att ”om jag ger honom pengar så gynnar jag ju missbruket, men om jag slänger ut honom så kanske han dör någonstans där ingen har koll på honom” Pappan tänker mer att ”Han är nu vuxen och får faktiskt ta eget ansvar över sitt liv”

Inger startade en uppsökargrupp i Sundsvall där de sökte upp missbrukare och deras anhöriga och erbjöd dem stöd och hjälp, att motivera knarkarna att sluta med droger.

– Ingalill Eriksson var forskare och slet tag i mig och ville att jag skulle söka forskarutbildning. Sagt och gjort. Och när det var dags för avhandling så bestämde jag mig för att skriva om dessa mammor till ►

” Om vi ska få missbrukarna att sluta knarka så måste de anhöriga också involveras

- missbrukande barn, jag ville veta hur deras liv förändrades och hur de blev bemötta.

Resultatet blev avhandlingen Mammor till missbrukare – osynliga, skuldtyngda och oförstådda. Det visade sig att mammorna ofta kände att socialtjänsten gav dem skulden för sitt barns missbruk. De mådde väldigt dåligt och de hade svårt att få hjälp och stöd.

KRITISK TILL SOCIALTJÄNSTEN

Inger är starkt kritisk till många inom socialtjänsten ”de tycker bara att mammorna är jobbiga som kommer och storgårter och kräver att de ska göra något åt deras knarkande barn”.

– Om vi ska få missbrukarna att sluta knarka så måste de anhöriga också involveras. Jag kände att jag ville försöka göra något och började arbeta mer med nätverk och startade temadagar för missbrukare, säger Inger.

Arbetet gick över förväntan, redan till första träffen var det 60 anmälda. Tanken var att inte bara öka kunskaperna utan att synliggöra problemet, att de var drabbade av våldsamheter, stölder och att föräldrar-

na hade det svårt som inte visste hur de skulle hantera sina barn.

– Jag arbetade mycket tillsammans med FMN, Föräldraföreningen mot narkotika. Här fanns det några som inte skuldbelade föräldrarna som socialtjänsten ofta tenderade att göra enligt mammorna, de började ibland med att antyda att det var föräldrarnas fel att barnet missbrukade – och så behöver det inte alls vara. Sen när socialtjänsten erbjöd missbrukaren vård så stängde man tidigare ute alla anhöriga och missbrukaren isolerades på behandlingshem.

Inger tror stenhårt på nätverksarbete och att börja arbetet i tid med att söka och fånga upp missbrukarna innan det gått så långt. Många av missbrukarna som anlände till Uppsökargruppen var förbannade för att ingen stoppat dem innan och föräldrarna var uppgivna för att de inte fick stöd och råd någonstans.

– Vi narkomanvårdare kan inte tvinga missbrukaren att sluta med sina droger. Men vi kan lyfta lite skuld från de stackars mammorna. Vi kan ge dem lite jävlar anamma och få dem att inse rätten till sitt eget liv. Att ingen kommer att må bät-

tre om mamman går under. Det kan vara tungt att ta emot en människas smärta, som dessa mammor bär på, men jag vet att det kan gå bra och att det kan ge fina resultat så därför kunde jag ge mammorna hopp.

NÄTVERKET VILED A

Inger är förvisso pensionär men det hindrar inte henne från att vara engagerad. Nu jobbar hon med Nätverket Vileda i Västernorrland och håller i deras DUNK-möten.

– Vileda är ett nätverk inom Västernorrlands län som arbetar med att samla alla goda krafter i kampen mot droger. De bedriver bland annat ett projekt som heter DUNK – Droger Ungdomar Nätverk Kunskap. Många missbrukare är arga över att ingen stoppat dem tidigare fast än många vetat om problemet så med DUNK försöker man fånga upp ungdomarna i ett tidigt stadium och med hjälp av utbildning och nätverksmöten mellan missbrukaren, socialtjänst och anhöriga så finns möjligheten att kväva missbruket i sin linda.

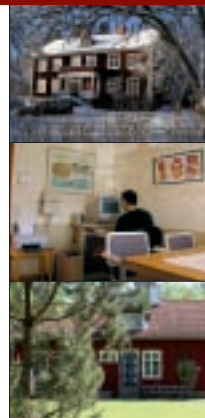
– Man måste ta tillvara på den resurs som anhöriga faktiskt är. Jag hoppas att socialtjänsten numera tipsar om FMN när de kommer i kontakt med missbrukare och deras anhöriga istället för att skicka barnen på isolerade behandlingshem och mammorna skickas hem med lugnande mediciner eller får en plats på psyket. ■

SALBOHEDSKOLAN

AB SALBOHEDS GYMNASIESÄRSKOLA

Salbohedskolan är en 4-årig gymnasiesärskola som följer det individuella programmet.

Vi erbjuder undervisning samt boende enligt LSS och har kontinuerligt intag under året.

Vi har öppet årets alla dagar.

www.salbohedskolan.se

Tonårsgravida invandrarflickor!

Under de senaste fyra åren har vi arbetat med ett tjugotal flickor där i bland svåra traumatiserade invandrarflickor och deras familjer. Vi utökar nu vår verksamhet till att också ta emot tonårsgravida som utsatts för hedersrelaterat våld och multiövergrepp. Inom vår verksamhet har vi förutom adekvat utbildning även den viktiga kulturkompetens som behövs för att uppnå de goda resultat som alltid är vår yttersta strävan. Därför kan vi också erbjuda mycket goda referenser från tidigare placeringar.

Skyddat boende för invandrarflickor

- Skydd
- Hotbildsanalys
- Terapeutiska och pedagogiska insatser
- Nätverkskarta
- Familjearbete

Placering av tonårsgravida

- Vård och insatser under graviditet och efter förlossning
- Kombination mellan tonårsliv och ett liv som en ung mamma
- Handledning av leg psykolog och psykoterapeut med särskild kompetens

Förebyggande familjearbete hemma hos familjen

- Kartläggning
- Förslag på insatser
- Utvärdering /uppföljning

Alfa & Omega Vision Integration AB • tel. 0734-44 89 04

Verksamheten har varit under utvärdering av en fil. Dr. i socialt arbete verksam vid Lunds Universitet

Trollängens behandlingshem

Trollängen är beläget i Almunge, 80 km norr om Stockholm och 25 km öster om Uppsala. 25 platser med upptagningsområde hela landet. Åldersgräns från 18 år och uppåt. Vi behandlar män och kvinnor med psykiska störningar ofta i kombination med beroende. Tyngdpunkten i behandlingen är individualpsykoterapi med psykodynamisk

inriktning. Miljön är strukturerad efter miljöterapeutiska idéer. Vi har eget kontaktmannaskap och vi arbetar utefter individuella behandlingsplaner som kontinuerligt följs upp genom möten med klient och placerande enhet. Tillgång till meningsfulla aktiviteter och möjlighet till sysselsättning / utbildning finns under vistelsen hos oss.

Tillgång till kompetent och erfaren personal dygnet runt som ständigt utvecklas genom kontinuerlig kompetensutveckling. Hemmet har medicinsk och psykiatrisk specialistkompetens på konsultbasis en dag per vecka.

Behandlingen leds av legitimerade psykoterapeuter med lång erfarenhet.

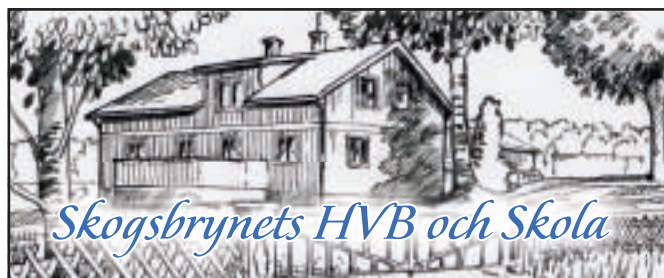
För ansökan och frågor hänvisas till:

Elisabet Mattsson
Direkttfn. 0174-15048
elisabet@trollangen.se

Gert Gruvholt
Direkttfn. 0174-15042
gert@trollangen.se

Tfn.vxl. 0174-15040
Fax. 0174-15058

Adress: Morängen 34, 74010 Almunge
Hemsida: www.trollangen.u

Skogsbrynets HVB och Skola

"Det är med en helhetssyn, behandlingsmetoder och i medlemskap vi kan förändra invanda mönster och skapa tillit till vuxna."

Målgrupp

Pojkar och flickor i åldern 13-20 år. Relationsstörningar, psykosociala problem, ADHD/DAMP, Asperger, skolproblem samt familjeproblematik.

Behandlingsinnehåll

- Helhetssyn
- Medlemskap
- DBT
- Familjesamtal
- Mellanvårdsboende

Hemsida: www.skogsbrynet.org

Mail: info@skogsbrynet.org

Telefon: 0301 42844

UNGA HEMLÖSA I FOKUS

Unga som är hemlösa är en grupp som inte passar in i det offentliga samhällets system av stöd. Deras situation är ofta akut men det är svårt att få snabb hjälp av socialtjänsten. Stadsmissionens Enter Mötesplats är en plats för dem.

Text och Foto: Kerstin Karell

ENTER MÖTESPLATSEN. I mitten av november arrangerade Stockholms stadsmission en välbesökt konferens med namnet Unga i hemlöshet, vuxna i maktlöshet. I samband med konferensen släpptes även en bok med samma namn som handlar om arbetet på Enter Mötesplats i Stockholm och ger läsaren inblick i verksamheten och några ungdomars liv. Till Enter Mötesplats kan barn och ungdomar komma och finna ett sammanhang, få hjälp och stöd och vara anonyma.

Antalet unga i hemlöshet ökar. Orsaken till att barnen och ungdomarna är hemlösa är flera. Många av dem kommer från dysfunktionella familjer med kommunikationssvårigheter. En del åker in och ut på psykiatriska avdelningar. De kan ha valt att lämna hemmet på grund av miss-handel, missbruk, övergrepp eller hot. De kan ha blivit utkastade på grund av att föräldern har en ny

partner, på grund av hedersrelaterade konflikter, att de trotsat föräldrar eller att de kontaktat sociala myndigheter.

– När man kontakter socialtjänsten då har det gått långt. Är man under 18 år och kontaktar socialtjänsten då kontaktas föräldrarna, där problemet ligger. Det kanske bara gör att det blir ytterligare konflikter, sa Lotta Corell, enhetschef för Enter Mötesplats.

UPPMANAS ATT SLUTA SKOLAN

En annan åldersrelaterad problematik är att föräldrarna har kvar försörjningsstödet för sina barn ända upp till 20-årsåldern om de fortfarande går i skolan. Trots att ungdomarna är myndiga får de inte själva söka ekonomisk hjälp via socialtjänsten.

– Vi möter ungdomar som blivit uppmånade av socialtjänsten att sluta skolan, för då kan de söka ekonomiskt stöd, sa Lotta Corell.

När ungdomarna rymmer eller kastas ut hemifrån hamnar de i en mycket riskfylld miljö. De tillbringar nätterna där de kan. När de inte längre kan bo hos kompisar sitter de på nattbussar, är på caféer som har öppet sent eller sover på flygplatser. De kan hamna i prostitution och missbruk. I Stockholm har det skett en ökning av antalet unga på plattan. Just nu pågår den första nationella kartläggningen som forskaren Yvonne Sjöblom, lektor vid institutionen för socialt arbete vid

Stockholms universitet, gör tillsammans med Rädda Barnen. Det man kan se är att antalet unga hemlösa har ökat. Under våren kommer studien att vara klar.

Konferensen ville belysa problemet med unga hemlösa som är en osynlig grupp i samhället. Den är osynlig för det syns inte på barnen och ungdomarna att de är hemlösa och de faller mellan stolar i samhällstödet.

Enter Mötesplats är en enhet inom Stockholms stadsmission som har funnits sedan 1998. Den är ett komplement till offentliga insatser och arbetet som bedrivs på Enter Mötesplats går i linje med Stockholms stadsmissions övergripande uppdrag. Det handlar om att se det som andra inte ser och att sätta strålkastaren på utsatta grupper som tidigare varit osynliga. Det handlar om att utmana och komplettera samhällets insatser för behövande människor.

VARA UNGDOMENS OMBUD

De som kommer till Enter Mötesplats får vara anonyma men möter utbildad personal som stöttar, lyssnar, erbjuder familjeterapi och hjälper till praktiskt i alla myndighetskontakter.

Att hjälpa till med alla kontakter med myndigheter och vara ett ombud för den unge är nödvändigt.

– Det kan ta flera veckor innan vi får komma på samtal på socialtjänsten. Ändå är situationen ofta akut, säger Lotta Corell och förklarar att personal från Enter Mötesplats åker med till möten, håller i handen om det behövs och de ger sig inte.

Ofta känner de unga som kommer till Enter Mötesplats en misstro och rädsla gentemot vuxna och myndigheter.

– De här ungdomarna vill inte bli nådda. Men vi vuxna har som uppdrag att nå dem. Men de är inga offer. De löser sitt liv efter sina förutsättningar. De har styrka och kreativitet, säger Lotta Corell.

ENTER MÖTESPLATSEN

Enter Mötesplats definition av barns och ungas hemlöshet: Barn och ungdomar som inte har ett tryggt och stadigvarande hem utan ibland eller alltid tillbringar dygnet på annan plats – efter eget beslut eller på grund av beslut eller åtgärd av föräldrar eller annan vårdnadshavare. Erbjuder hemlösa barn och unga: Mötesplats: Ombudsverksamhet, nätverks- och familjeinriktade samtal, tillfällig boende under vissa omständigheter, taktill beröring. Enter (endast för flickor): aktiviteter, gemenskap, samtal, vila, mat och eftertanke i hemlik miljö.

För de här ungdomarna handlar det enligt Lotta Corell att de ska orka be om hjälp. Så länge de kan försöker de klara sig själva. Om de ber om hjälp och det inte fungerar, då går de.

– Fel mening eller ett felaktigt ord, då är det attack. Vi måste skaffa barnvänligare system.

Till Enter Mötesplats kommer ungdomarna ofta tillsammans med en kompis. De har fått reda på verksamheten genom kompisar, skolan, artiklar eller kanske en terapeut. När Lotta Corell höll sitt anförande på konferensen hade hon vid sin sida och till sin hjälp en ung kvinna som själv kontaktat Enter Mötesplats. Hon berättade att hon så gärna ville att stället skulle vara välkomnande och bra men att hon inte vågade hoppas. Att det inte var en steril sjukhusmiljö och att dem hon mötte såg henne som hon var blev hennes väg bort från sin situation.

Lotta Corell påpekade att barnen som de möter i långa loppet behöver sina föräldrar eller en annan släkting. De arbetar därför med att få kontakt med föräldrarna även om ungdomarna själva, i alla fall till en början, inte vill. Den unga kvinnan som var vid Lottas sida har numera kontakt med sina föräldrar, inte jättebra kontakt, men mer och bättre än hon trodde var möjligt. Hon har accepterat att de har den relation de har, men föräldrarna finns åtminstone.

– Just nu i ungdomarnas liv är vi på Enter Mötesplats viktiga, men inte sen. Vi är tillfälliga besökare i deras liv, kanske i många år.

Enter Mötesplats hoppas att konferensen och boken ska inspirera fler frivilligorganisationer att starta verksamheter likt deras.

– Frivilligorganisationer är ingen myndighet. De gör andra saker och kan fånga upp de här barnen. Vill att många ska starta verksamhet som vår.

Stockholms stadsmissions arbete med Enter Mötesplats har utmynnat i tre behov för gruppen unga hemlösa:

– Behov av personligt ombud med att följa den unga i processen och i mötet med socialtjänsten

– Behovet av översyn av gruppen 18-20 åringars ställning i förhållande till socialtjänsten

– Behovet av lättillgängligt, tillfälligt boende för unga ■

KIDS COMPANY

Text och Foto: Kerstin Karell

STORBRITANNIEN. Elin Wernquist Roberts har arbetat ett och ett halvt år på Kids Company i London och berättade om organisationen och sitt arbete under konferensen.

Kids Company tar hand om utsatta barn. De är hemlösa, de är våldsamma, arga, rånar och missbrukar, eller som Elin förklarade; de är inte populära på välgörhetsmarknaden.

Det finns ingen som för de här barnens talan.

Elin var barnskyddssamordnare, vilket innebär att hennes jobb var att anmäla att barn för illa till myndigheterna.

Barn och ungdomars rättigheter i Storbritannien skiljer sig en hel del från i Sverige. Åga är tillåtet och straffåldern är elva år (Skottland åtta år). I Londons innerstad lever 31 procent av barnen i fattigdom och barn blir avstängda från grundskolan. För många som kommer till Kids Company handlar deras liv om att döda eller dödas.

Kids Company grundar sig på tre saker. De har en "open door policy", alla får komma. När barnen kommer görs en lättare bedömning som består av några frågor, de får en "keyworker" som följer dem till lika myndigheter, under rättegångar och ansvarar för just dem. De arbetar holistiskt. De får tre mål mat om dagen,

får hålla på med sport och konst och har möjlighet till stöd och hjälp bland annat genom terapeuter. Kids Company finns även kvar för barnen och ungdomarna om de till exempel hamnar i fängelse. Personal kommer och hälsar på, de finns där när de friges, de finns kvar.

Det som Kids Company insett är att barnen stängt ner sina känslor för att överleva.

"Experience has taught us that children who are faced with trauma, abuse and neglect cope with their pain by shutting down their capacities to feel."

Som en röd tråd genom Kids Companys arbete går att skapa varma, omsorgsfulla relationer. Relationen är ett redskap i sig. De här barnen reagerar inte alltid positivt när någon sträcker ut en hand. Men som Elin uttryckte det: "De här barnen ska tokälskas, som vuxen får man ta lite smällar. Det är ju vuxenvärlden som svi- kit dem".

Hon tog upp tre förutsättningar för att kunna bedriva en verksamhet likt Kids Company. Det krävs tillgänglighet, själv-anmälan och att personalen tas hand om med terapeutisk handledning minst en gång i veckan.

I Kids Company är barnet uppdragsgivare och barnets bästa är alltid i centrum.

Läs mer på: www.kidsco.org.uk ■

PIPPI BET HUVUDET AV SKAMMEN

Text och Foto: Kerstin Karell

EMOTIONER. Bengt Starrin var en av föreläsarna under konferensen. Han är professor i socialt arbete vid Karlstad universitet och professor i socialpolitik vid Högskolan i Lillehammer. Hans föreläsning "Empowerment från idé till handling – kan vi lära oss något av Pippi Långstrump?" handlade i grunden om emotioner och mycket om begreppet skam.

Han högläste stycket då Pippi Långstrump möter fröken Rosenblom. De barn som inte svarar rätt på fröken Rosenbloms frågor får stå i skamvrån och får ingenting att ta med sig hem. Pippi hamnar naturligtvis i skamvrån och tar där på sitt alldeles egna sätt hand om de barn som stod där och grät och skämdes. Hon fick dem att känna sig starka och få självförtroendet åter. Om inte Pippi givit dem guldpenningar och karameller hade de gått hem tomhänta från mötet med fröken Rosen-

blom. Barnen tackade Pippi och då svarade hon att de inte skulle tacka henne för pengarna och karamellerna utan för att hon förskonade dem från skära yllebyxor och att de aldrig skulle glömma det. Slutet är själva poängen. Det var skamstraffet som lurade. Pippi bet huvudet av skammen.

Bengt Starrin talade om att skam används för att utöva makt och att samhället försummar att skamstämpeln går i arv. Känslor har stor betydelse. Förödmjukelse är den giftiga skammen och den finns bakom mycket våld.

Det är skammen som signalerar till oss att vi sagt något som till exempel sårar någon. Vi ligger i sängen på kvällen och får ingen ro förrän vi bestämt att vi ska ringa och be om förlåtelse dagen efter; reparerar den sociala skadan. Bengt Starrin talade om att så borde det fungera i

den offentliga sektorn också; att den ber om ursäkt för att reparera.

Han talade också om att beröm och uppskattning stimulerar centrala delar i hjärnans belöningssystem och att det är viktigt att vara medveten om den emotionella kulturen. Att vara känslomässigt neutral när man arbetar med människor fungerar inte. Att distansera sig mår ingen bra av. Bengt Starrin vill pumpa in lustgas i den offentliga sektorns bemötande. På arbetsförmedlingen borde man få beröm för att man sökt ett jobb och inte klander för att man inte sökt fem. ■

Impius är en verksamhet som vänder sig till ungdomar med neuropsykiatriska funktionshinder. Verksamhet finns i Helsingborg och i Örnsköldsvik. Kunskaps och erfarenhetsgrunden vilar på en lång erfarenhet och en djup kunskap inom neuropsykiatri, tydliggörande pedagogik och KBT.

I Helsingborg finns korttidsavlastning enl. SoL och LSS, HVB- hem, grundskola år 4-9 och gymnasieskola (SP/NV/Restaurangprogram & Energiprogram med inriktning fastighet) med tillhörande internatboende.

I Örnsköldsvik finns grundskola år 4-9 samt HVB- hem.

www.impius.se

PRENUMERERA NU!
8 NUMMER
280 KRONOR

Företag:.....
 Namn:.....
 Adress:.....
 Postnr:.....
 Ort:.....
 Tel:.....
 E-post:.....

SVENSKA media
 www.svenskamedia.se
 SvenskMedia Docu AB
 Tingsgatan 2A, 827-32 Ljusdal
 post@svenskamedia.se
 www.svenskamedia.se

OLTEKO
 Vård & Omsorg

Sedan 1993 många kommuners
 val för effektivare familjehemsvård

FAMILJEHEMSENHETEN
 Vårdresurs för Dig som arbetar med utsatta barn, ungdomar och vuxna

Kompetent konsulentkår med specialistpåbyggd socionomkompetens och med erfarenheter av hundratals placeringsuppdrag samt våra resursstarka familjehem i mellersta- och södra Sverige säkerställer bästa möjliga vårdresultat.

www.olteko.com tfn 019-239030

I vår skola varvar vi teori med praktiskt lärande. Undervisningen anpassas efter elevernas behov och möjligheter. Vi låter alla lyckas!

John Danielsson
rektor, Skogstibble friskola

Vi utbildar och stöttar personer med behov av anpassad undervisning i de senare åren i grund- och grundsärskolan, samt i gymnasie- och gymnasiesärskolan. Förutom skola driver vi behandlingshem för flickor och pojkar med neuropsykiatriska funktionshinder i kombination med utagerande eller självskadande beteenden, samt gruppboheter och daglig verksamhet inom LSS.

SRK Konsultation AB
Östra Ågatan 31, 753 22 Uppsala
www.srkonsultation.se 018 - 13 19 71

Familjebehandling

Behandlingshemmet **Kängurun** i Skara välkomnar barn i alla åldrar och deras föräldrar, samt gravida kvinnor.

Vi utgår från en systemteoretisk grundsyn och behandlingsarbetet sker dygnet runt i en miljöterapeutisk anda

Vårt utgångsläge är att all hållbar förändring kommer inifrån och utvecklas bäst om man själv är en del av arbetet.

Därför upprättar vi genomförandeplaner för familjerna utifrån både familjens och socialtjänstens uppdrag.

Mer information får du om du ringer till Evy Ekdahl tel **0511 – 34 66 70** eller gör ett besök på vår hemsida.

www.kangurun.se

Center för Kognitiv Psykoterapi och Utbildning i Kungälv

erbjuder nedanstående kurser och utbildningar 2009

- Basutbildning i kognitiv och beteendeinriktad Counselling **Nyhet!**
- Basutbildning i kognitiv och beteendeinriktad psykoterapi, KBT (steg 1)
- Psykoterapeutprogrammet i kognitiv och beteendeinriktad psykoterapi, KBT (steg 2)
- Handledar- och lärarutbildning för legitimerade psykoterapeuter med KBT-inriktning
- Orienteringskurs
- Uppmärksamhetsträning (Mindfulness) med Andries Kroese
- Kognitivt förhållningssätt och Kognitiv Counselling för skolpersonal **Nyhet!**

Dessutom arrangeras kurser och föreläsningsserier på uppdrag

För info och anmälan
www.cognitivterapi.se

Maria beroendecentrum förlorar avtal

Privata Maria beroendecentrum får inte längre fortsätta bedriva beroendevård åt Stockholms läns landsting. Det blir istället Carema som ska bedriva verksamheten men till ett billigare pris än vad Maria beroendecentrum kunde gå ned till. Källa: SvD

Lund får en miljon för dålig vård

Attendo Care ger Lunds kommun en miljon kronor i gottgörelse för rapporter om missförhållanden på äldreboendet Nibblegården. Under 2008 har rapporterna om missförhållanden på Nibblegården eskalerat och vård- och omsorgsnämnden fick nog.

– Vi sade att vi ville ha gottgörelse för hur vårt anseende skadats säger Lars Johansson, ordförande i vård- och omsorgsnämnden, i Lund.

Pengarna utgör inte ersättning för någon särskild händelse och därför är det juridiskt luddigt vad kommunen kan göra med dem. Men målsättningen, enligt kommunens omsorgsnämnd, är att pengarna ska gå till brukarna. Källa: Skånskan.se

Svensk modell mot prostitution

Det finns ett stort intresse utomlands för hur Sverige arbetar med jämställdhet och sociala problem. Därför har regeringen gett Svenska institutet i uppdrag att ta fram besöksprogram för utländska nyckelaktörer som vill studera arbetet i Sverige med att förebygga och bekämpa prostitution och handel med människor för sexuella ändamål. Svenska institutet ska också genomföra presentationer i utlandet. Sammanlagt får de använda 14,5 miljoner kronor under 2008-2010.

15 miljoner till forskning inom ANT

Regeringen har beslutat att ett anslag på 15 miljoner kronor för alkohol-, narkotika- och tobaksforskning ska ges till FAS.

Nya kontrakt för Carema

Carema Orkidén har fått förtroende att driva ett flertal nya enheter runt om i Sverige.

I Linköping ska företaget driva en gruppbostad med 10 platser inom LSS för äldre på Hjälsätergatan. Avtalstiden löper från 1 mars 2009 till 28 februari 2014.

På Södermalm i Stockholm tar Orkidén över driften av

servicebostäder och gruppbo- städer inom LSS på Reimersholme och i Tantolunden. Sammanlagt rör det sig om sex enheter och avtalstiden löper från 1 februari 2009 till 31 januari 2013.

I Hässelby/Vällingby har Carema Orkidén fått förtroendet att driva fyra grupp- bostäder från den 1 mars 2009.

Det totala kontraktsvärdet för de nya uppdragen ligger på cirka 70 MSEK per år.

Carema tar även över psykiatri- och beroendevården i Stockholm.

Carema ska ha ansvar för driften av psykiatrisk öppenvård i sydöstra Stockholm och beroendevården för södra Stockholm.

Okända dödsorsaker inom psykiatrin

Hundratals patienter inom psykiatrin i Danmark har avlidit av okänd anledning. Sundhetsstyrelsen ska utreda vad som kan ha hänt, en trolig orsak kan vara medicinering.

Alla dödsattester från 2004 till 2006 ska undersökas noggrant. Första granskningen från 2006 visade att 158 patienter fått "psykos" som angi-

ven dödsorsak men psykos är ingen dödsorsak.

I Sverige har man funnit 700-800 avlidna patienter inom psykiatrisk slutenvård fått "psykos" som angiven dödsorsak. Endast ett fall har fått en annan orsak.

– Dödsorsaken är ofta flera. Man är inte ens säker på dödsorsaker rent generellt. Medi-

ciner är inte helt oskyldiga i detta sammanhang men kroniska psykoser som schizofreni är livshotande om de ej behandlas. Allvarliga och ovanliga biverkningar rapporteras kontinuerligt men det finns säkert en underrapportering, säger Bo Bergman, psykiatriker på Läkemiddelsverket. Källa: Sydsvenskan.

Avvisar ny lag om värdegrund

Sveriges Kommuner och Landsting avvisar förslaget att införa nya bestämmelser i socialtjänstlagen om en värdegrund enbart för äldreomsorgen.

Attityder och bemötande inom äldreomsorgen behöver förbättras genom en ständig dialog mellan förtroendevalda, verksamhetsansvariga och personal – inte med hjälp av lagstiftning.

Socialtjänsten instämmer med SKL; det beror inte på att det saknas lagar, föreskrift-

er eller nationella mål som det finns brister inom äldreomsorgen.

– Bristerna hänger snarare ihop med att lagen inte tillämpas. Man löser inte problemen genom att införa en värdighetsgaranti, säger Britta Mellfors på Socialstyrelsen.

I ett yttrande till Utredningen Värdigt liv i äldreomsorgen avstyrker Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) förslaget om detaljerad lagstiftning.

Däremot delar SKL utredarens bedömning att de etiska

utgångspunkterna inte är tillräckligt synliggjorda i lagstiftningen.

I socialtjänstlagens portalparagraf kan en komplettering göras med att socialtjänsten ska bedrivas med respekt för den enskilda människans värdighet och därmed gälla alla som berörs av socialtjänstens insatser.

Detta förtydligande blir då en värdegrund för allt arbete inom socialtjänstens ram, såväl äldreomsorg som annan omsorg.

KY-utbildning marknadsför sig

KY-utbildningen Socialpedagogiskt arbete på 80 poäng i Hudiksvall, vid Forsa folkhögskola, har startat projektet Våga i syfte att få verksamheter inom socialtjänst samt

behandlingshem att "våga" ge dem praktik och arbete.

Syftet med en KY-utbildning är att utbilda personer som behövs i samhället. Det är eleverna på utbildningen som

startat projektet då de möts av en osäkerhet inför sin yrkesroll men samtidigt vet att behov finns av deras kunskap.

En tredjedel av utbildningen är lärande i arbete.

Svensk offentlig sektor på 13 plats

Skattebetalarnas Förening har låtit en utredare sammanställa resultatet av Eurostats undersökningar bland medborgare i 21 EU-länder om hur de ser på kvaliteten i olika skattefinansierade verksamheter. Totalt kommer Sverige på plats 13, alltså på den nedre halvan. Övriga högskatte länder (Belgien, Frankrike och Danmark) placerar sig bland de fyra länder där medborgarna är mest nöjda med den offentliga servicen.

De områden där Sverige klarar sig allra sämst tillhör de mest prioriterade i den svens-

ka välfärdsstaten. Äldreomsorg (plats 17 av 21), trygghetssystem (plats 11 av 21), barnomsorg (plats 17 av 21) och skola (plats 21 av 21). Dessutom rankas tågförbindelserna nästan sämst i hela Europa (plats 19 av 21). Bäst klarar sig sjukvården (3 av 21) men då handlar frågan om erfarenheterna hos dem som faktiskt fått vård. Tillgängligheten har inte mätts.

En annan rapport från Europeiska Centralbanken (ECB) rörande den offentliga sektorns effektivitet i 21 industriländer ger liknande

resultat. Om alla verksamheter viktas lika är ett enda land, Italien, mindre effektivt. När olika verksamheter viktas efter bedömd inverkan på samhällslivet stiger Sveriges placering till nr 18 - fyra från botten. Ett försök att kvantifiera effektiviteten utmynnar i bedömningen att Sverige teoretiskt skulle kunna uppnå samma resultat som idag till endast 57 procent av kostnaderna givet att man förmådde trimma alla processer.

De två rapporterna som nämns ovan finns på www.skattebetalarna.se/rapporter

Svårt hitta gode män och förvaltare

Det har blivit svårare att hitta förmyndare, gode män och förvaltare till personer med funktionsnedsättningar. Föreningen Sveriges Överförmyndare är oroad över utvecklingen.

Uppdraget som förmyndare har blivit svårare. Att det är så

märks i form av den allvarliga kritik mot överförmyndarverksamhet från bland annat JO och Riksrevisionen.

Idag är det 70 000 som har god man eller förmyndare.

Föreningen Sveriges Överförmyndare pekar bland annat på att befolkningen blivit äld-

re och att många lever långt från anhöriga.

Föreningen efterlyser ett tydligt ställningstagande från SKL för att få en bekräftelse på att kommunerna prioriterar tillräckliga resurser i form av kompetens, tid och ekonomi. Källa: Föräldrakraft.

Insamling av uppgifter till Äldreguiden

Nu inleder Socialstyrelsen arbetet med att samla in uppgifter till Äldreguiden för 2009. Från och med mitten av januari och slutet av februari har kommuner och landsting möjlighet att lämna informa-

tion och besvara en webenkät. Webundersökningen 2009 kommer att innehålla ungefär samma frågor som tidigare. Några ändringar är; att permanenta särskilda boenden kommer att tillfrågas om läkartid,

eget hygienutrymme och kokmöjlighet kommer att delas upp i två frågor i enkäten om särskilda boenden och en precisering av de särskilda boenden som är servicehus/serviceboenden kommer efterfrågas.

50 miljoner till sex försökskommuner

Statens folkhälsoinstitut har regeringens uppdrag att fördela 50 miljoner kronor till sex kommuner som i samarbete med ett lärosäte ska stärka och utveckla lokalt sektorsöverskridande hälsofrämjande arbete.

Helsingborg, Katrineholm, Karlstad, Skara, Uppsala och Östersund blir de sex försöks-

kommuner som får ekonomiskt stöd.

Syftet är att främja barns och ungas psykiska och fysiska hälsa samt att generera kunskap om effektiva hälsofrämjande metoder och kostnadseffektiva former för samverkan.

Projektiden löper till 2011 och ett 40-tal kommuner har ansökt om projektmedel. Stat-

ens folkhälsoinstitut har i samråd med SKL valt sex kommuner utifrån kriterier som projektidé, forskarkontakter, organisation och kapacitet samt en spridning i kommuntyp.

Arbetet går nu vidare med att skriva avtal med kommunerna. www.fhi.se/templates/Page_13908.aspx

Säkrare hemtjänst utan nycklar

Uppsala kommun inför under våren 2009 ett digitalt låsöppnings- och tidsregistreringssystem inom hemvården. Personalen kan då via sina mobiltelefoner låsa upp dörren hos brukaren och samtidigt registrera tid för insatsen och vem som varit där. Genom att komma ifrån den manuella nyckelhanteringen och registrera alla hemvårdsbesök ökar säkerheten och tryggheten för den enskilde.

Attendo Care vinner kontrakt på Gotland

Det blir Attendo Care som kommer att sköta driften av det nybyggda äldreboendet på Sudergården i Burgsvik på Gotland. Byggandet av Sudergården, med 30 lägenheter, har påbörjats och i september 2009 beräknas boendet stå klart för inflyttning.

Attendo Care tar över hemtjänst i Vindeln

Vindelns kommun har beslutat att det blir Attendo Care som tar över ansvaret för hemtjänsten inom föredetta Åmsele församling från och med första januari 2009.

Carema återlämnar driftansvaret

Sedan första november 2004 har Carema Närvård på uppdrag av Landstinget i Värmland drivit sjukvården i östra och sydvästra Värmland. Från och med första november 2008 kommer vården i dessa delar av länet åter att drivas av landstinget.

BRIS får 11 miljoner av Postkodlotteriet

Som en av Svenska Postkodlotteriets 14 förmånstagare får Barnens Rätt i Samhället (BRIS) i år 11 miljoner kronor.

Utbildning om spel

Växjö universitet startar i höst en ny utbildning om problem kring spelande. Den vänder sig till personal inom socialtjänst, skola och behandlingshem.

Granskning av ljusterapins effekter

Ljusterapi har i många år använts vid svenska sjukhus som behandling av vinterdepressioner. Men metoden ifrågasätts. Statens beredning för medicinsk utvärdering, SBU, kom i fjol med en rapport om att det saknas vetenskapliga bevis för att ljusterapi verkligen hjälper. SBU efterlyste en större studie som kan ge svar på effekter behandlingen kan ge. En sådan studie har nu inletts vid Karolinska universitetssjukhuset. Resultaten beräknas presenteras 2010. Källa: Sydsvenskan

Nytt grepp för barns psykiska hälsa

Sveriges Kommuner och Landsting har tillsammans med regeringen kommit överens om ett omfattande utvecklingsarbete som syftar till att förbättra tillvaron för barn och unga som lider av eller riskerar psykisk ohälsa. Till detta får Sveriges Kommuner och Landsting 30,5 miljoner kronor och arbetet ska redovisas i slutet av nästa år.

Lövingsstorp behandlingshem läggs ned

Socialnämnden har nyligen beslutat att lägga ned Lövingsstorpets behandlingshem. Anledningen uppges vara att det helt enkelt inte finns något behov för det behandlingshemmet längre. Beslutet var väntat eftersom socialnämnden anser att öppenvården är ett bättre alternativ. Källa: J-Nytt.

Ungdomsmottagning på nätet startas

UMO.se är en nationell ungdomsmottagning på nätet för unga mellan 13 och 25 år. Webbplatsen ska göra det lätt att hitta information och det finns även en frågestjänst där frågor kan ställas anonymt. Den webbaserade ungdomsmottagningen är utvecklad på uppdrag av regeringen.

Ny chef för Carema

Birgitta Bartholdsson är ny regionchef för Region Väst inom Carema Primärvård.

Jämför missbruks- och beroendevård

En viktig uppgift för regeringen är att säkerställa att missbruks- och beroendevården är av god kvalitet, effektiv och jämlik. I dag råder dock brist på statistik och kunskap om vilka resultat som åstadkoms. Regeringen har därför beslutat att tilldela Social-

styrelsen 1,5 miljoner kronor för att införa öppna jämförelser inom missbruks- och beroendevården. Minister Maria Larsson säger att öppet redovisad statistik är avgörande för en kunskapsbaserad styrning och utveckling av missbruks- och beroendevården.

Jämförelserna ska baseras på data som samlas in genom en enkätundersökning riktad till kommuner och landsting samt från andra källor som Socialstyrelsen finner lämpliga. En rapport med analyser ska presenteras senast den 30 oktober 2009.

Öppna jämförelser påverkar kvalitén

Äldre kvinnor får fler läkemedel och har fler fallskador än äldre män.

Fler äldre män läggs oplanerat in på sjukhus än äldre kvinnor. Det visar rapporten "Öppna jämförelser 2008 - Vård och omsorg om äldre" som Sveriges Kommuner och Landsting presenterar för andra gången.

De kommuner som ligger i topp med sammantaget bäst resultat är Kungsör, Smedjebacken och Skinnskatteberg. Bland de kommuner som har bäst resultat har de flesta också låga kostnader.

I 180 kommuner är drygt 80 procent av de som drabbats av stroke nöjda med kommun-

ens och landstingets stöd efter sjukhusvistelsen.

I genomsnitt lades 57 personer per 1 000 invånare, 80 år och äldre, in på sjukhus på grund av fallskada.

Genomsnittet var högre för kvinnor, (65) än för män (43). Bäst resultat har Mullsjö (34).

För antalet oplanerade inläggningar på sjukhus 80 år och äldre, var genomsnittet 496 per 1 000 invånare. Bäst resultat uppnåddes i Varberg (127).

14 procent av personer 80 år och äldre använde tio eller fler läkemedel. Variationerna är mellan sex procent och 23 procent. Andelen som får fler än tio läkemedel är högre för

kvinnor. Bäst resultat har uppnåtts i Emmaboda.

Flertalet kommuner gör brukarundersökningar men cirka 60 kommuner har ställt jämförbara frågor och mätt hur nöjda de äldre är med särskilt boende och hemtjänst.

Andelen nöjda brukare var i genomsnitt något högre i hemtjänsten än i särskilt boende. Bäst resultat för både hemtjänst och särskilt boende har Örnköldsvik.

– En generell slutsats som vi återigen kan dra är att det är svårt att se någon koppling mellan goda resultat och höga kostnader, säger Håkan Sörman, vd på Sveriges Kommuner och Landsting.

Lagändring om spelberoende

Utbudet av spel har ökat senaste tiden, framförallt är det spelandet på nätet som ökar kraftigt. Mycket tyder på att framförallt unga människor allt oftare hamnar i spelmissbruksproblem. Carolina Nordlinder på Folkhälsoinstitutet har gjort en rapport där kommunernas arbete med spelberoende kartläggs. Undersökningen har baserats på enkäter och svaren visade att bara 13 procent av kommunerna har en handlingsplan för insatser mot spelberoende. Drygt 60 procent

har inget avtal med behandlingshem eller terapeuter för behandling av spelmissbrukare. Nio av tio ger heller inget stöd till kamratföreningar eller självhjälpsgrupper. Vissa kommuner har svarat att problemet med spelmissbruk inte finns på så små orter.

Carolina Nordlinder tror att oklarheter i socialtjänstlagen, brist på resurser och dåliga kunskaper är skälet till att kommunerna arbetar så lite med spelberoendefrågan. Spelberonde nämns inte i socialtjänstlagen men regerin-

gen har pekat ut spelberoende som ett folkhälsoproblem och mycket talar nu för att socialtjänstlagen kommer att ändras så att kommunerna blir skyldiga att erbjuda hjälp vid spelmissbruk. I december avslutas också en spelutredning där det kommer att finnas förslag på vem som ska ansvara för vården.

– Det finns ett behov av att reglera kommunernas ansvar. Vi kommer med ett förslag om vem som ska svara för vården, säger Peter Alling, sekreterare i spelutredningen..

Utbildning ska förebygga hedersvåld

Länsstyrelsen i Värmlands län genomför tillsammans med Länsstyrelserna i Dalarna, Gävleborg, Västmanland och Örebro län ytterligare en gemensam spetskompetensutbildning kring hedersrelaterat våld och förtryck under våren 2009.

I regeringens handlingsplan för att bekämpa mäns våld mot kvinnor, hedersrelaterat våld och förtryck samt våld i samkönade relationer anser regeringen att det är angeläget

med en satsning på det förebyggande arbetet som länsstyrelsen även fortsättningsvis bedriver.

Målet med utbildningen är att det inom länen ska finnas en resursgrupp inom området hedersrelaterat våld och förtryck.

Resursteamet ska kunna ge råd och stöd till de personer som arbetar med eller på annat sätt kommer i kontakt med de personer som utsätts för hedersrelaterat våld och

förtryck.

Länsstyrelsen i Värmlands län utbildade redan 2007 Resursteam Heder. Teamet består av åtta personer från olika myndigheter och har till uppgift att stödja sina kollegor inom området hedersrelaterat våld och förtryck.

Resursteam Heder har efterfrågats i länet. Nu när ytterligare tio personer kommer att spetsutbildas så hoppas länsstyrelsen att fler kommuner får tillgång till resursteamet.

Närstudie av rörelsehindrade elever

Hur skolvardagen ser ut för grundskoleelever med rörelsehinder beror på summan av en rad faktorer där både barn och vuxna deltar.

I en unik studie visar etnologen Göran Nygren vid Uppsala universitet hur det kan vara i skolan när man är rörelsehindrad.

Studien visar att skolorna strävade efter att organisera skolsituationen kring de rörelsehindrade eleverna med engagerade, kompetenta och erfarna lärare och assistenter.

En viktig slutsats är att

elevernas komplexa funktionsnedläggningar medför ökade krav på skolans tillämpning av elevperspektiv och individualisering samt på förmågan att vara flexibel.

Studien visar att elevens rörelsehinder eller den fysiska tillgängligheten inte är den största utmaningen, utan elevens lärande där skraddarsydda pedagogiska lösningar kan behövas.

Det är det område som skolpersonal och föräldrar uttryckte störst osäkerhet kring och där man önskar mer kun-

skap.

Flera lärare efterlyste ett kontinuerligt organisatoriskt stöd i form av kompetensutveckling och mötesplatser för erfarenhetsutbyte.

– Den viktigaste slutsatsen är att om man ska nå någonsans kan man inte förändra en enda sak, man måste se komplexiteten i de faktorer som påverkar dessa elevers vardag. Komplexiteten är inte ett hinder utan en tillgång i arbetet med att skapa en optimal skolsituation för rörelsehindrade elever, säger Göran Nygren.

Staten har inte tagit sitt ansvar

Riksrevisionen har genom riksrevisorn Claes Norgren granskat statens styrning av kvaliteten i den privata äldreomsorgen. Granskningen visar på en del brister. Den visar bland annat att Socialstyrelsen saknar kunskap om och inte följer upp kommunernas avtal med privata utförare, trots att avtalen spelar en nyckelroll i att säkra kvaliteten.

Undersökningen visade också att länsstyrelserna, som beviljar tillstånd för särskilda boenden för äldre, ofta utfärd-

ar tillstånden på bristfälliga underlag. Detta är anmärkningsvärt eftersom tillstånden löper på obestämd tid.

Kommunerna ställer sällan krav på vilken effekt omsorgen ska ge när det handlar om privata aktörer. De kräver ofta att det ska finnas olika typer av matsedlar men begär sällan att de äldres viktutveckling ska följas. Kommunernas avtal saknar också ofta det lagfästa kravet på insyn för allmänheten liksom handledning för personalen.

Granskningen visar också att det kan vara svårt för personalen att veta vad de får och inte får säga om sin arbetsplats. De får inte avslöja företags-hemligheter samtidigt som de är skyldiga att anmäla allvarliga missförhållanden enligt Lex Sara. Till detta tillkommer att skyddet för yttrandefrihetens gentemot arbetsgivare är oklart för anställda i privat verksamhet.

Claes Norgren anser att regeringen bör se över lagstiftningen.

Statlig utredning söker vittnesmål

Mellan 1920 och 1995 placerades minst 250 000 barn i fosterhem och barnhem av den sociala barnvården i Sverige. Många fick det bra, men andra utsattes för miss-handel, sexuella övergrepp och slavarbete. Idag är dessa barn vuxna. Nu efterlyser en statlig utredning personer som vill berättat om övergrepp och vanvård. Anmälan ska ske senast den första mars 2009.

Valfrihet i Haninge

Från första januari 2009 träder Lag om valfrihetssystem (LOV) i kraft, samtidigt kommer äldre med hemtjänst i Haninge att själva få välja vem som ska utföra hemtjänsten.

Fick rätt om måltider på behandlingshem

Skatteverket ansåg att ett behandlingshem i Nässjö skulle betala arbetsgivaravgift för personalens måltider. Behandlingshemmet överklagade och får nu rätt efter ett beslut i länsrätten.

Mer restriktiva råd

Läkemedelsverket gick snabbt ut med nya rekommendationer för behandling av dementa med så kallad beteendestörning, sedan DN i en artikelserie hade uppmärksammat problemen med dagens praxis.

Psykiatrisk öppenvård blir privat i Enköping

Hälsa- och sjukvårdsstyrelsens arbetsutskott har beslutat att teckna avtal med Samordnad Psykiatri i Stockholm KB för den psykiatriska öppenvården i Enköping.

Dagvård för dementa

Ett ökat behov av dagplatser för dementa har lett till att Arhems seniorklubb under hösten öppnat dagverksamhet för dementa i Märsta. Verksamheten är till för personer med demenssjukdomar som fortfarande bor kvar i sitt ordinarie boende.

Susanne Frode
vd SRK Konsultation AB

RÄTT TILL STÖD OCH EGET LIV

KRÖNIKA. När LSS-lagstiftningen uppkom så fick en grupp människor en ny chans. De fick rättigheter, rättigheter till stöd för att leva ett liv som alla andra. Lagstiftningen tvingade fram bättre metoder för att hjälpa och stötta personer som genom sina diagnoser har svårigheter i exempelvis motorik, inlärningsförmåga eller kognitioner. Lagstiftningen gav möjligheter till medbestämmande och inflytande, rätt att själv bestämma över sitt liv.

Att ha ett funktionshinder kan medföra svårigheter i att förstå sammanhang, lära sig nya färdigheter och kommunicera med andra. Dessa svårigheter leder i sin tur till att kanske inte själv kunna sköta sin hygien, inte själv kunna avgöra vad som är bra för mig själv eller inte själv kunna upprätthålla goda relationer.

Att arbeta på gruppbostad, som personlig assistent eller på daglig verksamhet är inte bara ett arbete där man ger stöd till personer, utan också hjälpa dem att behålla värdighet och integritet. Ibland handlar det om att skapa möjligheter för personer att träffa andra, att delta på kulturella aktiviteter eller ge förutsättningar för att kunna sköta ett hem. Ibland handlar det om att ge stöd till en stabil tillvaro,

förutsättning för att utvecklas eller kunna fatta rätt beslut som ger mig en säker och trygg miljö.

Jag minns en ung kille som var mycket förtjust i lego och modeller. Han byggde, skruvade och plockade isär. Det var ett intresse som vi uppmuntrade. Samma kille upptäckte dock att det fanns annat som var intressant att skruva och leka med, som att stoppa skruvmejsel i eluttag och skruva sönder lampor. Vi hejdade honom självklart från att göra detta, samtidigt som vi såg till att han fick andra lekar att sysselsätta sig med. Risken för fara eliminerades.

Vi är många som mött flickor, utan förmåga att se vilka risker de tar, som utsätter sig för farliga situationer gång efter annan. Flickor som följer ”olämpliga” män, tar emot droger, blir utnyttjade eller våldtagna. Precis som med killen som skruvar i eluttag är vårt främsta jobb att erbjuda ett bättre alternativ, ett bättre val för att säkra deras hälsa. Vårt uppdrag är ju att stödja personer som har lagstadgad rätt till det stödet i situationer de själva inte kan hantera. Är vårt uppdrag att ge absolut stöd åt beslut och val som leder till osäkra, otrygga och ohälsosamma situationer? Har man rätt att vara precis så

destruktiv som man själv vill?

För oss som arbetar med den här målgruppen är det en självklarhet att stödja personer i att klara av såväl sin hygien, hitta bra kompisar som att undvika att fatta direkt skadliga beslut. LSS är en rättighetslag, med rätt till stöd men också rätt till ett eget liv. Jag anser att det är vårt ansvar att undanröja direkta faror för dessa personer. Dilemmat uppstår när personer, just på grund av sina begränsningar, inte förstår farorna utan vill fortsätta peta i eluttaget, eller just i denna stund, vill följa med en man som utnyttjar mig. Alla har ju enligt lagen rätt att bestämma själv.

Jag tycker mig se att det finns individer som inte får möjlighet till det stöd de faktiskt behöver inom lagens ramar. LSS räcker inte alltid till när det adekvata stödet som man borde ge går emot vad personen för ögonblicket, i den här impulsen, själv väljer. Vad får det för konsekvenser att inte sätta gränser, när det är nödvändigt för att en människa ska kunna leva ett tryggt och värdigt liv?

Susanne Frode
vd SRK Konsultation AB

För dig som har problem med alkohol och/eller droger.
I en varm och tillitsfull miljö erbjuder vi:

AVGIFTNING • BEHANDLING • ANHÖRIGPROGRAM

Vi arbetar enligt AA:s tolvstegsprogram.

För mer info: 0151-51 80 90 el. varnas@vforsomland.se

Husinge

Neuropsykiatri, t.ex. ADHD-utredning, ADHD-medicinering.
Dubbel diagnoser. Substitutionsbehandling med Subutex,
Suboxone eller Metadon.

Behandlingsmodellen bygger på kognitiv beteendeterapi. Husinge är en större gård med jord- och skogsbruk belägen i vackra Roslagen ca 2,5 mil norr om Norrtälje nära Väddö-kanal och havet. Jord- och skogsbruket samt djurhållningen erbjuder ett stort utbud av meningsfull och stimulerande sysselsättning som passar den aktuella klientgruppen mycket bra.

Telefon: 0176-27 40 51, 0176-27 42 27

Fax: 0176-274194

www.husinge.se

"DIAGNOS FÖRST - SEDAN BEHANDLING"

KBT Praktiken i Roslagen AB erbjuder
KORTTIDS eller AKUTPLACERING med/utan UTREDNING i
FÖRSTÄRKTA FAMILJEHEM

Vi professionaliserar familjehemmen genom att tillföra resurser och kunskaper.

I våra familjehem finns därför extra kompetens. Alla familjehem har genomgått en grundläggande KBT-utbildning.

Vi har egen psykiater, psykolog och socionom.

Vi utför också uppdrag på konsultbasis.

Telefon: 0175 - 91490; 070 590 22 02 Adress: Kyrkvägen 1, 760 31 Edsbro
www.kbtpraktiken.se

Ekebylunds Behandlingshem
För kvinnor med missbruksproblem

Målgrupp

Kvinnor i alla åldrar med alkohol- och/eller blandmissbruk. Vi tar även emot kvinnor med narkotikamissbruk. Även kvinnor med psykiatrisk sidoproblematik ingår i vår målgrupp.
Vård enligt både LVM och SoL.

Här finns vi

Tre mil från Stockholm, nära Arlanda. Goda förbindelser via flyg eller tåg.

Ekebylunds Behandlingshem tar vara på kvinnors speciella behov, på kvinnors villkor, med omtanke, respekt och varsamhet!

- Kvinnoprogram
- Individuell behandling
- Återfallsprevention
- Motiverande intervju
- Utredning
- Omvårdnad

Ekebylunds

BEHANDLINGSHEM
Skånela, 195 96 Roserberg
Tel 08-594 306 00, Fax 08-594 306 29

**Vårdkedjan som håller i längden - med hög barnpsykiatrisk specialistkompetens.
För barn och ungdomar mellan 9 - 21 år med tidiga känslomässiga störningar.
Sisyphos vårdkedja har 5 behandlingsenheter med sammanlagt 41 vårdplatser.**

Kontakt: 0243-21 77 30
www.sisyphos.se

STÅR PÅ TRE BEN

– Individ och familj ny gren inom Attendo Care

Eva Dall, regionchef för Attendo IOF, och Mikael Persson, marknadschef Attendo Care.

Attendo Care är Sveriges största omsorgsföretag och har funnits i tjugo år. Det senaste året har företaget breddat sin verksamhet med individ- och familjeomsorg genom uppköp av tre verksamheter.

Text och Foto: Kerstin Karell

PRIVAT OMSORG. Attendo Cares huvudkontor ligger i Danderyd och det var även där som företaget fick sitt första entreprenadkontrakt för tjugo år sedan. Då hette företaget Svensk Hemservice och var det första företaget i Sverige som började med privat utförd hemtjänst.

De som startade företaget var ett gäng entreprenörer som redan tidigare arbetade

mot offentlig sektor med olika stödtjänster. Men steget att driva hemtjänst mötte motstånd.

– Det var politiskt kontroversiellt och upphandlingen i Danderyd överklagades till länsrätten, vidare till kammarrätten och Regeringsrätten, säger Mikael Persson, marknadschef på Attendo Care.

Domen som följde blev prejudicerande

för branschen. Den utmynnade i att kommuner som lade ut verksamhet skulle ha kvar myndighetsansvaret men att någon annan skulle kunna vara utförare.

– Det blev startskottet för den här branschen, säger Mikael som arbetat på Attendo Care sedan 1995.

TUNG PERIOD PÅ 90-TALET

När han kom till bolaget hette det Partena Care och hade efter en tung period med stora förluster under 90-talets lågkonjunktur börjat komma på fötter igen. År 2000 förvärvade Melker Schörling och Gustaf Douglas bolaget som då bytte namn till Attendo Care.

– Fokus då var att få ordning och reda

”Alla enheter som vi driver är inte tipp-topp och ibland gör vi ett mindre bra jobb

i företaget. År 2003 fanns förutsättningar för att växa.

Och växt har bolaget gjort. Attendo Care är Sveriges största omsorgsföretaget i Sverige, inom segmenten äldreomsorg, funktionshindrade och individ och familjeomsorg, med fyra miljarder i omsättning och driver drygt 215 enheter i landet i drygt 50 kommuner. Numera ägs bolaget av IK Investment Partners, som är ett svenskt riskkapitalbolag.

– Vår ägare lägger sig inte i det dagliga arbetet utan det är företagsidén som är intressant.

BEVAKAD I MEDIA

Att vara den största privata aktören i branschen är både positivt och negativt. Till de positiva hör att företaget var först med mycket som idag är självklart och även lagstadgat i branschen.

– Vi införde kontaktmannaskap, social dokumentation och hempärm. Sedan tidigt 90-tal är social dokumentation lag inom äldreomsorgen, säger Mikael.

En annan fördel är att företaget länge arbetat med kvalitetsutveckling och har klara strategier för de verksamheter de driver. Till det mindre positiva hör den mediala bevakning som företaget blir del av.

– Som största omsorgsföretag i landet blir vi på något sätt exempel för privat omsorg och får klä skott för branschen, säger Mikael.

Attendo Care har uppmärksammats i media på grund av missförhållanden. Nu senast avbröts samarbetet mellan företaget och Lidingö stad om att driva Baggeby gårds servicehus.

– Alla enheter som vi driver är inte tipp-topp och ibland gör vi ett mindre bra jobb. Jag tror att det handlar mycket om att normen är att ett äldreboende ska drivas av kommunen. Det är fortfarande kontrover-

siellt att en privat aktör är vinstdrivande och arbetar med äldre människor.

Kritik som framförts i Lidingö är bland annat att enheten var underbemannad.

– Vi är alltid tydliga med vilken bemanning vi har och det syns även i våra offert-er. Rent allmänt kring bemanning så har de undersökningar som oberoende företag gjort åt oss visat att det inte finns något bevisat samband mellan bemanning och kvalitet. Men det gör det däremot mellan ledarskap och kvalitet. Det är strukturen som avgör kvaliteten, säger Mikael.

Inom Attendo Care står äldreomsorg för cirka 85 procent, LSS och det senaste tillskottet Attendo Individ och familj, IOF, för vardera cirka 6–7 procent.

Attendo IOF är ett helägt dotterbolag till Attendo Care och bildades 2007.

– I och med Individ och Familj står vi nu på tre ben. Individ och familj hör till samma kundgrupp som äldreomsorg och LSS. Vi såg synergier mellan de olika segmenten, säger Mikael.

INTE BYGGA FRÅN GRUNDEN

Attendo IOF består av tre förvärvade bolag; Barn & Ungdomsgruppen i Stockholm, Resurs Rehabilitering och Broarp Utredning och Behandlingshem.

– Istället för att bygga från grunden valde vi att förvärva tre väletablerade verksamheter. Genom de här tre uppköpen kan vi erbjuda socialtjänsten alla insatser till barn, ungdomar och vuxna och vår affärsidé är att kunna erbjuda allt i en vårdkedja, säger Eva Dall, regionchef för Attendo IOF.

Attendo IOF bedriver verksamhet inom psykosocial vård och behandling samt boende för både barn, vuxna och familjer. Företaget kan erbjuda sammanlagt 18 olika tjänster.

– Broarp är den verksamhet som kom in i Attendo IOF sist, den första april 2008.

Nu under 2009 är min främsta uppgift att få hela IOF att samarbeta kring de vårdkedjor vi har på ett bra sätt och ta vara på synergier, säger Eva. En vårdkedja kan till exempel innebära att en ungdom kommer till Broarps behandlingshem och efter behandlingens slut kan vi erbjuda familjehem eller ungdomsboenden till en ungdom som inte kan flytta hem. Om ungdomen flyttar hem så har vi flera öppenvårdsinsatser till exempel familjebehandlare eller kontaktpersoner.

POSITIV TILL STOR KONCERN

Eva arbetade tidigare inom på Barn & Ungdomsgruppen och ser flera positiva effekter av att nu ingå i en stor koncern.

– Vi har en del att lära av moderbolaget Attendo Care, som har en stab med flera stödfunktioner bland annat inom ekonomi, utvärdering, kvalitetssäkring och hur vi ska kunna vara så effektiva som möjligt. Att vi är stora känns skönt. Det är en stor kostnad i till exempel metodutveckling och att ingå i Attendo Care är en ekonomisk trygghet. Det finns resurser för att kunna fortsätta utveckla verksamheterna, säger Eva.

Hon ser en stor fördel i att vara en privat aktör inom Individ- och Familjeomsorgen.

– Kommunerna har myndighetsansvaret och de socionomer som arbetar inom socialtjänsten har som sin främsta uppgift att utreda och sedan ta beslut om åtgärd för individen. De identifierar problemet. Vi har inte myndighetsansvar utan kan koncentrera oss på att ha individen och att lösa problemet i fokus.

Av dem som är anställda inom IOF har 90 procent arbetat inom socialtjänsten och medelåldern är förhållandevis hög, 45 år.

– De som startat de här verksamheterna har gjort det med ett brinnande intresse

- och en vilja att göra något riktigt bra. Nu ska vi samordna de här eldsjälarna till en gemensam vision och vi ska lära oss hur vi kan använda oss av varandra på olika sätt, säger Eva.

De ekonomiska marginalerna i verksamheterna är desamma. Det är effekten av samarbete mellan verksamheterna som ger vinsten för Attendo IOF. Kärnverksamheten står stadigt och kommer enligt Eva Dall inte att förändras. I de allra flesta fall är även cheferna desamma, vilket inte är fallet när Attendo Care tar över ett kommunalt äldreboende.

– När en kommun vill upphandla på entreprenad är det ofta för att de vill få till stånd ett förändringsarbete eller har problem med sin äldreomsorg. Den som är chef för det kommunala representerar ofta det tidigare arbets sättet, säger Mikael.

– Inom IFO vill vi vid ett övertagande ha kvar chefen. Den personen står ofta för företagets kompetens och erfarenhet inom sitt område vilket genomsyrar hela företaget, säger Eva.

EN STOR DRAKE

Attendo Cares vision är att stärka individen och människors oberoende. Det övergripande målet är att växa. Företaget kallas av många för en av branschens stora drakar. Mikael Persson tycker att namnet är missvisande.

– De skandinaviska kommunernas kostnad för individ- och familjeomsorg, LSS och äldreomsorg är drygt 300 miljarder kronor per år. Med våra 4 miljarder har vi en procent av den totala kakan. I det perspektivet är vi inte stora. Men det är också viktigt att vara stor. I debatten om kundval talas det mycket om personalens möjlighet att knoppa av och att vem som helst kan driva en verksamhet. Men de små företagen har samma krav på sig från till exempel Socialstyrelsen som vi har. Det gäller även miljöpolicy, dokumentation och att arbeta evidensbaserat. De måste visa att de kan det här och de kommer att bli granskade. ■

BLANDADE KÄNSLOR

– med nya ägarna Attendo Care

Broarp Utredning & Behandlingshem ingår sedan april 2008 i Attendo Individ & Familj. Den dagliga verksamheten rullar på som vanligt medan cheferna jobbar för att hamna rätt i den nya organisationen.

Text: Kerstin Karell Foto: Privat

IOF Broarp Utredning & Behandlingshem ligger i Eksjö och består av behandling och boende för pojkar och flickor med beteendeproblematik som grundar sig i neuropsykiatriskt funktionshinder eller av mer psykosocial karaktär. Broarp driver även en friskola.

Annette Almerheim har arbetat 3,5 år på Broarp. Hon var under de tidigare ägarna föreståndare och är det än idag.

– Men i den nya organisationen så heter det inte föreståndare utan platschef. Mina arbetsuppgifter har även till viss del ändrats. Det är mer administrativt arbete än innan. Jag har inte riktigt kommit fram till hur jag ska lägga upp mitt arbete i min nya roll. Men det går bra och jag vänjer mig, säger Annette.

VALDE ATT STANNA KVAR

I den organisation som Annette förestår finns också tre enhetschefer som likt henne valde att stanna kvar när Attendo IOF köpte verksamheten.

Den stora förändringen är på det administrativa planet och på ledningsnivå. Tjänsterna som ekonomiansvarig, ekonomiasistent och en kontorstjänst har försvunnit.

Ekonomitjänsterna har centraliser-

ats, och därmed har det ålagts dem med mer ansvarsfull position att kontinuerligt ge information på olika sätt för att de arbetsuppgifter som skall skötas centralt ska kunna ske korrekt.

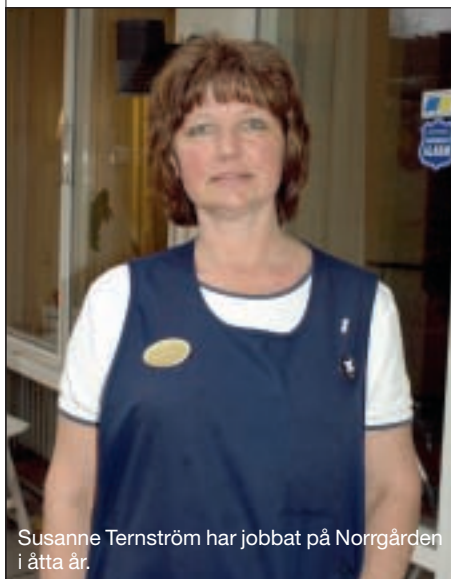
– På avdelningsnivå är det samma bemanning och arbete som tidigare.

Det hon tror att personalen till viss kan känna av är att beslutsvägarna är längre än tidigare.

– Tidigare om en behandlingsassistent hade en idé så berättade personen det för sin chef som i sin tur tog upp det med ägarna. Var det en bra idé kunde en förändring genomföras snabbt. I och med att deras närmaste chef fått lite andra arbetsuppgifter är de inte lika lättillgängliga som tidigare. Besluten ligger längre bort och det tar tid att organisera sig i en större organisation, veta vilka alla är och vem man ska kontakta. Men samtidigt tycker nog en del att det är spännande att ingå i en större organisation med mer möjligheter inom företaget. Det är blandade känslor, säger Annette.

Hon säger att hon kan känna en viss farhåga över att en del beslut kommer att tas långt bort från verksamheten.

– Det finns en risk att de som till slut tar det slutgiltiga beslutet i en fråga är långt

Susanne Ternström har jobbat på Norrgården i åtta år.

ORON OBEFOGAD

- den höga standarden är kvar

från den dagliga verksamheten och inte vet hur den fungerar.

Men ett stort företag innebär även nya möjligheter anser Annette. Alla chefer inom IOF har haft en gemensam kick-off under hösten för att lära känna varandra och de olika verksamheterna. De kommer att träffas kontinuerligt.

– Vi ska synka ihop oss och framöver kunna få draghjälp av varandra.

NYA MÖJLIGHETER

Annette ser redan nu att fler möjligheter har öppnat sig för deras klienter. Attendo IOF har en avdelning som heter Speciallösningar.

– Om vi till exempel har en ungdom som inte mår väl av att bo med många andra kan vi genom dem ordna med andra förutsättningar på mer individuell nivå. Det finns också möjligheter att samarbeta med familjehemsverksamheten på olika sätt. Det finns fler möjligheter och vi kan ge uppdragsgivaren ett annat förslag på lösning inom företaget.

Än är det för tidigt att säga exakt vad den nya ägarstrukturen kommer att innebära för Broarp.

– Men arbetet med det nya går framåt, sakta men säkert, avslutar Annette. ■

Ett ökat utbud av aktiviteter för brukarna är den största förändringen sedan Attendo tog över driften av anrika Norrgården i Sollentuna i april 2008. Både personal och anhöriga kände oro inför övertagandet men nu är majoriteten nöjda och många tycker att verksamheten blivit bättre.

Text och Foto: Susanne Mattsson

ÄLDREBOENDE. Norrgården har alltid varit ett populärt äldreboende i Sollentuna. Läget är vackert med närhet till Sollentuna kyrka och Norrviken. Den ursprungliga byggnaden uppfördes på 1930-talet och inhyste kommunens ålderdomshem. Under årens lopp har Norrgården även fungerat som psykhem och konvalescenthem.

I slutet av 1990-talet genomfördes en omfattande renovering och en man byggde till en huskropp i samma stil. År 2000 tog Sollentuna kommun över driften av Norrgården. Men den första april i år lade kommunen över driften på entreprenad till Attendo Care.

I upphandlingen av Norrgården var Attendo det företag av sex stycken som fick högst poäng i utvärderingen, och vann därmed upphandlingen.

– Attendo lämnade helt enkelt det bästa anbudet och fick den bästa bedömningen rakt igenom. Vård- och omsorg var den punkt som stack ut lite extra i och med deras satsning på sociala aktiviteter, säger Linda Larsson, utredare på vård- och omsorgskontoret i Sollentuna.

FLERA FÖRBÄTTRINGAR

Oron var stor bland både personal, boende och anhöriga inför Attendos övertagande.

– Visst var vi i personalen oroliga. Men nu är majoriteten av oss nöjda och vi tycker att verksamheten snarare blivit bättre. Vi upplever samma höga standard som innan men har även fått ökad personaltäthet och fler aktivitetsansvariga, säger Susanne Ternström som jobbat på Norrgården sedan 2000. ►

► I samband med övergången fanns en rädsla för uppsägningar, något som dock aldrig genomfördes.

– Ingen har blivit uppsagd och vi har snarare fått en större personalstab. Vi i personalen är också mer delaktiga i schemalaggningen. En annan förbättring är att de som är aktivitetsansvariga numera ingår i vårdteamet mellan sju och tio på morgonen. De fungerar då som extra resurser. Dessutom lär de känna brukarna och får bättre insikt vad de klarar av.

ÖVERTOG GÄLLANDE SCHEMA

Peter Kowalewski, nyttillträdd verksamhetschef på Norrgården, håller med om att just personalbiten fungerade bra under övergångsperioden.

– Vi kunde överta gällande schema för personalen vilket innebar att vi slapp oro och missnöje.

Peter Kowalewski är sjuksköterska i grunden men har också drivit bemanningsföretag inom vården. När han sökte sig till Attendo Care kände till Norrgården väl eftersom han både hyrt ut personal och jobbat där själv periodvis.

Idag bor 46 äldre på Norrgården, som är ett delat boende med tre demensavdelningar och två omvårdnadsavdelningar. Cirka 40 anställda årsarbetare sköter verksamheten.

De anhöriga litat på personalens omdöme. De flesta jobbar ju kvar från kommunens tid.

– Brukarnas anhöriga pratar mycket med oss i personalen och frågar hur vi tycker att det fungerar. När de hör att vi är nöjda blir också de lugna. De har, precis som de anställda, insett att det inte blev någon större skillnad. I alla fall inte till det sämre, säger Susanne Ternström.

Man håller på att starta en närståendegrupp där de anhöriga kan vara med och bidra med idéer, erfarenhet och entusiasm. De kan exempelvis komma med förslag på aktiviteter.

Den största förändringen i verksamheten på Norrgården handlar just om ett ökat aktivitetsutbud, något som kommunen efterfrågade vid upphandling

gen eftersom den biten varit eftersatt tidigare.

– Nu har vi tre aktivitetsansvariga, tidigare hade vi en. Det betyder att det finns mer tid, och att de boende får vara med och bestämma och välja aktiviteter. Alla uppskattar ju inte samma saker. Det har blivit mer utvistelse för de boende eftersom det finns tid för sådant. Det känns att Attendo verkligen har satsat på det här med aktiviteter, säger Susanne Ternström.

Varje dag anordnas minst en aktivitet för de boende. Det kan vara exempelvis bingo, torsdagskafé, tidningsläsning, allsång, bio, tipspromenad, gudstjänst, aktivitetsgymna, målning, julbak eller någon utflykt.

– Måltiderna är viktiga. De utgör dagens höjdpunkt för många och därför är det viktigt att de blir bra utformade, säger Peter Kowalewski.

När SIL är på besök har personalen lagat egen mat och dukat upp till en festmåltid; lax i foliepaket, potatismos, hollandaisesås och sparris står på menyn.

– Det är trevligt när de boende från de olika avdelningarna kan träffa varandra. Ibland har vi herrmiddagar, damluncher och julbord, berättar Susanne Ternström som ansvarat för matlagningen denna dag.

Normalt får man annars matleveranser från Sodexho.

PERSONLIGT INREDDA RUM

Brukarna får teckna ett hyresavtal med Sollentuna kommun. Norrgården tillhandahåller säng och sängbord, men sedan får brukaren möblera och inreda efter eget tycke och smak.

– Vi uppmuntrar att de tar med sig privata tavlor, fotografier och gardiner. Vårt enda krav är att rummet är tryggt och säkert, säger Peter Kowalewski.

Förändringar är alltid jobbiga, inte bara för personal och boende. Även från Attendos sida har man känt av pressen.

– Norrgården har alltid haft ett gott rykte och fått bra betyg i kvalitetsmätningar. Så vi hade mycket att leva upp till. Vi ville självklart upprätthålla den fina och höga kvalitet som fanns, säger Peter Kowalewski. ■

FAKTA NORRGÅRDEN

Huvudman: Sollentuna kommun

Utförare: Attendo Care

Verksamhetschef: Peter Kowalewski

Fastighetsägare: Sollentunahem

Antal årsanställda: Cirka 40

Antal brukare: 46

Avdelningar: Tre demensavdelningar och två omvårdnadsavdelningar

Matleverantör: Sodexho

ETT AKTIVT VAL

att arbeta för Attendo Care

När Attendo Care vunnit ett kontrakt inom äldreomsorgen sätter en väl inkörd organisation igång sitt arbete. Den sköter allt från att beställa arbetskläder till att gå igenom dokumentation och rutiner.

Text: Kerstin Karell

ÖVERTAGANDE. När Attendo Care får klartecken att de fått ett kontrakt efter en kommunal upphandling rullar arbetet igång inför övertagandet.

– Redan dagen efter beslutet träffas en intern projektgrupp som ansvarar för uppstarten. Planeringen börjar omgående, säger Mikael Persson, marknadschef på Attendo Care.

I snitt har företaget fyra månader på sig innan det faktiska övertagandet ska ske och tidsperioden är sällan kortare än två månader.

FÄRDIG CHEF PÅ PLATS

– Vår ambition är att ha en färdig chef på plats när vi tar över. Men det är inte alltid som det är möjligt på grund av att den personen ofta har en uppsägningstid från en annan tjänst. Det optimala är att den som ska vara chef på enheten även är med i projektgruppen.

I den gruppen ingår en kvalitetsutvecklare från Attendos huvudkontor som gör en så kallad uppstartsanalys där bland annat kontraktet definieras och en plan görs utifrån det. Det finns även en uppstartsmanual, en form av checklista med fyra huvudpunkter; ekonomi, medarbetare, kund och kvalitet. Det finns en speciell grupp som ansvarar för kvalitén.

– Kvalitetsutvecklaren i den gruppen går igenom hela enheten. De har drygt hundra frågor på en checklista som han eller hon utgår ifrån. Det handlar om dokumentation, rutiner, brandskydd, hot och

våld, Lex Sarah och att kraven från hälso- och sjukvårdslagen och socialtjänstlagen ska vara uppfyllda. Vi vill veta var vår utgångspunkt är, hur statusen var innan vi tog över enheten, för att sedan kunna göra en åtgärdsplan, säger Mikael.

SAMVERKANSGRUPPER BILDAS

Förutom att Attendo Cares egen projektgrupp arbetar bildas en samverkansgrupp med uppdragsgivaren.

– Den gruppen kan se lite olika ut men syftet är att vi vill ha en nära dialog hela tiden.

När det gäller medarbetare så informeras de först i grupp och får information om Attendo Care som företag, vad företaget står för, värderingar och kvalitetssystem.

– Sedan har vi även enskilda samtal med alla. Frågorna personalen ställer handlar mest om vad det nya innebär för just dem. Lagen om anställningsskydd gäller naturligtvis men vi vill att de ska få göra ett aktivt val huruvida de vill jobba för oss eller inte. De ska inte behöva känna att de tvingats över till oss.

Den vanligaste frågan från medarbetarna är om det kommer att bli några förändringar för dem personligen, till exempel i deras schema och sysselsättningsgrad.

– Personalen är nära sin egen verksamhet och känner lojalitet mot medarbetare och brukare, säger Mikael.

Attendo Care har även ett möte med brukare och anhöriga.

– Det är alltid många som kommer och

den vanligaste frågan även från den gruppen är om det blir några förändringar. De vill till exempel veta om de kommer att få behålla sin kontaktperson. Vi arbetar med kontaktmannaskap och brukarnas egna val är viktiga.

Om enheten tidigare drivits av en privat aktör är frågorna och oron mindre. Då vet både anställda, brukare och anhöriga att förändringarna främst sker inom det administrativa.

– Det är viktigt med kontinuitet inom omsorgen.

Det finns alltid ett visst motstånd mot förändring men enligt Mikael tycker merparten av personalen ofta att det ska bli spännande att byta arbetsgivare. De har ofta arbetat länge i kommunen utan möjlighet att ha en annan arbetsgivare i sin bransch.

MYCKET PRAKTISKA SAKER

Mer praktiska saker som Attendo Care ser över är anställningsavtal, arbetskläder, leveranser av till exempel mat och att träffa fackliga organisationer.

– Vi har kollektivavtal med de fackliga organisationerna och även där följer vi en inarbetad rutin.

I samband med att Attendo Care börjar driva den nya enheten eller strax därefter genomförs en introduktionsutbildning med all personal. De får bredare information om företaget och mer konkreta saker tas upp.

– Sen rullar det på, säger Mikael. ■

Marknadspotential, kostnad i miljoner kr/år

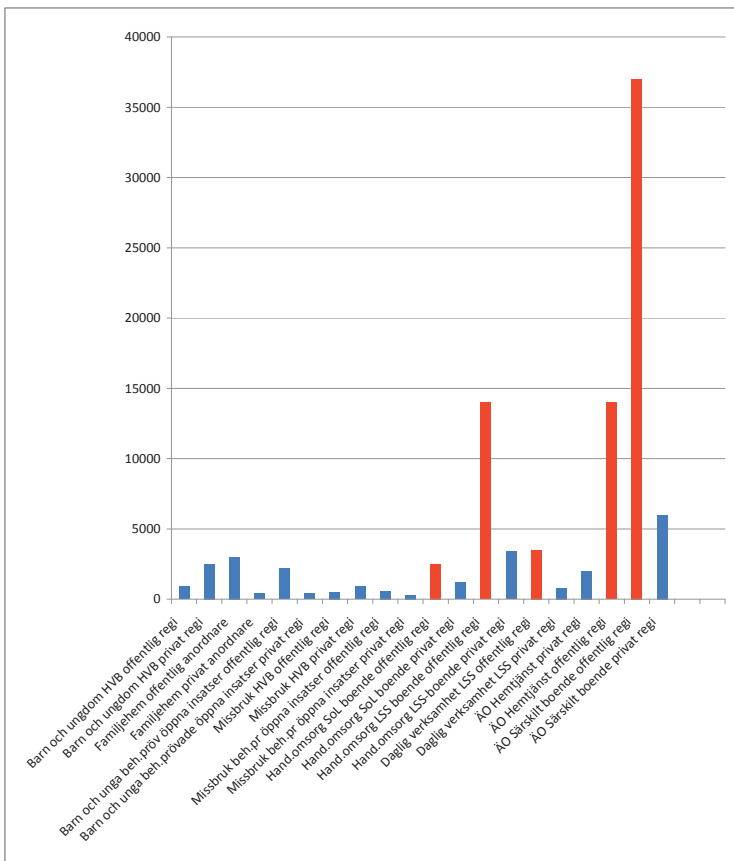

Diagram 10: Uppskattade kostnader för vissa verksamheter

MYCKET NYTT UNDER 2008

Regerings förslag om valfrihet, LOV, är det mest genomgripande förslaget som presenterats under 2008. Utöver det har LSS-kommittén lämnat sitt slutbetänkande och satsningar på forskning och utveckling av behandlingsmetoder är att vänta.

Text: Christer Jönsson

NYHETER. Under det här året har en mängd förslag om nya lagar och åtgärder presenterats som kommer att innebära stora förändringar under de närmaste inom vård och omsorg som bransch.

Det mest genomgripande är naturligtvis regeringens förslag om valfrihet, LOV, som kommer att innebära en kraftigt ökad konkurrensutsättning inte bara inom äldre- och handikappomsorgen utan på sikt även inom individ- och familjeomsorgen. Det är 177 kommuner som har sökt medel för att införa fritt val inom äldreomsorg under 2009. Av dessa har 29 redan någon form av kundvalssystem.

LSS-kommittén har lämnat sitt slut-

betänkande som innebär ett förslag om en ny lag om stöd och service för vissa personer med funktionsnedsättning. En ny stödform eller LSS-insats föreslås i form av stöd i ordinärt boende. Dessutom får personer inom en av personkretsarna rätt till daglig verksamhet. Kommitténs förslag är dessutom att enskilda assistansanordnare ska bli tillståndspliktiga.

Under året har regeringen också presenterat ytterligare satsningar inom psykiatri. Kommunerna kommer bland annat att få medel för meningsfull sysselsättning och rehabilitering när det gäller personer med funktionshinder.

I Socialstyrelsens regi pågår ett om-

fattande arbete kring kvalitetsindikatorer som kommer att resultera i ytterligare fokus på kvalitetsarbetet i både offentlig och enskild verksamhet.

I regeringens forskningsproposition lyfter man bland annat fram satsningar på forskning och utveckling av behandlingsmetoder.

Sammanfattningsvis innebär LOV, lag om valfrihet, en helt ny konkurrenssituation där stora delar av vad som idag är kommunal verksamhet mycket väl kan komma att utföras av enskilda verksamheter om några få år. I diagrammet lyfter vi fram områden med röd stapel som nu utsätts för konkurrens genom LOV. ■

VILLA FREDRIKSBORG

HVB ungdomar 14-20 år

FOCUS PÅ UTÅTAGERANDE UNGDOMAR MED NEUROPSYKIATRISKA FUNKTIONSHINDER

- Relationssvårigheter (familjekonflikter)
- Psykiska och/eller fysiska övergrepp
- Psykisk utvecklingsstörning
- Familjrelaterat vård/skyddat boende

Vi har ramavtal med: Göteborg, Ale, Alingsås, Härryda, Kungsbacka, Kungälv, Lerum, Lilla Edet, Mölndal, Orust, Partille, Stenungsund, Tjörn och Öckerö.

Telefon verksamhetschef: 0734-20 66 77

Kalmar 22-23 jan • Linköping 9-102 feb
Stockholm 11-12 feb • Jönköping 16-17 mars
Lund 19-20 mars • Kristianstad 7-8 maj

KAT-kittet

- är ett visualiserat samtalsstöd avsett att användas i samtal med barn och ungdomar.
- hjälper till att sätta ord på känslor och upplevelser
- bidrar till ökad självmedvetenhet och självkontroll

Användes av behandlingshem, socialförvaltningar, BUP, familjer mm.

För ytterligare information besök vår hemsida
www.cortexutbildning.se

KBT KBT-SPECIALISTEN teamet MOTTAGNINGAR OCH UTBILDNINGAR I GÖTEBORG • STOCKHOLM • VÄNERSBORG

ENDAGSUTBILDNING I ASPERGER OCH AD/HD - Stockholm 19 september och Göteborg 3 oktober.

GRUNDLÄGGANDE PSYKOTERAPIUTBILDNING, STEG 1 start jan 2009

PLATS I KBT HANDLEDNINGSGRUPP - Finns i Göteborg och Stockholm.

PLATS I ÅNGESTKURS - Behandling i gruppform i Göteborg och Stockholm.

Utbildningspatienter sökes till Stockholm

På vår hemsida finns alltid den senaste informationen om våra utbildningar, behandlingar och behandlingskurser - WWW.KBTT.SE

KBT teamet • 031-775 26 90 • info@kbtt.se • www.kbtt.se

www.curativa.se

Handledning erbjudes

till grupper och enskilda inom psykosocialt arbete

Curativa AB, Kristina Faleij auktoriserad socionom,
Mariebergsvägen 57, 702 31 Örebro
Telefon 019-46 54 60 Mobil 070-318 22 38
www.curativa.se curativa@telia.com

Tar din kommun emot ensamkommande flyktingbarn?

Barn på flykt är per definition ett barn i kris. De kommer hit för att söka en fristad och med en förhoppning om ett bättre liv. Idag vågar och vill fler och fler kommuner ta emot denna grupp unga ensamkommande flyktingbarn utan vårdnadshavare. De vet att det finns lösningar om mottagandet inte skulle fungera.

För de kommuner som ännu inte hunnit bygga upp ett mottagande kan vi vara ett övergångsalternativ.

- På Ångbacken tar vi emot de unga ensamkommande flyktingungdomarna som har större behov än många kommuner klarar av.
- Våra ungdomar tas emot med all den värdighet, omtanke och kompetens vi blivit kända för under många år inom detta område av socialt arbete.
- Vi har en egen psykologienhet och en skolverksamhet som skapar

den trygghet och struktur många av dessa ungdomar behöver.

- Vi arbetar också med ensamkommande ungdomar i utslussningsfasen.
- I Skåne arbetar vi även med flickor som har "särskilda behov."

Vård- och behandlingschef Marie Gülich

Placeringsansvarig: Pojkar och Flickor 13-18 SoL, LVU (även svenska pojkar i utslussningsfasen)
Marie Gülich Vård- och behandlingschef 031-795 38 78 Mob 0706-11 38 78

Placeringsansvarig: Flickor 13-18 SoL, LVU (även svenska flickor)
Lena Hyltén-Cavallius Institutionschef VillaMea, Villa Svanholmen, Villa Björkängen 040-37 81 90 Mob 070-896 90 88

Verksamheten startade 1992. Baggium AB har ramavtal med 70 kommuner. Enligt tillgänglig statistik har vi lägst andel sammanbrott i Sverige

www.baggium.se

VILKA INSATSER FUNGERAR?

Ny forskning ger svar

Insatser som är familjebaserade och de med kognitiv inriktning är de mest effektiva när det gäller att minska fortsatt kriminalitet hos unga lagöveträdare inom insatsen ungdomsvård. Men effekterna är relativt små och studierna som undersökts är nordamerikanska.

Text och Foto: Kerstin Karell

NY FORSKNING Vid Privos och Sveriges behandlingshems första gemensamma konferens var Henrik Andershed en av föreläsarna. Han är docent i psykologi vid centrum för kriminalpsykologisk forskning vid Örebro universitet och presenterade resultat över vilka metoder som motverkar fortsatt brottslighet bland ungdomar i åldern 12-18 år.

Studien som genomförts är en översikt av redan befintliga översikter (metaanalyser) och de studier som använts är amerikanska. Orsaken är att det finns för få svenska studier.

Trots att studierna är nordamerikanska och därför inte helt kan översättas till svenska förhållanden påpekade Henrik Andershed att när det gäller kriterier för återfall i brott så är de inte vitt skilda saker i USA och Sverige.

SVENSK FORSKNING BEHÖVS

– Svenska behandlingar ska inte ha helt annat fokus än de nordamerikanska. Men eftersom det finns svenska effektutvärderingar som inte bekräftar positiva resultat från nordamerikanska behövs mer svensk forskning av god kvalitet, sa Henrik.

De översikter som ingår i studien har alla haft en kontrollgrupp som har fått behandling som vanligt (treatment as usual). Studierna har en uppföljning på 1-3 år där det är vanligast med 1-2 år.

Det som forskningen kan visa är att det finns metoder som ger låga och mellanstora effekter.

En mellanstor effekt innebär att det är 25 procent färre i gruppen som genomgått en behandling som återfaller i brott än i kontrollgruppen. Men det finns även metoder som inte har någon effekt alls och en metod som till och med har mot-

VILL GÅ SAMMAN

– *Privo och Sveriges behandlingshem är positiva till samgående*

Text och Foto: Kerstin Karell

Patrik Ulander.

I mitten av november hade Privo (Privat vård och omsorg) och Sveriges behandlingshem sin första gemensamma konferens. Totalt var närmare 100 medlemmar i de två organisationerna på plats för att umgås, lyssna på föreläsare och diskutera ett samgående mellan de två intresseföreningarna.

De två föreningarna har lite olika inriktningar

men har samtidigt många beröringspunkter. Sveriges behandlingshems medlemmar har verksamheter som är inriktade mot behandling inom socialtjänsten medan Privo är inriktad mer mot psykiatri och omsorg.

– Vi överlappar varandra och har mycket gemensamt, säger Patrik Ulander, ordförande i Sveriges behandlingshem.

Henrik Andershed i samtal med en av deltagarna på konferensen.

satt effekt. Det gäller det så kallade Scared straight-programmet som var ett av fem behandlingsalternativ inom ramen för ungdomsvård i översikten.

SKRÄMMAS TILL SKÖTSAMHET

Syftet med Scared straight-program är att avskräcka ungdomar från ett kriminellt beteende och skrämna dem till att leva skötsamt. De får bland annat besöka anstalter och träffa fångar som berättar om de negativa sidorna av att vara kriminell.

– Scared straight kan genomföras till en låg kostnad så av den orsaken vore det ju

bra om det fungerade, men det gör det inte. Metoden har till och med signifikant negativa effekter; fler återfall i kriminalitet bland de ungdomar som deltagit i ett sådant program än bland dem som inte har det. Det är alltså bättre att göra ingenting än att exponera unga för den här typen av program. Det finns även svenska metoder som har gemensamma drag med Scared straight, till exempel när en före detta kriminell kommer till klassrummet och pratar om sitt liv. Det går att diskutera nyttan med det, sa Henrik Andershed.

En metod inom ungdomsvård visade på ingen effekt alls och det är så kallade Bootcamp, militärliknande läger. Effekter av äventyrsprogram däremot visade på en mycket liten effekt (några enstaka procent) men vid en närmare granskning kan effekten ifrågasättas.

En av tre metaanalyser påvisar att de som deltagit i ett äventyrsprogram uppvisar lägre grad av återfall i kriminalitet än de som inte gjort det.

– Varför den bästa metaanalysen visar på en effekt kan vara att den har terapeutiska inslag som påverkar kriminologiska faktorer. ►

Patrik var mycket nöjd med konferensen och de diskussioner som fördes mellan de två branschorganisationerna om ett framtida samgående.

Syftet med samgåendet är att bli större och därmed en starkare part för påverkan samt möjligheter till olika form av samarbete och stöd inom organisationerna.

– Alla deltagare på konferensen vill att vi ska gå samman och diskussionerna vi haft har lett till att vi kommit ett steg närmare det målet, säger Patrik Ulander.

När ett samgående kan bli aktuellt är inte klart. När de två föreningarna går samman kommer de tillsammans att ha cirka 150 medlemmar. Verksamheter som inte är medlemmar idag har visat intresse av att vara med.

Närmast kommer de två föreningarnas arbetsgrupp att träffas två gånger innan jul och ska ha ett skriftligt underlag klart i januari. Då ska gruppen träffa övriga organisationer i branschen som är intresserade av samgående och/eller samarbete. De är: Minesotaföreningen,

Upplands vårdgivarförening och inom Alemga Äldreomsorgsföretagen samt Bransch personlig assistans.

– Tanken är att vi alla ska planera att ha våra årsmöten samtidigt i april.

Ett samgående mellan alla ovan nämnda organisationer är i dag inte aktuellt, det är en lång process.

– Det finns skillnader i våra verksamheter men vi kan samarbeta principiellt inom frågor, till exempel upphandlingar, säger Patrik Ulander. ■

FAKTA STUDIEN

Studien Unga lagöverträdare, vilka insatser fungerar? har genomförts av IMS (Institutet för utveckling av metoder i socialt arbete) på uppdrag av socialdepartementet.

Rapporten är en systematisk sammanställning av översikter rörande effektstudier avseende insatser för unga lagöverträdare.

Hela forskningsrapporten finns på socialstyrelsens hemsida.

Frågeställningar:

- Vilka effekter primärt på återfall i brott har insatser som kan vara tillmpliga inom ramen för påföljden ungdomsvård?

- Vilka effekter primärt på återfall i brott har insatser som utgörs av oavlönat arbete som påföljd för unga lagöverträdare?

- Vilka effekter har insatsen särskilt kvalificerad kontaktperson eller motsvarande för ungdomar som uppvisar antisocialt beteende eller befinner sig i i riskzonen för att utveckla antisocialt beteende?

- Vilka effekter har medling för gärningsmän vad avser återfall i brott och för brottsoffer vad gäller exempelvis tillfredsställelse med medling?

► Det kanske är terapin som är inlagd som ger effekt. Då skulle man kunna hoppa hela äventyrsgrejen, sa Henrik Andershed.

Den metod som har den bästa effekten för att minska återfall i brott är enligt studien familjebaserade insatser, alltså där familjen är i fokus för interventionen.

Ofta inriktas behandlingen på att förändra föräldrarnas sätt att bete sig mot och bemöta sina barn.

– Familjebaserade insatser har mer konsekvent stöd än kognitiv beteendeterapi (KBT). Men det finns inte så många metaanalyser som visar familjefokuserade program. Flera effekter är inte statistiskt signifikanta.

Styrkan av effekterna av familjebaserade program är små till medelstora. Det är oklart vilka specifika program som är effektiva.

INTE SIGNIFIKANTA RESULTAT

En metaanalys visar att MST (Multisystemisk terapi) har signifikanta effekter medan en annan visar att MST genomsnittligen inte har några effekter.

Precis som med familjefokuserade program visar effekterna av KBT samt kognitiva och beteendearikade insatser att effekten av behandlingen är små eller medelstora. Flera effekter är inte signifikanta.

– Det finns väldigt många olika program i gruppen kognitiva program. Det

finns både ineffektiva och effektiva program i den samlade klumpen. Men även när vi tittade på dem separat så blev inte effekterna så mycket större.

Av dem översikter som varit med i studien har omfattning och tid ingen betydelse för effekter.

Det finns ingen skillnad mellan tjejer och killar, men det finns mycket mer forskning på killar. Forskningen visar inte heller några effekter av ålder.

RISK OCH BEHOV

De olika programmen var också mer effektiva när forskare var närvarande.

– Forskarna står för planering, implementering och utvärdering. De stöttar praktikerna.

Förutom vilka metoder som var mest effektiva visade slutsatserna att insatser som utgår från principerna om risk, behov och responsivitet är generellt mer effektiva än insatser som inte gör det.

– Om man inte ser till risk och behov så är effekterna nära noll. Ju högre risk desto mer intensiva insatser. På vissa håll jobbar man så, men inte överallt. Man ska anpassa sättet att behandla till individen.

Henrik Andershed påpekade även att för många med kriminellt beteende är det negativt att vara med andra som har ett liknande beteende. Det blir negativa grupprocesser.

– Det är en riskfaktor som kan uppstå som det är bra att vara medveten om. ■

De granskade insatsernas effekter och samstämmighet bland primärstudierna

Insats	Effekt*	Samstämmighet
Familjebaserade insatser	Liten- medelstor positiv	Medelhög – entydlig
KBT-baserade program	Liten- medelstor positiv	Medelhög
Äventyrsprogram ("Wilderness program")	Liten positiv	Medelhög
Militärliknande utbildningsläger ("Boot camp")	Ingen säkerställd effekt	Medelhög
Avskräckande insatser	Liten negativ	Entydlig
Kontaktperson/mentorskap	Liten positiv	Dålig – medelhög
Medling vid brott (gärningsman)	Liten positiv	Medelhög
Ungdomstjänst	Okänd	Underlag saknas

*Liten effekt = cirka tio procents skillnad i utfall mellan insats- och jämförelsegrupp; medelstor effekt = cirka 25 procents skillnad i utfall mellan insats- och jämförelsegrupp.

1. Hur ser du på framtiden i branschen? 2. Vad är aktuellt i er verksamhet?

Text och Foto: Kerstin Karell

Marcus Nygren, enhetschef
Stenbacka gård, Neuropsyk, Bollnäs.

1. Jag ser positivt på framtiden och vi är ett företag som satsar. Det finns efterfrågan på platser, även om det finns en liten tvekan inför den lågkonjunktur som vi verkar vara på väg in i. Överlag så är det positivt med införandet av LOV och med privata aktörer inom omsorg, oavsett inriktning.

2. Mest aktuellt idag är att vi har startat ett särskilt boende på Stenbacka gård. Den första boende till den verksamheten kom den första september. Vi håller även på och utvecklar och bygger daglig verksamhet på Stenbacka gård.

Maria Winberg, verksamhetschef,
Mjörviksholm, Alingsås.

1. Jag ser positivt på framtiden. De vårdformer vi representerar har ett utrymme som ett komplement mellan slutenvård och kommunernas eget boende.

2. Att vi firar 40 år! Vi jobbar med boendefrågan och tittar på vilken boendeform vi ska ha framöver. Nu har vi ett korttidsboende. Vi har diskussioner med länsstyrelsen och kommunerna om att bli ett HVB eller ett permanent boende.

Monica Larsson, Ängslyckan, Göteborg.

1. Jag ser positivt på ett samgående mellan Privo och Sveriges behandlingshem. Det är viktigt med en stor organisation; vi får en större kunskap, inflytande och trygghet. Vi små behöver någon som för vår talan. Då kan vi istället ägna åt oss själva vården.

2. Upphandling är aktuellt. Vi önskar att det fanns en mall vid upphandling. Alla är så olika. Det vore bra om kommuner gick samman om upphandlingsmallar. Vid upphandling ska det inte handla om huruvida man är bra på att formulera sig eller inte.

Hans Johansson, föreståndare Fristad, Skyttorp.

1. Jag tror att behovet kommer att kvarstå av att placera på privata behandlingshem.

2. Vi utvecklar och bygger ut verksamheten. Vi arbetar fasindelad, fas 1-3. Nu har vi även en fjärde fas, en utsluss, som börjar efter nyår. Vi har ett hus med tre platser, med personal, för de äldre eleverna som vill stanna i Uppsala och läsa klart sitt gymnasieprogram. Vi har även tio lägenheter i Uppsala och Stockholm. För de yngre har vi konsulentstödda familjehem i vår regi. ■

Haguddens HVB-hem

Målgrupp: Pojkar och flickor, 11-19 år. Barnen/ungdomarna med psykosociala problem, relationsproblem, tidiga störningar, depression och ångest, traumatiserade.

Behandlingsmetoder: Miljöterapeutiskt, med beteendekorrigering. I en vardaglig miljö hjälper vi våra ungdomar på rätt spår genom fasta, begripliga rutiner och ett strukturerat veckoschema, där enskilda samtal varvas med ADL- och ART-träning.

Styrka: Stabil personalgrupp, ART-instruktörer, massör, kostrådgivare, läkare, kurator, handledare, samt externa psykologer och samtalsterapeuter. Skräddarsydda skollösningar.

Haguddens AB

Hagudden 2, 147 92 Grödinge • Tel 08-530 271 07
Fax 08-530 274 07 • www.hagudden.se • info@hagudden.se

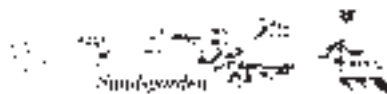
Pema Hvb

Belägen i lugn och naturskön miljö i Småland. Miljöterapeutisk och individuell behandling av välutbildad personal, behandlingen är inriktad på kvinnor i åldern 18 år och äldre med missbruk och psykosociala problem.

Vi har erfarenhet av Asperger och ADHD

www.pema-hvb.se pemahvb@telia.com

SKOL- OCH BEHANDLINGSHEM
Kvalitetscertifierade enligt ISO 9001:2000

Letar du efter en behandlingsverksamhet med grundskola?

Vi erbjuder en kvalitetscertifierad verksamhet såväl i skola som behandling. Sociala problem och/eller relationssvårigheter. Neuropsykiatriska funktionshinder såsom ADHD, Asperger m.m. Läs- och skrivsvårigheter är vanliga problemområden. På Sundsgården läser eleverna alla ämnen i enlighet med grundskolans läroplan, LPO94. Hela landet är upptagningsområde till våra 25 platser för pojkar i grundskolans årskurs 4-9. Läs- och skrivstudio med individuell stödundervisning. Behandlingspersonalen och lärarna arbetar aktivt med genomförandeplaner och IUP. Den sociala kompetensen tränas genom vardagliga sysslor och fritidsaktiviteter med hög grad av struktur och gränsättning. ART-grupper för eleverna och Föräldrakrafts program är viktiga arbetsredskap. Helärsöppet finns att tillgå för elever med utökad vårdbehov.

Vill du veta mer så hör av dig till:

Verksamhetschef Hans Nilsson eller Behandlingsansvarig Leif Öberg Tfn: 08-560 428 20 / 08-560 430 93
E-post: sundsgarden@fralsningsarmen.se Hemsida: www.fralsningsarmen.se/sundsgarden

Boka gärna föreläsningar och utbildningsdagar med vår specialistläkare
För placerare och övriga samarbetspartners är det helt kostnadsfritt!

Psykosocial och psykiatrisk ungdomsvård i Västervik & Falla med mycket hög kvalitet och kompetens. Vi har egen specialistläkare i barn och ungdom samt vuxen psykiatri.
20 platser delat i mindre enheter för flickor som har suicidtankar och gör sig illa.

ELDSJÄL

Med socialt engagemang

Lilian Lindblad Jakobsson är en eldsjäl med ett stort socialt patos. Hon jobbar inom psykiatrin, har haft ett antal fosterbarn, har ett åkeri och hjälper kriminella ut i arbetslivet. Bara för att nämna något.

Text och Foto: Kerstin Karell

SOCIALT ARBETE. Efter ett möte med Lilian Lindblad Jakobsson är det tydligt att hennes arbete med människor, oavsett om det är på hennes olika arbetsplatser eller i hennes privata engagemang, handlar om kommunikation. Hennes liv innehåller många delar och handlar mycket om att finnas till för människor som behöver henne.

Yrkesmässigt jobbar hon extra som busschaufför på Landvetter men har sitt ordinarie jobb inom psykiatrin där hon arbetat som skötare och undersköterska sedan 1978.

VARFÖR MÅR FOLK DÅLIGT?

– Jag har alltid varit intresserad av varför folk mår dåligt, säger Lilian.

Hon är anställd inom det mobila teamet i öppenvården vid psykiatrin i Borås och är utbildad inom krishantering och samtalsmetodik. Hon tycker det är mest intressant att arbeta med personer som har tvång och har arbetat med flera per-

soner som varit samlare.

– Man måste se personen bakom diagnosen. Jag brukar säga rätt ut att samla på grejer på det sätt de gör är ju inte riktigt klokt och det håller patienterna med om. Sedan börjar vi arbetet och de vet att jag alltid finns där för att stötta dem, både i med- och motgång, säger Lilian.

SVARAR ALLTID I TELEFON

Att hon alltid finns som stöd är genomgående i hennes engagemang i andra människor. De kan alltid ringa till henne, dygnet runt.

De sex fosterbarn som bott hos henne har alla tagit kontakt med henne och bett att få bo hos henne på grund av att det inte fungerat hemma. Ofta har de inte blivit sedda.

– Det har varit deras sista utväg för att inte skickas iväg till en annan familj eller boende och mitt hem har alltid varit öppet, säger Lilian, som bor i Svenljunga och är där en känd person, inte minst för sitt

engagemang i ungdomarna.

I relationen till sina fosterbarn är Lilian bestämd men rättvis.

– Om jag säger att de inte får gå ut en kväll och de gör det ändå, då åker jag och hämtar dem. Jag ger mig inte. Ungdomar testar hela tiden och vi vuxna får inte ge upp.

När ungdomarna är på dans är Lilian utanför lokalen tills den stänger och pratar med ungdomarna.

– Det är ju utanför som ölen finns, men jag ser aldrig någon annan förälder där.

Hon säger att hon inte skulle vilja vara ungdom idag med alla krav som finns på dem. Inte minst pressen i skolan.

– Alla har inte läshuvuden och kan få ►

”Det här är deras chans att komma tillbaka. Ofta innebär deras skötsamhet och kontrakten med mig att de flyttar hem.

Lilian har drivit ett café i Svenljunga där hon hade bra kontakt med många ungdomar. På grund av en översvämning i lokalerna var hon tvungen att sluta med verksamheten. Men efter några år startade hon ett åkeri, även det för att kunna hjälpa personer att få jobb.

Som mest hade hon fyra bilar men på grund av bristande lönsamhet har hon bara en bil kvar i åkeriet och den är kontrakterad av Speed cargo.

Men hon hoppas att åkeriet snart ska ha ännu en bil.

INTRESSE FÖR AMERIKANSKA BILAR

– Vi håller på och bygger om en svensk lastbil så att den ska se amerikansk ut. Jag tycker om amerikanska bilar och är faktiskt utbildad bilmekaniker men fick inga jobb som det, säger Lilian och kommer in på sitt intresse för just amerikanska bilar.

Hemma på gården finns en Cadillac 66:a cab, en Chrysler Imperial 59:a, en Buick 62:a och en Chevrolet pick up.

– Dem är jag ute och kör på somrarna.

Ett annat stort intresse som Lilian har är att resa. Hon jobbar mycket men ser till att resa långt en gång per år tillsammans med en reskompis från jobbet. Resorna har gjort att hon även engagerat sig i en pojke i Bolivia och en ung man i Kenya som hon stöttar ekonomiskt. När jag frågar var hon får all energi och kraft ifrån att finnas för så många människor skiner hon upp och säger:

– Jag tycker det är roligt att hjälpa till. Det ger mig så mycket att människor blir glada och mår bra. ■

► höga betyg. Jag brukar säga att bara de fullföljer och kämpar för att få godkänt så räcker det. Det gäller att i alla fall gå ut gymnasiet idag, annars får man inte ett enda jobb.

Förutom att vara vuxen och finnas i ungdomarnas liv så skriver hon alltid kontrakt med sina fosterbarn.

– Kontraktet handlar om vad jag förväntar mig av dem i gengäld mot vad jag kommer att göra för dem.

HJÄLPER FÖRE DETTA FÅNGAR

Även när hon hjälper före detta fångar att komma ut i arbetslivet och vardagen efter sin tid i fängelse handlar det om att skriva kontrakt.

– Jag säger att jag hjälper dem att hitta jobb och de i sin tur lovar att ringa mig om det händer något så att de måste prata. De kanske ringer när kollegorna på nya jobbet festar och de själva måste säga nej till alkohol, säger Lilian.

Dem hon hjälper är oftast fällda för ekonomisk brottslighet och har haft alkoholproblem.

– Människor dömer så lätt. Alla har vi gjort misstag och många är så skenheliga.

Dem hon hjälper har hon fått kontakt med genom bekanta och ryktet har spridit sig att Lilian kan hjälpa till när man kommer ut. Hon använder sitt kontaktnät och har fixat jobb till 20 före detta fångar inom byggbranschen.

KRÄVER SKÖTSAMHET

– Arbetsgivarna är skeptiska till en början men jag förklarar att jag tar ansvaret.

Lilian kan säga att hon gör det eftersom de skrivit kontrakt.

– Jag talar om vad som gäller, att jag kräver skötsamhet helt enkelt. De skriver på att de ska vara på arbetet, inte dricka och inte sjukskriva sig stup i kvarten.

Det har gått bra för dem som Lilian har hjälpt och arbetsgivarna är förvånade. Men inte Lilian.

– Det här är deras chans att komma tillbaka. Ofta innebär deras skötsamhet och kontakten med mig att de flyttar hem till sin familj igen. Det är också viktigt för dem.

Flexibel rehabilitering för människor
med multiproblematik – drygt
en timme från Stockholm

www.docare.se

LINDHEM HVB-hem

Hem för klienter med dubbeldiagnoser,
§27 LVM m.m.

*"Det personliga hemmet där vi tar
vara på den enskilda individens
förutsättningar och behov ur ett
salutogent synsätt."*

Kullagatan 2, 570 30 Mariannelund
Tel: 0496-109 99, Fax: 0496-210 50
lindhemhvb@gmail.com

Familjebehandling och sega enbuskar

Arabo Familjebehandling arbetar med människor som vill växa.
Växa inför sig själva men framförallt inför sina barn.
Det handlar om hårt arbete. Men också om små vardagliga glädjestunder
på vägen mot ett nytt positivt sätt att hantera tillvaron. Vi utgår ifrån att
alla har förmågan att förändra sina liv. I varje människa bor en enbuske.

Vill du veta mer om Arabo och vår enkla enbusksfilosofi?
Besök då vår webbplats www.arabo.se eller ring till
Föreståndare Pär Gunnar Jäghagen på tel. 0470-808 40 alt.
070-595 76 22.

Arabo Familjebehandling

Plogvägen 103   Telefon: 0470-831 24
352 23 Väsjö   E-post: info@arabo.se
Telefon 0470-808 40   <http://www.arabo.se>

Syrsagården

Antroposofiskt/Socialtera-
peutiskt gruppboende och
dagcenter i lantlig natur-
skön småländsk miljö för
LSS personkrets.

För information kontakta föreståndare/verksamhetschef
Maria Munthe, tel: 0493-40 000, www.syrsagarden.se

ETT KOSTNADSEFFEKTIVT ALTERNATIV TILL INSTITUTIONSVÅRD FÖR BARN,
UNGDOMAR OCH VUXNA MED BL A DUBBELDIAGNOSER

- Kraftigt förstärkta familjehem
- Kompletta psykiatriska utredningar
- Motiverande samtal enl. MI
- KBT och DBT
- Beteendeterapi
- Återfallsprevention och drogkontroll
- ART och Familie-ART
- Erfarna konsulenter som handleder, behandlar och samordnar
- Jour dygnet runt
- Hög servicenivå

Välkommen med förfrågningar och ansökningar!

Verksamhetsansvarig:
Mariann Wideving, tel: 070-508 22 95
Adress: Box: 6012, 700 06 Örebro
Fax: 019- 10 16 70

Webbadress: www.rewith.se
Mail: wideving@rewith.se
Org.nr: 556709-8487

Dyslexi

Det är klarlagt bortom allt tvivel att det finns en ärftlig komponent i många fall av dyslexi där gener bidrar till eller ökar sårbarheten för dyslexi.

Flera av dessa nyss okända gener har upptäckts av professor Juha Kere och hans medarbetare. I boken berättas om den nya molekylärgenetiska forskningen med fokus på några av de upptäckter som gjorts av de båda forskargrupperna vid Karolinska Institutet i Solna och Helsingfors universitet i Finland.

Boken speglar också det utbyte av kunskap som sedan några år tillbaka sker mellan forskare från olika discipliner vilka har resulterat i fruktbara möten mellan genetik, neurovetenskap, lingvistik, psykologi och specialpedagogik, såväl på grundforskningsnivå som tillämpad forskning.

Bilden som växer fram är att kanske hälften av alla dyslexifall, beror på specifika gener. Forskarna har hittills hittat bevis för minst nio stycken sådana gener. En annan grupp dyslexifall kan hänföras till andra faktorer, fastän det hittills varit svårt att sätta fingret på någon särskild miljöfaktor.

Juha Kere & David Finer
www.ki.se

Att förändra socialt arbete

– forskare och praktiker om implementering

Detta är en bok om implementering, det vill säga de procedurer som används för att införa nya metoder eller ny kunskap i en verksamhet. Att implementera kräver att den nya idén sprids, förankras på olika nivåer samt att förändringen görs bestående. I boken ges flera exempel på implementeringsförsök, bl.a. att förändra en skola, att införa ett föräldrastödprogram, att förbättra demensvården och att införa ett evidensbaserat arbetssätt inom individ- och familjeomsorgen.

Implementeringskunskap och evidensbaserade metoder hänger intimt samman, för vad är det för vits med aldrig så effektiva och välutprovade metoder om de aldrig kommer till användning?

IMS, Maria Roselius & Knut Sundell
www.gothiaforlag.se

Kunskap att hämta

– brukarmedverkan för en bättre psykiatri

Personer med psykisk ohälsa och deras närstående har unika, men tyvärr ofta förbisedd, kunskaper om vård, stöd och omsorg. Allt fler verksamheter inom psykiatri och socialtjänst har upptäckt denna källa till förnyelse och utveckling. Men för att patienters, brukares och anhörigas erfarenheter och insikter ska komma till sin rätt behöver professionen göra upp med gamla arbetsmetoder och tänkesätt.

Boken ger inspiration och idéer i det arbetet och beskriver framgångsrika modeller för brukar- och anhängmedverkan på såväl nationell som lokal nivå. Den innehåller många praktiska råd men belyser även svårigheter och problem som kan uppstå under resans gång.

Hans Nordén
www.gothiaforlag.se

Minska din oro öka ditt lugn

I den här boken får du lära dig att minska din oro, hitta ditt lugn och må bättre. För visst är det så att många av oss skulle ha glädje och nytta av att kunna sälla bort all "onödig oro" i tillvaron och istället fokusera på det som berikar våra liv.

Här varvas handfasta råd med effektiva övningar, och du kommer snart att märka det goda resultatet av din LUGN-träning.

Nina Jansdotter
www.brainbooks.se

Vid 20 börjar den ruttna

– om hedersvåld och modiga kvinnor

Hedersrelaterat våld och förtryck mot kvinnor är ämnet för denna intervjubok. Bokens författare Maria Hagberg, socialarbetare, konsult, utbildare och samhällsdebattör, har lång erfarenhet av arbete med utsatta kvinnor och barn.

Boken bygger på djupintervjuer med fem unga kvinnor som med risk för sina liv tagit ställning mot hedersrelaterat våld och förtryck efter att själva ha blivit utsatta. I boken berättar de om barndom, ungdom och uppväxt, om hälsa och sexualitet, om vardag, familj och arbete. En 80-årig kvinna har också blivit intervjuad som länge varit aktiv i kampen för kvinnors frigörelse i Sverige.

Religionens roll tas också upp i boken. Vi får inte blunda för den betydelse den spelar för att motverka kvinnors frigörelse och rätt till eget liv och för att rättfärdiga hedersrelaterat våld.

Maria Hagberg
www.socialtoolbox.se

Konsten att hantera superjobbiga människor

Nu kommer boken som hjälper läsaren att hantera jobbiga situationer och människor både privat och på jobbet.

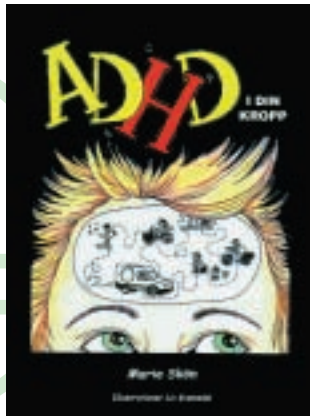
Den här boken handlar om hur du ska hantera alla superjobbiga människor som du stöter på där ute.

Säg att du får orättvis kritik från din irriterande chef - slå upp boken och se vad du ska göra.

En kompis betalar inte igen pengarna han är skyldig - slå upp boken så får du veta hur du hanterar det.

En kollega luktar pyton, snor alla dina idéer och lämnar alltid in sina jobb försent - slå upp boken!

Stefan Ekberg
www.redaktionen.se

ADHD i din kropp

Så här skriver Maria i förordet till boken...

Den här boken består av två delar. Första delen är riktad till dig som är ett barn och som bör läsa den tillsammans med någon vuxen, men också till dig som vill och orkar läsa om ADHD på egen hand. Att tänka på är att alla som har ADHD är olika och i den här boken står bara hur det kan vara... inte hur det ska vara. Kanske ser det helt annorlunda ut för just dig?

Andra delen är riktad till vuxna, till dig som förälder till ett barn med ADHD och som vill veta mer, eller till dig som arbetar på dagis eller i skolan med barn som har ADHD och som känner att du behöver konkreta och handfasta råd. De praktiska tips jag ger i boken är samlade erfarenheter från mig – både som beteendevetare och mamma – och andra föräldrar till barn med neuropsykiatriska diagnoser. Det handlar oftast om att våga prova något nytt.

Marie Skön
www.intermediabooks.se

Svenska flicka

Liv arbetar som strippa i nattens Rom – där lagens väktare och den organiserade brottsligheten lever sida vid sida. Kokainet ligger i drivor och raden av män som vill bli tillfredsställda tar aldrig slut. Men Liv är euforisk när hon svingar sig runt stängen i spektakulära kläder, som hon sedan låter falla.

Svenska flicka är en kosmopolits berättelse om skuggsidan av det ljuva livet i den eviga staden. Ofta är kunderna oförargliga och betalar bra. Samtidigt är våld, droger och lögn vardagsmat. Men bland sexarbetarna finns solidaritet och en hederskod.

En dag blir Liv hett förälskad i en kollega.

Osentimentalt, krasst och med svart humor skildrar Liv Enqvist vardagen som strippa och sexsäljare. Liv Enqvists roman-debut ger en inblick i miljöer som sällan får ta plats. Och hon bekantar oss med drivkrafterna: jakten på pengar, suget efter revansch, ifrågasättandet av status, maktfördelning och begär...

Liv Enqvist
www.normal.se

FÖRÄNDRING I SMÅ STEG

Positivt beteendestöd ger resultat

Att belöna ett icke önskvärt beteende kan vara den rätta vägen för att få bort ett beteende eller att byta ut det mot ett mer önskvärt sådant. Metoden ingår i Positive Behavior Support som når förändring utan aversiva metoder.

Text och Foto: Kerstin Karell

– Vi vill göra mer än att minska problembeteende. Dem vi jobbar med har ett problemskapande beteende, oavsett om deras diagnos är autism eller hjärnskada. Problemet är att deras beteende kommer i vägen för att de ska kunna leva ett så bra liv som möjligt, säger Gary LaVigna.

Vad livskvalitet är varierar från person till person och beror även på kulturella skillnader. De värderingar kring livskvalitet som PBS arbetar utifrån är tagna från John O'Brians definition och kan kortfattat beskrivas i fem punkter.

- att på olika sätt närvara och delta i samhällslivet
- att utveckla och upprätthålla vänskaps- och familjeband
- att välja och uttrycka önskemål
- att växa i värdighet och bemötas med respekt för sina känslor och behov
- att utveckla livskompetens utifrån personliga önskemål och individuella förutsättningar

Personer med funktionsnedsättning ska ha samma rättigheter och förutsättningar att leva ett rikt liv som alla andra.

– Vi kommer i livet inte till en punkt då vi säger; jag har lärt mig allt jag vill, jag vill inte lära mig mer nu. Våra klienter ska ha samma möjlighet att ständigt fortsätta ut-

PBS. Doktor Gary LaVigna från Institute för Applied Behavior Analysis (IABA) i Los Angeles fick åhörarna att tänka till lite extra och även höja på ögonbrynen då han föreläste sista oktober för en stor publik i Uppsala. Han var inbjuden av Avenir Center för att tala om metoden Positive Behavior Support (PBS).

PBS som metod står för respekt för individer med funktionsnedsättning och är en metod utan aversiva metoder. Den uppkom på 80-talet i USA som en reaktion mot traditionella tillämpningar av inlärningspsykologi där fokus låg på problembeteenden och försök till minskning av dessa genom olika negativa konsekvenser. Inom PBS är fokus på positivt beteende och det har Gary LaVigna och hans partner Tom Willis utvecklat och arbetat framgångsrik med i 28 år.

Som nyutbildad anställdes Gary LaVigna på en statlig institution för personer med autism.

– Jag hade aldrig träffat en person med

autism. Jag fick instruktioner hur jag skulle ta hand om en stor kille när han visade utagerande beteende: “Ta med honom till utagera-rummet”. Jag, som var betydligt mindre, skulle ta honom till ett rum som han inte ville vara i? Jag är en fegis och tänkte inte utsätta mig för risken att bli skadad. Jag fick hitta på något annat. Jag stannade i sju år och lärde mig om autism. Jag är inte bara feg utan även arrogant, för jag trodde att jag kunde lära dem kommunicera. Jag lärde dem inte tala, men jag lärde dem att använda ordkort. Vi tog långsamt, små steg i rätt riktning, säger Gary LaVigna.

HÖG LIVSKVALITET VIKTIGT

Från de första erfarenheterna på den statliga institutionen utvecklade Gary LaVigna tillsammans med Tom Willis PBS till vad det är idag.

En av grundstenarna inom PBS är att varje individ ska få så hög livskvalitet som möjligt.

”Vi stoppar ofta in de här personerna i vår agenda istället för att hjälpa dem skapa en egen

vecklas och lära sig nya saker.

Vad klienterna ska lära sig beror främst på vad de själva vill. Det gäller både livet i stort och de små målen.

DE SKA HA EGEN KONTROLL

– Vi ska lära dem det de vill lära sig. Om vi har en klient som älskar pizza ska målet vara att han ska kunna ta fram kartongen med pizza ur frysen, öppna kartongen, ta bort plasten, ställa in micron rätt och så vidare tills han sitter där och äter sin pizza. Eller vi kan ha som målsättning att en person på egen hand, utan personal, ska kunna tillaga en hel måltid. Inte bara skära morötter, utan en hel måltid. Det kan låta lika otroligt som när Kennedy sa att i framtiden skulle människan gå på månen. Men när man sätter upp mål, då händer saker.

I syfte att komma fram till en handlingsplan träffar IABA:s terapeuter klienten och dess utvidgade kontaktnät av stöd; anställda, familj och vänner. Detta för att få en personlig profil och en förståelse för hur individen kommit dit den är idag.

– Vi ska fråga dem vad de vill och de ska få välja och känna att de har egen kontroll. Utifrån deras önskemål sammanställer vi en positiv framtidsplan som ska accepteras av dem och deras omgivning. Vårt mål är att nå deras vision av sin framtid. Vi stoppar ofta in de här personerna i vår agenda istället för att hjälpa dem skapa en egen. Vår vision för våra klienter är att de ska ha ett jobb och vara ekonomiskt oberoende, säger Gary LaVigna.

BETEENDET HAR EN ORSAK

Många av IABA:s klienter når också det målet. Men för att nå dit måste många barriärer övervinnas.

PBS grundar sig på att allt upprepat och ihållande beteende har en orsak, att varje person är unik och det bästa sättet att hjälpa någon förändra sitt beteende är att först förstå orsaken bakom beteendet. Gary

LaVigna återger ett exempel från PBS:s tidigaste år som gällde en 17-årig pojke med hörselnedsättning och autism.

– Hans beteende var att han slog sig i huvudet eller på näsan med sin armbåge eller något annat föremål. Han band ofta in sig själv, till exempel i lakan. När han slog sig blev han fasthållen. Frågan var; varför ville han bli fasthållen och varför band han in sig själv? Ja, vi kom fram till att han betedde sig som vilken 17-åring som helst som inte vill göra det de blir tillsagda att göra: “ Jag är fasthållen, jag sitter fast här, så jag kan inte göra någonting”.

VIKTIGT MED ANPASSNING

Den 17-åriga pojakens fall kan även exemplifiera ett av de första stegen inom PBS, att se över den omgivning personen befinner sig i, att matcha samspelet mellan individen och omgivningen, så att det blir smidigt och friktionsfritt (“smooth the fit”) eftersom det ofta är just den anpassningen som saknas. Med andra ord att hitta en lösning i omgivningen som bättre passar personen.

– Alla personer fungerar inte tillsammans. Tänk dig själv att bo med folk du inte vill leva med? För att minska problembeteendet kan lösningen vara att ge personen ett eget hem. Det kan låta dyrt men blir billigare i längden.

Den 17-åriga killen hade hörselnedsättning men kunde bara fyra tecken på teckenspråk. Han behövde bo med andra som också talade teckenspråk, både personal och andra boende.

– Att hitta ett boende som passade tog lite tid. Innan han kunde flytta bodde han i sitt föräldrahem med ett team från oss.

Det teamet arbetade med att minska hans problembeteende med att slå sig själv och fasthållningarna. De arbetade med teckenekonomi och om han inte ville göra någonting kunde han låta bli. Teamet lyckades i mycket små steg minska hans behov

av att vara fasthållen eller begränsad så att det till slut räckte för pojken att känna ett par solglasögon uppe på pannan.

– När han kom till rätt miljö försvann problemet helt. Personerna i hans omgivning förstod hur han upplevde livet som icke-hörande. Han fick empati och det fanns ingen mismatch längre.

SVARET ÄR SÄLLAN GIVET

En förutsättning för att kunna hjälpa en klient att nå livskvalitet är att göra en omfattande kartläggning och genom den komma fram till orsaken varför personen använder problembeteendet. Svaret är sällan givet och många gånger hittar terapeuten svaret först efter att ha sick-sackat sig fram. Orsaken är inte alltid den man tror.

Ett exempel som Gary LaVigna tog upp gällde sexuellt beteende. Han konstaterade att sexuellt beteende sällan är ett problem i sig, däremot när, var och med vem.

– Den här mannen onanerade offentligt, framför andra och ofta. Han onanerade så mycket att läkare fick tillkallas på grund av de blåsor han fick. Varför onanerade han så mycket? För att han tyckte om det kanske någon säger. Nej, så var inte fallet. Han gjorde det ofta för att han inte var framgångsrik, han fick inte utlösning.

Orsaken till ett beteende är inte alltid att det ger belöning utan även för att det som i detta fall, inte ger belöning.

BETEENDET GAV BELÖNING

– Personalen tog honom till hans rum, med babyolja och en mycket speciell upplaga av Penthouse, med just ”hans sorts flickor”. De hade bland annat öppna sandaler. Vad hände, jo han var framgångsrik. Därefter var han på sitt rum och onanerade och gjorde det inte speciellt ofta. Det bästa är inte alltid att bli av med beteendet utan att lära sig när och var det passar.

Att ta bort ett beteende helt kan även skapa ett tomrum som i sin tur leder till

Att ta till straff skapar den motsatta effekten mot vad vi vill uppnå, nämligen en upptrappning av beteendet

► problembeteende.

En färdighet som personer med funktionsnedsättning ofta behöver lära sig är ett mer socialt acceptabelt sätt att få sina behov tillfredsställda.

LÄRA SIG NYA BETEENDEN

Ett exempel var en kvinna som skrek och skadade sig själv. När hon gjorde det kom personalen och frågade vad hon ville. Det var hennes sätt att kalla på personal. Hon kunde inte tala och satt i rullstol. En cykelklocka sattes på rullstolen. I den skulle kvinnan ringa när hon ville ha kontakt.

– Hur skulle hon lära sig att använda den? Träningen började med att när hennes favoritpersonal gick igenom rummet stod en annan person vid kvinnan, la hennes hand på klockan och ringde i klockan. Då kom favoritpersonal fram och frågade vad hon vill. Hon lärde sig att ringa istället för att skrika och skada sig själv. Även andra personer än hennes favoritperson kom. Nu undrar någon om inte risken är att hon kommer att sitta och ringa hela dagarna? Då tar jag ett annat exempel. Om din kollega som sitter intill dig frågar om ni ska äta lunch och du inte vet om du kan det just idag, tänker du då att om jag ignorerar frågan så struntar hon kanske i mig. Det fungerar inte så. Vi ska inte ignorera personer som vill ha vår uppmärksamhet. Men vi kanske måste lära dem ytterligare en färdighet, att vänta.

DUSCHRUTIN I 50 STEG

Motsatsen till att vänta är när en klient inte gör någonting utan uppmaning. Det finns personer som sitter vid middagsbordet men inte börjar äta förrän de blir tillsagda att göra det. Men klienterna kan bli mer självständiga. Gary LaVigna tog ett exempel på en man vars duschrutin krävde 50 steg. Han klarade på eget initiativ 42 steg men sedan tog det stopp.

– Det första han inte klarade utan upp-

maning var att plocka upp tvättsvampen vilket kom efter tvålen. Vi kom fram till att tvålen var nyckeln till att plocka upp tvättsvampen. Det är timingen som är det viktiga.

Istället för att säga uppmaningen gjorde personalen en tydlig gest mot tvättsvampen direkt när mannen tog tag i tvålen. På så sätt kopplades tvättsvampen samman med tvålen. Gesten blev allt mindre tills den till slut försvann. På samma sätt lyckades personalen få alla uppmaningar att försvinna.

AGGRESSIVITET

– Det sista var att mannen skulle kunna duscha utan att en ur personalen skulle vara närvarande. Personalen tog små, små steg närmare ytterdörren för varje gång. Till slut syntes bara en arm i dörröppningen och sedan stod personen utanför och andades högt tills inte ens det behövdes, säger Gary LaVigna som under föreläsningdagen bjöd på många talande exempel från sitt arbete.

Något som många ställs inför i sitt arbete med funktionshindrade är att situationen riskerar att urarta, att klienten blir farligt aggressiv. Då kan en lösning vara en snabb förändring. Personalen måste ha många olika strategier att använda sig av. En kan vara att tillföra ett nytt stimulus för att ta bort fokus från det tankespår klienten är inne på. Personalen kan göra så att en telefon plötsligt ringer, eller vilket Gary LaVigna speciellt bad alla åhörare att testa, ställa sig på ett bord och sjunga en aria ur en valfri opera. Det kan även vara att ha möjlighet att helt enkelt gå undan. Inom PBS skiljer man på kris-situationer och förebyggande åtgärder. En kris skall hanteras så den blir så kortvarig och mild som möjligt, medan förebyggande åtgärder handlar om att lära in färdigheter för att hantera situationer som tidigare ofta lett till kris.

Att däremot ta till någon form av straff eller försöka tvinga klienten till något

med ett fysiskt ingripande gör att beteendet kan bli värre.

– Att ta till straff skapar den motsatta effekten mot vad vi vill uppnå, nämligen en upptrappning av beteendet. Att straffa är i beteendetermer per definition effektivt men får ingen egentlig effekt för situationen. En strategi som kan användas är att avbryta det oönskade beteendet med det klienten allra helst vill ha.

– Nu reagerar ni och säger att då berömmar man ju det icke önskvärda beteendet? Ja, men det är en metod som vi använt framgångsrikt i många år.

Tänk att du är dödsjuk och erbjuds en medicin som kan rädda dig men den har så fruktansvärda bieffekter att du inte kommer att klara av den. Men lösningen är att det finns ännu en medicin som tar bort bieffekterna. Den principen gäller även här. Vi berömmar ett icke önskvärt beteende men tar det ytterligare ett steg.

Gary LaVigna tog ett exempel med en sjuårig flicka med autism som ständigt rymde, hals över huvud, från skolan. Då fanns inte möjligheten att inte läsas om hennes beteende.

ERBJUDA DET DE HELST VILL HA

– Den typiska situationen är att personalen sticker efter. När de jagar henne är det ännu mer sannolikt att hon råkar illa ut till exempel i trafiken.

Det bästa flickan visste var Mars choklad. Istället för att jaga efter flickan ropade personalen; ”Hallå, vill du ha en Mars?”. Det resulterade i att flickan kom tillbaka. För att hon inte skulle förknippa rymmande med choklad började lärarna dela ut små bitar av Mars choklad till alla elever i klassen två gånger per dag.

– Det resulterade i att flickan inte rymde för hon ville inte missa det roliga som hände i skolan och där fick hon ju även choklad. Sedan tog personalen bort chokladen och flickan var kvar ändå.

Gary LaVigna diskuterade det faktum att det för många känns naturligt att be-

FÄRINGESKOLAN

- det familjehemsliknande alternativet

Elevhem med egen friskola

För ungdomar mellan 13 och 18 år
med social problematik

Färingeskolan, Sörgården-Kungsberga, Box 60
179 04 FÄRENTUNA, tel: 08-56043710
info@faringeskolan.se
www.faringeskolan.se

Vi bryr oss mera

VoB arbetar med skydd
och stöd, utredningar
och behandling för barn,
ungdomar och familjer.

www.vob.se

KILEN
akut/utrednings- och behandlingshem AB

Kilen Akut/utrednings- och behandlingshem
har plats för 4-6 ungdomar mellan 13-18 år
med psykosocial problematik.

Kilen är beläget i natursköna Berg utanför Skövde.

Kilen akut/utrednings- och behandlingshem
Kampavall, Kila 4
540 17 LERDALA

Föreståndare
Siv Larsson
Mobil 070- 37 45 145

Tel: 0511-822 93 Fax: 0511-822 90

www.kilenakut.se

KULTURCHOCK.SE

Först kläcktes idén att dokumentera över internet

sedan föddes vår nya produktidé:
**kvalitetssäkring av journal,
dokument och uppföljning**

Redan nu är 45 behandlingshem nöjda kunder

info@isoxhvb.se
www.isoxhvb.se

Nectar Systems AB, 0451-89300

Hattstugan

**LSS-boende för flickor med
neuropsykiatrisk problematik.**

Målgrupp

Flickor i åldern 15-23 år med neuropsykiatriska funktionshinder
som Aspergers syndrom, Touretts syndrom, ADHD och DAMP
som tillhör personkrets 1 och 3.

Vi erbjuder:

- Ett boende i trygg hemmiljö och med personal dygnet runt.
- Varje boende har ett individuellt strukturerat schema som utgår från den enskilda individens intressen, förutsättningar och behov.
- Kontinuerlig kontakt med anhöriga genom besök, telefonkontakt och egna hemresor.
- Omvårdnad och ADL-träning.
- Aktivitetsprogram med olika kulturella samt fritidsaktiviteter.
- Kommunal skola i egen filial och möjlighet till praktik.
- Träning i socialt samspel sker genom social färdighetsträning samt impulskontrollkurser.
- Här finns adekvat utbildad personal med lång erfarenhet av målgruppen.
- I personalgruppen ingår följande: Sjuksköterska, gymnasielärare, socialt behandlingsarbete, socialpedagogiskt ungdomsarbete samt social färdighetsträning utbildning.
- Extern handledning av beteendeterapeut samt leg. psykolog.

Vi finns i Vikmanshyttan, en liten bruksort i Södra Dalarna.

Tel. 0225-305 95 • www.lssboende-hattstugan.se

NEJ TACK

– till bestraffning och fysiskt ingripande

- straffa. Det kan vara något vi har med oss från våra förfäder för att det tidigare hade ett överlevnadsvärde. Men i dagens samhälle finns alternativ eftersom vi numera har förmågan att resonera, värdera och ha målsättningar. Att låta en person gå miste om en planerad händelse som den sett fram emot för att ett önskat händelseförlopp inträffar anser han är fel. Är något planerat så ska det också inträffa.

ROLIGA SAKER I STT SCHEMA

– De här personerna ska ha en lång lista med roliga saker i sitt schema. Då blir det färre problembeteenden. De ska inte behöva tjäna in till roliga saker. Vi har inte tjänat in de roliga saker som händer oss och vi får uppleva en massa saker varje dag. Vi avstår inte heller från ett planerat biobesök på kvällen för att vi tidigare på dagen betett oss illa.

Något som är viktigt med PBS är att personalen verkligen följer den plan som är utstakad och att de fortsätter även om förbättringar inte kommer.

– Det tar tid att nå förändring. Det är naturligt att ingenting händer till en början. Om det händer än värre saker än tidigare måste man diskutera en eventuell förändring. Men annars gäller det att hänga i.

Ett tips för att motivera personalen är enligt Gary LaVigna att föra protokoll över händelserna. Genom att visa personalen tabeller och grafer som visar vad som faktiskt hänt med klientens beteende får de svart på vitt att det går framåt, om än långsamt.

– Deras arbetsprestation blir synlig och ni kan få dem att göra vad ni vill! Avslutade Gary LaVigna. ■

MER INFORMATION

Mer information om PBS och Institute for Applied Behavior Analysis hittar du på:

www.iaba.com
www.avenira.se

I Positivt beteendestöd fann Eila Nilsson-Karlberg det hon sökte för att få stöd för att fysiskt ingripande mot personer med funktionsnedsättning inte är försvarbart. I PBS finns genomtänkta och utprovade metoder som fungerar, ger resultat och håller över tid.

Text och Foto: Kerstin Karell

PBS. Eila Nilsson Karlberg är klinisk chef och regionchef för Stockholm inom Avenir Center i Uppsala. Hon är legitimerad psykolog, legitimerad psykoterapeut samt specialist i klinisk psykologi och har så länge hon varit verksam varit emot tvång och fysiskt ingripande mot personer med funktionsnedsättning.

– Redan B F Skinner påtalade risken att människor med begränsade möjligheter att försvara sig utsätts för maktmissbruk och bestraffningsmetoder. Många studier visar dessutom att bestraffning endast fungerar på kort sikt och inte skapar ett inlärningsvänligt klimat som får människor att växa och utvecklas. En gedigen och flerårig utbildning i inlärningspsykologi gör att man förstår nackdelarna med aversiva metoder. Jag vet att många kollegor har samma värderingar som jag, att vi ska använda positiva metoder och se till förmågor som kan utvecklas snarare än att fokusera på att försöka eliminera negativt beteende. Problemet är att KBT i dag ofta används med mycket för tunn kunskapsgrund och utan kvalificerad handledning, säger Eila Nilsson Karlberg.

FÖRSVARA POSITIVA VÄRDEN I KBT

När debatten om fysiskt ingripande mot personer med funktionsnedsättning pågick intensivt i Uppsala och i landet som helhet under våren kände Eila att hon måste göra någonting för att försvara de positiva värdena i KBT och på något sätt få upprättelse för det hon tror på.

– Jag var så bekymrad över debatten, i

sin helhet, om fysiskt ingripande. Jag kände att nu måste det bli något slut på det här någon gång, med våld och bestraffning.

Eftersom Avenir Center har tillämpad beteendeanalys som grund har Eila läst om det arbete som grundarna till Institute for Applied Behavior Analysis (IABA), Tom Willis och Gary LaVigna, utför med personer med funktionsnedsättning. De två är förgrundsfigurer inom den speciella gren av tillämpad beteendeanalys som kallas Positive Behavior Support, PBS och har på ett konsekvent sätt utvecklat sina metoder sedan 1981. PBS kom till som en motreaktion mot användandet av aversiva metoder.

UTTALAD VÄRDEGRUND

– Det som är så fantastiskt med PBS är att metoden är en kombination av en tydlig och uttalad värdegrund och att man använder olika beteendemetoder för att upprätthålla den värdegrunden. Det är något som jag, och jag tror att många med mig, har saknat. PBS innebär att man förebygger problem genom miljöanpassningar i vid bemärkelse, men också utveckling av förmågor som bygger livskvalitet och eget inflytande. Beteendeförändringar sker i små steg som positivt förstärks och får ta tid.

Eila förklarar att de allra flesta säger att de använder och vill använda positiva metoder men kan sedan tycka att när en viss situation inträffar så är det ändå bestraffning som är den enda möjliga vägen att gå.

”Vi måste ha tillräckligt mycket med oss i ryggsäcken för att inte ta till aversiva metoder utan veta vad vi ska göra istället

Eila Nilsson-Karlberg och Gary La Vigna.

– Men det positiva ska gå som en röd tråd hela vägen. Vi måste ha tillräckligt mycket med oss i ryggsäcken för att inte ta till aversiva metoder utan veta vad vi ska göra istället.

PÅ BESÖK I LOS ANGELES

Men det behövs mer kunskap. Eila skrev ett brev till Gary La Vigna där hon berättade om sin oro över många dåliga tillämpningar i Sverige och den pågående debatten. Hon frågade om det fanns möjlighet att komma på besök och fick till svar att representanter för Aveniria var välkomna. Fyra personer, förutom Eila vd Bo Karlberg samt två vägledare, åkte till Los Angeles i tio dagar i april-maj och fick möjlighet att fördjupa sig i PBS och besöka olika delar av IABA:s verksamhet. De fick bland annat träffa den unga kvinna vars historia bidragit till att lagstiftningen inom vård av personer med funktionsnedsättning skrivits om i Kalifornien.

– Fallet med den flickan är en förskräcklig historia.

Hon har en multipel diagnos och har även fått hjärnskador som följd av långvarigt självskaumbeteende. Innan IABA kom in i bilden hade hon under många år utsatts för allvarliga övergrepp på en institution. Med PBS genomgick hon en förändring som ingen trodde var möjlig. Idag har hon ett helt annat liv. Hon bor i en lägenhet och har en pojkvän. Numera

står det i Kalifornisk lag att aversiva metoder inte får användas när det gäller stöd till personer med funktionsnedsättning.

– I den riktningen tror jag att utvecklingen kommer att gå i Sverige också. LSS är en stark lagstiftning i sig, men också vad man inte får göra borde bli tydligare, säger Eila.

Resan till USA innebar en skjuts och en stor inspiration att arbeta vidare med positiva metoder. Resenärerna tog med sig en etablerad och evidensbaserad metod hem som ger varaktiga förändringar över tid.

GÅR UTBILDNING I PBS

– Nu är det aldrig mer någon som kan säga: ”så tycker du, ja” till mig. Det finns en etablerad metod att luta sig mot som fungerar över tid, säger Eila.

Tillsammans med två av företagets vägledare, som har ”steg 1”- utbildning inom KBT, går Eila under hösten och våren en utbildning som IABA genomför i London med fem olika sammankomster under hösten och våren.

– Vi går utbildningen för att fräscha upp våra kunskaper inom KBT. Det är en fördjupning och finslipning. Vi lär oss ännu fler positiva tillämpningar, till exempel alternativa tillämpningar i svåra situationer, säger Eila.

Genom att vägledarna inom Aveniria Center själva är med i den dagliga verk-

samheten kommer de aktivt lära ut de nya kunskaperna till medarbetarna.

– Vi har sedan tidigare påbörjat en utbildning hos personalen där de fått mer djupgående kunskaper om olika funktionshinder både på grupp- och individnivå. Det här blir ytterligare vidareutbildning för dem.

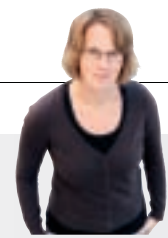
Något som Eila framhåller är bra med PBS är att det är tydligt uttryckt vad man vill och inte vill uppnå med metoden.

– Det finns inget utrymme för att metoden kan misstolkas vilket varit ett problem med KBT i Sverige. Det är inne med KBT och många säger på pappret att de använder det, medan verkligheten ser annorlunda ut. Personalen får fritt förfoga över metoden och det finns ingen kvalitetssäkring bakom.

KVALITETSSÄKRING

IABA har utvecklat ett avancerat kvalitetssäkringssystem som innebär att personalen i de olika verksamheterna detaljerat kan kontrollera att man verkligen gjort det man sagt att man ska göra.

– Kvalitetssäkringssystem är lika viktigt som metoden i sig, att man faktiskt gör det man säger att man gör. Deras system är mycket omfattande och behöver anpassas till våra förhållanden. Vi planerar att införa det i små avvägda steg, säger Eila. Eller med Garys ord: ”Start small, move slow”.

Välkommen att höra av dig med synpunkter på tidningen.
Kom gärna med idéer och uppslag.

Kerstin Karell
kerstin.karell@sjukvardsinformation.com

Vinn böcker!

Böckerna som du som läsare kan vinna i det här numrets annonspussel är: **2008 Lagtexter för socialtjänsten, Dolda brottsoffer** (s.14), **Kunskap att hämta – brukarmedverkan för en bättre psykiatri** av Hans Nordén, **Minska din oro öka ditt lugn** av Nina Jansdotter och **Unga i hemlöshet, vuxna i maktlöshet** (s.26).

Mörkret är här

Nu är det den riktigt mörka perioden och jag förundras över att reflexer är så bra. Men de ska inte vara gamla manar Trygg Hansa. De blir sämre redan efter ett år. Jag har nu rensat bort reflexer i alla möjliga skepnader hemma. Som belöning tänker jag göra apelsintryffel inför julen, verkar inte så svårt.

Apelsintryffel - en av julens godsaker

Till 24 stycken. 1 dl vispgräddes, 50 g smör, 300 g mörk choklad, rivet skal av 1/2 apelsin, 2 msk konjak eller citruslikör.

Mandeltäcke: 100 g mandelmassa, några droppar röd karamellfärg, silverkulor av socker.

Koka upp gräddes och smör i en kastrull. Ta kastrullen från värmen. Bryt chokladen i bitar, rör ner den i grädden och låt smälta. Rör i apelsinskal och konjak. Arbeta mandelmassan mjuk och droppa i karamellfärg. Knåda den tills färgen blir jämn och fin. Kavla ut mandelmassan så att den täcker botten i en aluminiumform, cirka 10 x 17 cm. Tryck ner den i botten på formen. Häll över chokladen. Låt den stelna i kylan minst tre timmar. Stjälp upp tryffeln och skär den i bitar med en vass kniv. Dekorera med silverkulor. Förvara kallt.

Ett stort grattis till vinnarna av förra numrets annonspussel! Ni får en önskad bok med posten.

Ann-Mari Hedblom, Hisingsbacka, Susanne Serck, Färösund, Kerstin Graveleij, Järfälla, Per-Olof Nissander, Malmö.

ANNONSPUSSEL

Vilka annonsörer döljer sig i figurerna?

* Fyll i talongen här nedan och skicka eller faxa den senast 31 december till: "Tävling 6/08" Tidningen SIL, Tingsgatan 2, 827 32 Ljusdal. Fax: 0651-133 33. Det går även bra att mejla svaren och nedan begärda uppgifter.

Fyll i rätt sidnummer till rätt annons. Fig 1: sid..... Fig 2: sid..... Fig 3: sid..... Fig 4: sid..... Fig 5: sid.....

Namn: .....

Adress: .....

Postadress/ort: .....

Tel: .....

Bokönskemål: .....

1:a-5:e pris
Periodens
utvalda böcker

Roslagens Elevhem

Vi tar vid där andra ger upp

Roslagens Elevhem

Är ett behandlingshem specialiserat på ungdomar med svåra psykosociala problem och med misslyckade behandlingsinsatser och många placeringar bakom sig.

Vi har lediga platser i vår nyrenoverade enhet och kan ta emot med kort varsel.

I verksamheten finns dessutom Roslagens Resursskola – en egen integrerad friskola.

För information besök vår hemsida www.roslagenselevhem.se

Du kan också ringa till:

Kent Kmety, 08-630 92 57 eller 073-648 41 42 eller
Christine Román, 08-446 12 52 eller 0708-77 59 10 för vårdfrågor eller
Rektor Mikael Turulin, 08-512 407 94 eller 0702-27 70 71 för skolfrågor

BROMSTENSGÅRDEN UTREDNINGS- OCH AKUTHEM

Huvudman Spånga-Tensta stadsdelsförvaltning

Målgrupp

Ca 8 – 18 platser
Familjer med små och stora barn
Ensamma ungdomar från 13 år

UPPTAGNINGOMRÅDE

Storstockholm samt övriga kommuner i Sverige. Bromstengården ligger i villaområdet Bromsten som är beläget i Spånga. Goda kommunikationer med buss och pendeltåg. 15 minuters resa från Stockholm C.

UTREDNINGAR MED MOTIVATIONS- OCH FÖRÄNDRINGSARBETE

Bromstengårdens specialitet är utrednings-, motivations- och förändringsarbete av den psykosociala problematiken hos familjer. Vår strävan är att belysa familjens eller ungdomens problem och resurser samt att tillsammans med föräldrar och barn initiera en förändringsprocess. Vi tillämpar ett socialt nätverksperspektiv. Vi arbetar utifrån BBIC:s "triangle" (Barnets behov – Föräldrarnas förmåga – Familj och miljö). Vid behov erbjuds såväl barn som vuxna psykologutredningar av psykologer som arbetar på konsultbasis. Varje barn erbjuds också läkarundersökning av barnläkare knutna till verksamheten. Vid behov erbjuds skolgång i samarbete med barnens hemskola. Personalgruppen består av utbildade socionomer/socialpedagoger och utbildade behandlingsassistenter. Den skriftliga utredningen är omfattande och huvudansvaret för den har utredare/behandlare som arbetar dagtid.

AKUTA PLACERINGAR

I mån av plats tar Bromstengården också emot familjer och ungdomar i akut kris. De akuta placeringarna kan pågå under två – fyra veckor. Under den tiden arbetar vi aktivt tillsammans med beställaren för att stödja familjen/ungdomen och förbereda deras/dennes flyttning till nästa boende. Vi åtar oss att ge en skriftlig rapport om vad som hänt under den akuta placeringstiden.

Bromstengården, Cervins väg 84, 163 41 Spånga,
Telefon: 08/508 03 327 .08/508 03 330, mobil: 076/120 33 27, 076/120 33 30.
e-mail: marianne.wandahl-leander@spanga-tensta.stockholm.se
www.bromstengarden.stockholm.se

Journal Digital

VÅRT VERKSAMHETSSTÖD ÄR TILL FÖR DIG SOM VILL ARBETA MÅLINRIKTAT OCH EVIDENSBASERAT MED BARN, UNGA OCH DERAS FAMILJER

Systemet är utvecklat för att tillgodose privata och offentliga HVB- och öppenvårdsverksamheters behov av dokumentation, kunskapsutveckling, kvalitet och utvärdering

Journal Digital är ett webbaserat system som innehåller

- Självsvarsformulär
- Tester
- Journalföring
- Behandlingsplanering enligt BBIC's livsområden
- Verksamhetsstatistik
- Adherencematerial för manualbaserade metoder.

VI VÄXER SNABBT!

Journal Digital används nu på 150-tal behandlingsenheter i Sverige, England och Danmark.

Verksamhetssystem för behandlingsenheter

NYTT SEDAN SIST:

- Journal Digital har fått pris från AAEBP (Association for Advancing Evidence based Practice), New York USA.
- Två kommuner testkör nu kopplingen mellan TietoEnators Procapita IFO
- Dansk version av JD klar
- Vi har börjat arbetet med en Norsk version av Journal Digital

**Kontakta oss för en visning eller beställ vår broschyr på www.journaldigital.se
Journal Digital AB, Köpenhamnsvägen 4B, 217 43 Malmö, Tfn. 040-678 80 88**

Hela havet stormar - hur undviker vi att barn och unga ramlar mellan stolarna

Umeå 3 december.

Arrangör: UPP på Socialstyrelsen.

Missbruks- och beroendevård: Regional konferens, Kunskap till praktik

Kristinehamn, 4 december, Skåne 9 december, Stockholm 10 december, Jönköping 12 december.

Arrangör: SKL.

Boende och sysselsättning för psykiskt funktionshindrade

Stockholm 3-5 december.

Arrangör: IQPC.

Geriatriska nutritionsdagarna

Stockholm 8 december.

Arrangör: CKU.

Hur inför man valfrihetssystem

Stockholm 9 december, Malmö 10 december, Umeå 8 januari

Arrangör: CKU.

Kvalitetssäkring vid placeringar av utsatta barn och unga

Stockholm 8-10 december.

Arrangör: IQPC.

Kvalificerad verksamhetsstyrning

Stockholm 8-10 december.

Arrangör: IQPC.

Att leda personliga assistenter

Stockholm 9 december.

Arrangör: KUI.

Lokal samverkan - Finansiell och administrativ

Stockholm 9-10 december.

Arrangör: Metodicum.

Att leda i förändring

Stockholm 9-10 december.

Arrangör: IBC Euroforum.

Hälsobokslut

Stockholm 9-10 december.

Arrangör: Metodicum.

Arbetsinriktat ekonomiskt bistånd

Stockholm 9-10 december.

Arrangör: Stockholm.

Familjehemsplaceringar

Stockholm 10 december.

Arrangör: CKU.

Framtidens särskola

Stockholm 21-22 januari.

Arrangör: Conductive.

Offentlig upphandling för den klassiska sektorn

Stockholm 21-22 januari.

Arrangör: IBC Euroforum.

Psykisk störning och missbruk

Stockholm 26 januari.

Arrangör: CKU.

Öppen psykiatrisk tvångsvård och öppen rättspsykiatrisk vård

Stockholm 27-28 januari.

Arrangör: Conductive.

Psykisk hälsa

Stockholm 28-29 januari.

Arrangör: Nidab networking.

Bättre nytta av ASI-intervjun

Stockholm 30 januari.

Arrangör: IMS.

Inspektions- och tillsynsforum 2009

Stockholm 2-4 februari.

Arrangör: IQPC.

Utredarforum 2009 - Framgångsfaktorer och utmaningar för utredningsuppdraget

Stockholm 3-4 februari.

Arrangör: Conductive.

Framtidens demensvård

Stockholm 3-4 februari.

Arrangör: IQPC.

Äldrepsykiatri 2009

Utredning och behandling av depression, ångest och BPSD bland äldre

Stockholm 3-5 februari.

Arrangör: IQPC.

Sekulär missbruksbehandling

Stockholm 4 februari.

Arrangör: Skyddsvärnet

Stockholm.

Folkrätt för barn! Att vilja väl eller göra rätt?

Eskilstuna 4-5 februari.

Arrangör: Barnrättsakademin, Landstinget Sörmland, Stiftelsen Allmänna Barnhuset, SKL.

Unga Lagöverträdare 2009 Effektiv samverkan och samarbete mellan socialtjänst, polis och åklagare kring unga lagöverträdare

Stockholm 4-6 februari.

Arrangör: IQPC.

PTSD och traumaskadade flyktingar

Stockholm 10 februari.

Arrangör: CKU.

Ledare men inte chef

Stockholm 3 mars.

Arrangör: IBC Euroforum.

Förbättrad tillgänglighet inom barn- och ungdomspsykiatri

Stockholm 11-12 mars.

Arrangör: IQPC.

Om ensamkommande flyktingungdomar

Stockholm 18 mars.

Arrangör: Skyddsvärnet

Stockholm.

Gemensamt språk för säkrare vård och omsorg Jönköping, Elmia, 18-19 mars.

Arrangör: SKL, Socialstyrelsen med flera.

Barnforum - kunskapsfronten för barn i riskzonen

Stockholm 12-13 mars.

Arrangör: SKL, Socialstyrelsen, IMS, UPP.

Att hantera och undervisa barn med ADHD

Stockholm 24-25 mars.

Arrangör: Conductive.

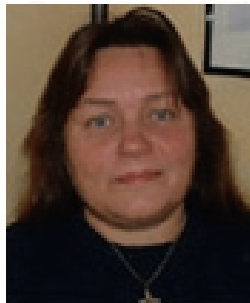
NÄSTA NUMMER AV
SKANDINAVISK
SJUKVÅRDSINFORMATION

KOMMER DEN 20 JANUARI
WWW.SJUKVARD SINFORMATION.COM

Behandlingshem för kvinnor

www.munin.info

Gunilla Sædén, Föreståndare

Munin bedriver behandling för kvinnor med kemiskt beroende. Behandlingen bedrivs utifrån tolvstegsprogrammetts verktyg och principer. Vår modell är utvecklad ur evidensbaserade verktyg, framförallt MI och "stages of change". Vårt behandlingsprogram är dessutom baserat på kvinnors problematik och deras könsspecifika behov.
MÅLGRUPP: 18 -25 år

PROBLEMATIK:

- Alkohol- och drogmissbruk
- Åtstörningar
- Sex- och relationsproblematik
- Självskadebeteende
- Kriminalitet

METODER:

- Tolvstegsprogrammet
- MI
- Licensierade grupp- och individutvecklingsverktyg
- ADDIS/ ADDIS Ung
- ASI/ ADAD
- ART
- KBT

BEHANDLINGSSINNEHÅLL:

- Fas I 3-6 mån: Här bedrivs pedagogisk behandling efter ett omfattande veckoschema.
- Fas II 3-6 mån: Består av skola, praktik eller arbete. Klienten kanske dessutom behöver skuldsanera eller träna på ett socialt liv samtidigt som hon fördjupar sig i 12-stegsprogrammet.
- Fas III individuell tidsram: Efter fördjupad behandling bedrivs utslussvärd, vi strukturerar klientens vardag utifrån dennes behov. Schemat består av sysselsättning, boende, eftervård och socialt nätverk.

KONTAKT

Kvinnobehandlingshemmet
Munin
Björkgränd 1
872 34 Kramfors

Tel: 0612 - 103 23
Fax: 0612 - 138 38
Epost: gunilla@munin.info

www.hugin.se.com

Lars Sædén Warg, Föreståndare

Hugin är en vårdkedja som innehåller primärbehandling, fördjupad behandling, utslussvärd och eftervård för alkohol- och drogberoende. Vi arbetar med evidensbaserade metoder genom 12-stegsmodellen, MI, ART och "stages of change". Som diagnosverktyg använder vi ADDIS/ ADDIS Ung och som dokumentationsredskap ASI.

Primärbehandlingen är 3 - 6 månader lång och i denna fas arbetar klienten med steg 1 - 3 i tolvstegsprogrammet och veckovisa teman utifrån ett roterande schema.

Den fördjupade behandlingen pågår också i 3 - 6 månader. Här erbjuds klienterna att gå vidare i sitt tolvstegsarbete med särskild handledning i s.k. fjärdestegsarbete. Denna fas genomsyras av större individuell frihet och ansvar. Här integreras praktik eller studier i behandlingen.

Utslussboende erbjuds i samråd med klienten och placerande myndighet. Lösningarna är individuella.

Eftervård kan ofta erbjudas i den kommun klienten väljer att bosätta sig i, i Hugins egna regi eller i samarbete med annan institution. Här arbetar vi utifrån ett holistiskt perspektiv.

KONTAKT

Hugin Mansbehandling
Björkgränd 1
872 34 Kramfors

Tel: 0612 - 103 24
Fax: 0612 - 103 45
Epost: hugin@hugin.se.com

www.jaresta.se

Stelica Jovetic, Behandlingsansvarig

Höga Kusten Utbildning och Behandlingscenter AB är ett nystartat företag som bedriver verksamhet på Järesta Gård i Nordingrå i natursköna värdsarvet Höga kusten. I Nordingrå finns grundläggande samhällsservice som vårdcentral, ica, kyrka m.m.

På Järesta Gård finns unika möjligheter till individanpassad behandling utifrån ASI. Vi arbetar med evidensbaserad metod genom 12-stegsprogrammet, MI och "stages of change" och kompletterar detta med bland annat arbetsträning med arbetsledare, krimprogram, processveckor, återfallsinventering och återfallsprevention.

Ett tätt samarbete med Hugin Mansbehandling är grunden för behandlingen i Nordingrå. Det finns möjlighet för klienterna till växelvis vård på Hugin respektive Järesta Gård. Målgruppen för våra tjänster berör främst klienter med längre behandlingstid, upp till 12 månader.

KONTAKT

Järesta Gård
Järesta 110
870 30 Nordingrå

Tel: 0613 - 203 29
Fax: 0613 - 203 29
Epost: stelico@jaresta.se

Mälardalens Ungdomsvård

”En lärande organisation
där mångfald och mänskliga möten
ligger till grund för utveckling”

Behandlingshem
Skolor
Öppenvård
Familjehem
Utbildningar

Placeringservice dygnet runt
www.mduv.se